יעטער
אמעריקאנער קלאר און ווארים

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

אידישע וואַרט
THE ISRAELITE PRESS

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט

יעדן טאָג

Vol. 20, No. 128. Winnipeg, Friday June 27, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג פרייטאג א׳ תמוז, תר״ץ.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
JUL 2 1930
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

בעלקין און האָפער ריינגעוואשן אין עסטעוואנער געריכט

אין קלאגע קעגן פארשטייער פון איקא ארויסגעווארפן פונם ריכטער, וועלכער האט פארדאמט די איבערגעטריבענע באווייזן פון די עדות פון דער אנקלאגע, — אנקלעגער, מר. בעדלער, גיט צו, אז די קלאגע איז געשטעלט און פינאנ-סירט געווארן פון א געוויסן וואלפהארן און פון א סינגער פון מאנטרעאל, — קלאגע פון וואלפהארן קעגן שמעון בעל-קין און הערי באריש איצט פארן געריכט

(ספעציעל פאר אידישע וואַרט)

עסטעוואן, סאסק., יוני 27. — די קלאגעס קעגן שמעון בעלקין, נעוועזענער פארשטייער פון דער איקא אין סאסקאט-טשעוואן, און מר. האפער, אנגעזעענער אידישער פארמער, — זיינען ארויסגע-וואָרפן פון ריכטער וויילי, אינ׳ם דיס-טריקט געריכט פון עסטעוואן.

דער פראָגע האט אנגעהאלטן צוויי טעג, אין וועלכע די קרוין עדות האבן ווי׳ר דערנעשפּאָנען איינער דעם צווייטן און זייערע איינגעע באווייזן וואס זיי האבן פריער געמאכט אונטער א שבועה אויפ׳ן פרעלימינארן פארהער מיט א פאר ח״שים צוריק.

ריכטער וויילי, ארויסגעבנדיק נעבטן זיין אורטייל, האט דערקלערט, אז נאר־נישט איז ניט געטאן געווארן ניט פון מר. בעלקין און ניט פון מר. האפער, ווען זיי האבן דערפילט זייערע פליכטן, צו באַ־רעכטיק די קלאגעס קעגן זיי. ער האט פארדאמט די איבערגעטריבענע באהויפּ־טונגען פון מר. און מרס. באדלער און מרס. עפּלבוים, ווי אזעלכע וואס זיינען ניט ווערט געגלויבט צו ווערן, און האט דערקלערט, אז די באווייזן האבן קלאר געמאכט, אז מר. און מרס. באדלער האבן דורכאויס ארויסגעזייגט א פארלאנג אויסצומיידן זייערע פארפליכטונגען און צו שטערן די באאמטע פון דער איקא פון צו קריגן א טייל פונ׳ם שנים וואס האט זיי געוועלצאָלט געקומט.

דער ריכטער, סומירנדיק זיין אורטייל, האט געזאגט, אז לויט די באווייזן וואס מר. בעלקין און מר. האפער האבן גע־בראכט האבן זיי נעראטן דאס פולע רעכט אריינצוגיין אין שפּייכלער און נעמען די תבואה וואס האט געקומט דער איקא, און אז זיי זיינען געווען באַרעכטיקט דאס צו טאָן, ווייל, כאטש ער איז פריער גע־וואָרנט געווארן, האט מר. באדלער אפּגע־זאגט זיך פון צו געבן אפילו א קערנדל תבואה פריוויליק. דער ריכטער האט אויך געזאגט, אז די באווייזן פון דר. בראון און נוירס האבן האט אים צופרידן גע־שטעלט, אז קיין שום אומגיטיקע גוואלד מיטלען זיינען ניט באנוצט געווארן. נאכ־מער, אז דער איקא האט ניט צוגענומען און געקראָגן קיין איינציקן בושל פון די תבואה

אונטער א שטרייגנען קרייץ־פארהער פון א. כ. ראוז, קיי. סי., געלבער האט געהאנדלט פאר דער פארטייריכונג, זיי־נען ארויסגעצייגט געווארן ווידערשפּרוכן און איבערטרייבונגען פון די באדלערס, מרס. עפּלבוים און דזשאן סילווערמאן. די באווייזן פון דער קרוינס איינענע עדות, דר. בראון און נוירס האבן, וועלכע האבן אונטערגעזוכט מרס. באדלער נאכדעם ווי זי זאל האבן מיסבאהאנדלט געווארן, האבן קאטעגאריש דערווייזן, אז זי האט ניט ארויסגעצייגט קיין שום קימנים פון מיסבאהאנדלונג.

די באווייזן פון בעלקין און האָפער

די באווייזן פון מר. שמעון בעלקין, עק־זעקוטיוו סעקרעטאר פון דער איקא, און ישראל האפער, פּראָמינענטער פארמער אין דער זאנענפעלד קאלאניע, האבן ארויסגעבראכט די פאלגנדיקע פאקטן:

מר. באדלער איז קאלאניזירט געווארן אויף א פארם פון דער איקא אין 1925, און ער האט געקראָגן צאלרייכע הלואות פון דער אסאָסיאציע פאר פערד און בה־מות. אויסער דעם זיינען פאר אים אויס־געטיילט געווארן א נייע פארם, מיט א נייעם הויז, מיט א שטאל, א שפּייכלער און א עופות־שטאל, אין 1927. צוזאמען מיט הונדערט אקער פריש־געבראָכענעם לאנד און מיט מאטעריאל פאר א צוים.

עס האט זיך ארויסגעוויזן, אז מר. באדלער האט ניט געמאכט קיין צאלונגען פאר עטלאכע יאר אויף זיינע הלואות, און האט קיינמאל ניט צוגעשטעלט דעם פולן חלק פונ׳ם שנים וואס ער האט געדארפט צושטעלן. ער האט זיך ארויסגעצייגט צו זיין קריגעריש און טעמפּעראמענטפול..

כאטש ער האט געראָטן איבער 500 בושל וויץ און 360 בושל גערשטן אין 1927, פון וועלכע 166 בושל וויץ און 120 בושל גערשטן האט געקומט צו דער איקא, אויסער צאלונגען אויף די הלואות פאר פערד און בהמות. מר. בעלקין האט אים אנגעבאָטן אנצונעמען בלויז 100 בושל וויץ פאר א פולן אויסגלייך, אבער מר. באדלער האט דעם אנבאָט ניט אנגע־נומען, זאגנדיק צו מר. בעלקין און מר. האפער, זיי זאלן עס אליין ארויספירן אויב זיי ווילן.

מר. באדלער האט צוגעגעבן, אז זיין אקציע קעגן דער איקא איז אנגעפירט און פינאנסירט געווארן פון א געוויסן וואלפ־הארן, און א מאן מיט׳ן נאמען סינגער, פון מאנטרעאל, וועלכער האט זיך אנגע־נעבן פאר אן אדוואָקאט.

עסטעוואן, סאסק., יוני 27. — די קלאגעס קעגן שמעון בעלקין, נעוועזענער פארשטייער פון דער איקא אין סאסקאט־טשעוואן, און מר. האפער, אנגעזעענער אידישער פארמער, — זיינען ארויסגע־וואָרפן פון ריכטער וויילי, אינ׳ם דיס־טריקט געריכט פון עסטעוואן.

דער פראָגע האט אנגעהאלטן צוויי טעג, אין וועלכע די קרוין עדות האבן ווי׳ר דערנעשפּאָנען איינער דעם צווייטן און זייערע איינגעע באווייזן וואס זיי האבן פריער געמאכט אונטער א שבועה אויפ׳ן פרעלימינארן פארהער מיט א פאר ח״שים צוריק.

ריכטער וויילי, ארויסגעבנדיק נעבטן זיין אורטייל, האט דערקלערט, אז נאר־נישט איז ניט געטאן געווארן ניט פון מר. בעלקין און ניט פון מר. האפער, ווען זיי האבן דערפילט זייערע פליכטן, צו באַ־רעכטיק די קלאגעס קעגן זיי. ער האט פארדאמט די איבערגעטריבענע באהויפּ־טונגען פון מר. און מרס. באדלער און מרס. עפּלבוים, ווי אזעלכע וואס זיינען ניט ווערט געגלויבט צו ווערן, און האט דערקלערט, אז די באווייזן האבן קלאר געמאכט, אז מר. און מרס. באדלער האבן דורכאויס ארויסגעצייגט א פארלאנג אויסצומיידן זייערע פארפליכטונגען און צו שטערן די באאמטע פון דער איקא פון צו קריגן א טייל פונ׳ם שנים וואס האט זיי געוועלצאָלט געקומט.

דער ריכטער, סומירנדיק זיין אורטייל, האט געזאגט, אז לויט די באווייזן וואס מר. בעלקין און מר. האפער האבן גע־בראכט האבן זיי נעראטן דאס פולע רעכט אריינצוגיין אין שפּייכלער און נעמען די תבואה וואס האט געקומט דער איקא, און אז זיי זיינען געווען באַרעכטיקט דאס צו טאָן, ווייל, כאטש ער איז פריער גע־וואָרנט געווארן, האט מר. באדלער אפּגע־זאגט זיך פון צו געבן אפילו א קערנדל תבואה פריוויליק. דער ריכטער האט אויך געזאגט, אז די באווייזן פון דר. בראון און נוירס האבן האט אים צופרידן גע־שטעלט, אז קיין שום אומגיטיקע גוואלד מיטלען זיינען ניט באנוצט געווארן. נאכ־מער, אז דער איקא האט ניט צוגענומען און געקראָגן קיין איינציקן בושל פון די תבואה

אונטער א שטרייגנען קרייץ־פארהער פון א. כ. ראוז, קיי. סי., געלבער האט געהאנדלט פאר דער פארטייריכונג, זיי־נען ארויסגעצייגט געווארן ווידערשפּרוכן און איבערטרייבונגען פון די באדלערס, מרס. עפּלבוים און דזשאן סילווערמאן. די באווייזן פון דער קרוינס איינענע עדות, דר. בראון און נוירס האבן, וועלכע האבן אונטערגעזוכט מרס. באדלער נאכדעם ווי זי זאל האבן מיסבאהאנדלט געווארן, האבן קאטעגאריש דערווייזן, אז זי האט ניט ארויסגעצייגט קיין שום קימנים פון מיסבאהאנדלונג.

די באווייזן פון בעלקין און האָפער

די באווייזן פון מר. שמעון בעלקין, עק־זעקוטיוו סעקרעטאר פון דער איקא, און ישראל האפער, פּראָמינענטער פארמער אין דער זאנענפעלד קאלאניע, האבן ארויסגעבראכט די פאלגנדיקע פאקטן:

מר. באדלער איז קאלאניזירט געווארן אויף א פארם פון דער איקא אין 1925, און ער האט געקראָגן צאלרייכע הלואות פון דער אסאָסיאציע פאר פערד און בה־מות. אויסער דעם זיינען פאר אים אויס־געטיילט געווארן א נייע פארם, מיט א נייעם הויז, מיט א שטאל, א שפּייכלער און א עופות־שטאל, אין 1927. צוזאמען מיט הונדערט אקער פריש־געבראָכענעם לאנד און מיט מאטעריאל פאר א צוים.

עס האט זיך ארויסגעוויזן, אז מר. באדלער האט ניט געמאכט קיין צאלונגען פאר עטלאכע יאר אויף זיינע הלואות, און האט קיינמאל ניט צוגעשטעלט דעם פולן חלק פונ׳ם שנים וואס ער האט געדארפט צושטעלן. ער האט זיך ארויסגעצייגט צו זיין קריגעריש און טעמפּעראמענטפול..

כאטש ער האט געראָטן איבער 500 בושל וויץ און 360 בושל גערשטן אין 1927, פון וועלכע 166 בושל וויץ און 120 בושל גערשטן האט געקומט צו דער איקא, אויסער צאלונגען אויף די הלואות פאר פערד און בהמות. מר. בעלקין האט אים אנגעבאָטן אנצונעמען בלויז 100 בושל וויץ פאר א פולן אויסגלייך, אבער מר. באדלער האט דעם אנבאָט ניט אנגע־נומען, זאגנדיק צו מר. בעלקין און מר. האפער, זיי זאלן עס אליין ארויספירן אויב זיי ווילן.

מר. באדלער האט צוגעגעבן, אז זיין אקציע קעגן דער איקא איז אנגעפירט און פינאנסירט געווארן פון א געוויסן וואלפ־הארן, און א מאן מיט׳ן נאמען סינגער, פון מאנטרעאל, וועלכער האט זיך אנגע־נעבן פאר אן אדוואָקאט.

פראנקרייך וועט אפשר אויך פארמאכן טויערן פאר אימיגראנטן

(ספעציעל פאר "דאס אידישע וואַרט")

פאריז יוני 27 (איטא). — עס איז דא די געפאר, אז פראנקרייך, פאקטיש דאס איינציקע לאנד אין אייראָפּע וואוהין אידן פון מזרח אייראָפּע האבן נאך געקאָנט עמיגרירן און געפינען באשעפטיקונג, זאל פארמאכן אירע טויערן פאר אימיגראציע. די אידן אין פראנקרייך זיינען שטארק באאומרואיקט פון די דאזיקע איינזיכטן.

"פרעמיער טארדיע האט אנומיט דער־קלערט, אז פראנקרייך ווערט ווערט עפּראָעס פון ארבעטסלאזיקייט. דאס האט באַ־וואיזן די צייטונגען ארויסצושטעלן די פאָדערונג, אז די אימיגראציע זאל אָפּגע־שטעלט ווערן.

פאר אימיגראנטן

ארבעטער פארטיי שטעלט ניט ארויס קיין קאנדידאטן אין סאוט און סאוט צענטער

די ארבעטער פארטיי האט באשלאסן צו באשרייבן זיך מיט אירע צוויי קאנ־דידאטן אין ווינניפּעג, — היפּס אין נאָרד און וואודסווארט אין נאָרד צענטער. אין סאוט און אין סאוט צענטער וועט זי קיין קאנדידאטן ניט ארויסשטעלן.

קאמזעט ציט צוריק אסיגנירטע סומען פון בירא-בידזשאן

א סברא אז קאמזעט ציט זיך צוריק פון בירא-בידזשנער פּלאן — צוריקגעצויגענע סומע גייט פאר קאלאניזאציע אין קרים

(ספעציעלע טעלעגראמען צו "דאס אידישע וואַרט" פון "איטא")

מאסקווע, יוני 27 (איטא). — אז דער קאמזעט טרעט צוריק פון זיינע פריעריקע בירא־בידזשאן פּלענער, דערווייזט דער באשלוס וואס די קערפּערשאפט האט אנ־גענומען צו טראנספערירן 325 טויזנט רובל אסיגנירט פאר בירא־בידזשאן, אויף קאלאניזאציע אין קרים.

די קאמזעט זיצונג, וואו דער באשלוס איז אנגענומען געווארן, האט באטראכט די פראגע וועגן זייערע רעזולטאטן אין בירא־ביידזשאנער בודזשעט, און האט באַ־שטימט א ספּעציעלע קאמיסיע פאר דעם צוועק, איינשליסנדיק מערעשוין, לארין און טשעטערינסקי.

דער קאמזעט האט אויך אנגענומען א רעזאָלוציע מער ניט צו פינאנסירן פונ׳ם קומענדיקן הארבסט אן די אידישע קאָ־לאָניזאציע אין איין־רוסלאנד, בערסאנער קרייזווראנער און מעליטאָפּאָלער קרייזן.

דער דאזיקער באשלוס, כאטש ער פאר־אורזאכט זארג די אידן פון אוקראינע און ווייס־רוסלאנד, וועט אבער ניט שעדיקן די קאָלאָניזאציע טעריטאָריען פון אנאר־דזשאינט, איקא אדער ארט.

מאסקווע, יוני 27 (איטא). — 30 אי־דישע אינדוסטריעלע גילדן, וואס זאלן באשעפטיקן פיר טויזנט אידן, ווערן גע־פלאנט פונ׳ם אוקראינער ארט.

(::)

"דאר היום" דערשיינט ווידער

ירושלים, יוני 27 (איטא). — דער "דאר היום" אָפּגעשטעלט פון דער רעגירונג מיט איינציקע וואכן צוריק, האט געקראָגן די דערלויבעניש היינט ווי׳ער צו דער־שיינען.

אונגארישע רעגירונג באַט אָן אידישע פּליכט־ליננען צו שמדז׳ן זיך

(ספּעצ. שטעלע. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

בודאפּעסט, יוני 27 (איטא). — די קלאגע איז געמאכט געווארן אין פארלא־מענט, אז געוויסע אידישע פּליכטליננען אין פלוגפּפארכערן, אונגארן, האט מען אנגעבאָטן זיי זאלן זיך שמדז׳ן, ווי א באַ־ריינ פאר דעם אז מען זאל זיי געבן אונ־גארישע בירגערשאפט.

די קלאגע האבן געמאכט די סאָציאל־דעמאָקראטישע דעפּוטאטן ראנשטיין און עסטערדזשאליאס אין א דעבאטע וועגן קאנטראָל איבער די פרעמדבאָראָנע. די דעפּוטאטן האבן פארדאמט די רעגירונג פאר די באַרבארישע מעטאָדן וואס זי וועגדעט אָן אינ׳ם אנטראָל פון די פרעמדבאָראָנע, ארויסשיקן פון לאנד בלויז אידן און סאציאליסטן.

(::)

די קינדער אָפּטיילונג

שטעלט זיך אָפּ איבער די צוויי זומער חדשים, ווען סיי די קינדער און סיי די לערער זיינען אויף זייר ערע זומער וואקאציעס. זי וועט באַנייט ווערן מיט׳ן אנהויב פונ׳ם נייעם זמן, סעפּטעמבער 1טן.

מעיאר לייקנט, אז ער האט אפּגעזאגט זיך פון אויפנעמען ארבעטסלאזע

מעיאר וועב האט געכטן אפּגעלייקנט, אז ער האט ניט געזאָגט אויפנעמען די דעלעגאציע פון די ארבעטסלאזע.

"מען האט מיר געזאגט אז זיי וואַרטן אין דרויסן און ווילן מיך זעהן. מיין געטעמער איז געווען אז איך בין גרויס אויפצונעמען א קליינע דעלעגאציע, נאכ־דעם ווי די סעסיע וועט זיך ענדיקן"— האט דער מעיאר געזאגט.

"איך האב קיינמאל קיינעם ניט אפּ־געזאגט אויפצונעמען. איך בין גרייט אויסצוהערן יעדע דעלעגאציע פון אר־בעטסלאזע, אט טוט מיר זייער לייד פאר דעם וואס עס האט זיך געטראפן, און עס טוט מיר נאך מער ווי לייד אויב עס איז פאראורזאכט געווארן צוליב א מיס־פארשטענדעניש", — האט דער מעיאר געזאגט.

ווי עס ווייזט אויס, איז דעם מעיארס ענטפער, אז ער איז וויליק אויפצונעמען די דעלעגאציע, ניט דערגאנגען צו דזיינס ביטי, דער פירער פון די ארבעטסלאזע, בעטסלאזע, אט טוט מיר זייער לייד פאר דעם וואס עס האט זיך געטראפן, און עס טוט מיר נאך מער ווי לייד אויב עס איז פאראורזאכט געווארן צוליב א מיס־פארשטענדעניש", — האט דער מעיאר געזאגט.

ווי עס ווייזט אויס, איז דעם מעיארס ענטפער, אז ער איז וויליק אויפצונעמען די דעלעגאציע, ניט דערגאנגען צו דזיינס ביטי, דער פירער פון די ארבעטסלאזע, בעטסלאזע, אויף דעם וואס מר. ביטי איז אינפאָרמירט געווארן אז עס איז פאר אים אוממעגלעך צו זען דעם מעיאר.

דזשיינס ביטי איז מיטוואך, נאך א צוזאמענשטויס מיט דער פּאָליציי, ארעס־טירט געווארן, און נאכדעם ווי ער איז דערשינען אין שטאטיקן פּאָליציי געריכט, איז ער ארויסגעלאזט געווארן אויף צוויי די וויכטיקע פארטיע.

בערנארד שאָו אנערקענט פאר קלינגסטן מענשן אין ענגלאנד; לאָרד מעלטשעט אויף 7טן אָרט

לאנדאן, יוני 27. — "דער ספּעקטי־טאר", א וועכענטלאכער זשורנאל, פאר דעם אינטעלינענטערן קלאס לעזער, האט דורכגעפירט אן אפּשטימונג צווישן זיינע לעזער וועגן דעם, וועמען אנערקענען זאָל פאר דעם קלינגסטן מענשן מיט׳ן בעסטן קאָפּ אין גרויס בריטאניע.

בערנארד שאו האט אין דער אפּשטי־מונג געוואונען דעם ערשטן פּלאץ, מער־קווירדיק איז, אז פּרעמיער באלדוין האט ניט געקראָגן קיין איינציקע שטימע און עקס־פּרעמיער באלדווין האט באַ־קומען בלויז 13 שטימען.

די שטימען פאר די ערשטע צען פּאלי־נען נאך אין אָרדענונג: בערנארד שאו, 214; סער אליווער לאָדזש, 183; לאָרד בירקענהעד, 162; ווינסטאן טשערטשיל, 95; דין אינדזש, 91; ה. ג. וועלס, 86; לאָרד מעלטשעט, 62; לאָיד דזשאָרדזש, 50; פּילפּ סנאָודען, 48; סער דזשאן סיימאן, 45.

לאָרד רודינג האט אויך צעקראָגן 35 שטימען, און ק. טשעסטערטאן (באַ־וואוסט פאר אן אנטיסעמיט), 17. קיין איינציקע פרוי איז ניט אריין אין׳ם ליסט

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

פרייטאג, יוני 27

פאראזאם, פון לינקע פוע״צ 8.30 אוונט אין פרי״אינסטיטוט, דעפעראט: "פאר־שיידענע ריכטונגען אין דער קולטור".

שבת, יוני 28

רבי הורוויץ: חומש מיט מפרשים, 4.30 נ.מ. אין אהל־יעקב שול.

זונטאג, יוני 29

"סילווער טי" פון ליידיס אקז. פון עדת ישורון שול, 2.30 נ.מ. ביז 11, אין שול.

סילווער טי פון מעשוירישער ליידיס אייד, ביי מרס. ריטשמאן, 680 פּרינ־שארד עווע, 2 ביז 12.

פאראזאם. פון באַראָווער הילפס פאר־אין ביי מרס. כאטשינאוו, קילדאָנאן וו.

פיקניק פון קאָם. פארטיי אויף מעק־דאָקאל פארק, קילדאָנאן א. ספּארט צוביים

פיקניק פון בר. 2 פוע״צ אין קילדאָנאן פארק. ארויספאָר פון פרי״אינסט.

מאָנטאָג, יוני 30

פיקניק פון פּראָפּאָיקער פרויען, אין קילדאָנאן פארק, ארויספאָר 2 נ.מ. פון פרי״אינסטיטוט.

דר. נאָרמאן בוק ביי פאראזאם. פון מר־טער פאראיין פון ת״ת, 8.30 אוונט.

דינסטאָג, יולי 1

"פּאָליטישער געריכט" אויף טעמע "ענג לאנד אין צייטונגען", בר. 2 פוע״צ אין וואנגע פאר ארב. א״ר, 8.30 אוו. אין פרי אינסט.

מיטוואָך, יולי 2

פיקאנע׳ באריכט אין וואלן ביי ווינניפּעג פרי לאָאן, אין 239 מאניטאבא עוו. 8 נ.מ.

לעצטע טיי פון סעזאן פון מיטער פאר־אין פון ת״ת ביי מרס. מ. פיים, 365 מאניטאבא עווע, 2 ביז 12 נ.מ.

זונטאָג, יולי 6

"הייק" פון איד. פאלקס ביבליאָטעק פון לעזער אין פריינט, צו "בוירדס היל", זאמל פּלאץ, 418 אבערדין עווע., פונקט 7.30 אינדערפרי.

וואלן פאראזאלונג פון ציון לאָאן, 10.30 פרי, אין תלמוד תורה.

(::)

תנה סירקין היינט צוריק פון קאלגארי

תנה סירקין, פאר צוויי יאר לערערן פון פרי״שול אין קאלגארי, קומט אהיים צו־אירע עלטערן, מר. און מרס. סירקין, 451 אלפרעד עווע.

גערעטעניש אויסזיכטן לעצטנס פאר־בעסערט אין מערב-קאנאדע

אטאווא, יוני 26. — לויט דעם לעצטן באריכט פון דער סטאטיסטישער בויראָ, האט זיך די לאגע אויף די מערב קאנא־דער פעדערד לעצטנס געעדערט צום בע־סערן, און די גערעטעניש אויסזיכטן זיי־נען א סך גינסטיקער, ווי זיי זיינען גע־ווען מיט אייניקע וואָכן צוריק.

דער באריכט לויטעט, אז אין מאניטאָ־בא זיינען די גערעטעניש אויסזיכטן גינס־טיקע, אין סאסקאטשעוואן זיינען די תבוו־אות אויף די פעלדער עטוואס הינטער־שטעליק, ווען מען נעמט אין אנבאטראכט דעם פאקט, אז די פעלדער זיינען דאר־טן פרי פארגייט געווארן דאס יאר. די אויס־זיכטן אין אלבערטא האבן זיך באריינט־נד פארבעסערט—זיינט דער לעצטעם באריכט אין ארויסגעגעבן געווארן.

(::)

נאָרבאָוויצקי דא אויפ׳ן ווענ קיין איראָפּע

גרינאדי נאָרבאָוויצקי, באקאנטער וויא־לאָניסט, פריער פון ווינניפּעג אין פאר די לעצטע דריי יאר פידל־פּעדאגאג אין קאלי־גארי אין היינט א נאסט אין ווינניפּעג אויף זיין וועג קיין איראָפּע.

מר. נאָרבאָוויצקי מאכט איצט א רייזע קיין בערלין, דרעזדן, וואו ער וועט זיין דער נאסט ביי דער מאָצארט פייע־רונג, וואס עס ווערט דארטן דורכגעפירט היינטיקן זומער.

מר. נאָרבאָוויצקי פארט דורך מאנט־רעאל, לאנדאָן, בערלין, בעלגיין און אויף צוריק וועט ער פארן דורך פּאריז, שערבורג, נייריארק. ער וועט זיך צוריק קערן אין קאלגארי אין סעפּטעמבער מא־נאט, וואו ער וועט ווידער אנפירן מיט זיין סטודיא און מיט דעם קאלגאריער סימפאָניש אָרקעסטער.

(::)

די רבנים אנאנסירן, אז די צייט פון ליכט בענשן איז 8.15, און די צייט פון עפענען די בוטשער שעפּער—9.10.

אנב - אורחא

פון מארק

אידן און פעטש

א פאטש קאן טאקע גארנישט ניט האבן צו טאן מיט "גוט שבת", אבער צו אידן האבן פעטש שוין גאר א גרויסע שייכות.

דאס האט ניט צו טאן מיט דעם, וואס אידן קרינען פון גויאים. פון גויאים קרינען אידן קלעפּ. א גוי האט זיך פיינט פאטשן, — ער שלאגט זיך. ער האט ליב, אז דאָרט וואו ער לאזט אראָפּ א האנט מיט א פויסט זאל מער קיין גראז ניט וואקסן.

פעטש איז א אידישע מידה. דער איד האט אויך בלוט אין זיינע אדערן, און ניט קיין וואסער, און זיין בלוט צעקאָכט זיך אויך פון צייט צו צייט — אבער ניט גענוג, אויף צו ארויינברייגנען אים אין אמת׳ער רציחה.

און אז ער צעקאָכט זיך, וועט ער ניט רייסן קיין פלעקער פון צוים צו פלעטן קעפּ. ער וועט בלויז פאטשן — און גע־פאטשט ווערן. און גאר די ערנסטע פאלן וועט ער אפשר ווארן א לייכטער פון שטעדער אין קאָפּ. — אבער ער וועט אים אויך פריער פארזיכטיק איינזויקלען אין א טלית, כדי ווייניער צו מאכן דעם קלאפּ (ערשט די טעג האב איך געהערט מעשות פון אזעלכע געשלעגן אין דער אל־טער הויט).

פעטש איז אזוי פאקטיש א נאציאנא־לער מנהג, א נאציאנאלע איינגעשאפט אונזערע,— אין אינסטיטוציע, נעהייליקט פון דער טראדיציע . . .

* * *

די מאָדערנע, היינט־וועלטיקע אידן, סיי די ציוניסטן און סיי די רעוואָלוציאָ־נערן, זענען אויס קענן פעטש; די ערשטע זענען אין דעם א שענערלאכע גלות־אינ־סטיטוציע ווי "זשארגאן". די אנדערע זענען דערינען א רעוולטאט פון דער דע־קלאסירטקייט פונ׳ם אידישן פאָלק, זיין קליינבירגערלאכקייט.

ביידע ווילן, אז אידן זאלן זיך שלאגן ווי גויאים, — מיט רציחה, — ווי עס פאסט פאר "א גאָרמאלן פאָלק", אדער פאר "אמת׳ע רעוואָלוציאָנערן".

אבער זייער פּראָפּאגאנדע פאר די לעצטע צענדליקער יאָרן האט נאך ניט געבראכט קיין גרויסע פרוכטן. די מיינ־טע אידן זיינען נאך אלץ "שטעק־טאבאק" גזלנים. זיי ריידן נאך אלץ אידיש און — פאטשן זיך ווייניג זיך.

* * *

איך זאג דא ניט קיין מיינונג ווענן דעם ענין, נאר איך קאנסטאטיר בלויז א פאקט.

איך זאג ניט אז אידן־זיינען דערפאר בעסער אדער ערגער פון גויאים, אבער איך וויל פּרוביר׳ן קלאר מאכן פאר זיך אליין, פארוואס גויאים מימ׳ן זיך, און אידן פאטשן זיך בלויז.

און עס זעט מיר אויס:

גויאים בכלל האבן גרויסע ארגומענטן צווישן זיך, אבער גרויסע וואכן.

זיי האבן גרויסע, נאציאנאלע און סא־ציאלע פּראבלעמען צו לייזן, — און פאר גרויסע וואכן דארף מען במילא שלאגן זיך שטארק, ביז בלוט.

און אזוי געוויינען זיך די גויאים צו שלאגן אויף א גרויסן שטיינער, אזוי אז אפילו אין קלענערע זאכן האלטן זיי זיך אויך אן זייער איינענעם שטיינער.

זיי זיינען, מיט איין ווארט, תמיד גע־שפּאנט און גרייט צו שלאגן זיך, און ווי נאר עס צעקאָכט זיך דאס בלוט, דרינקט זיך די האנט אין א שטארקן פויסט.

אידן האבן פאר הונדערטער און הונ־דערטער יאָרן ניט געהאט די געלעגענהייט צו פארנעמען זיך מיט גרויסע, נאציאָנא־לע פּראבלעמען, און סאציאל האבן זיי קוים געהאלטן זיך מיט׳ן קאָפּ איבער׳ן וואסער.

זייערע נאטירלאכע קעמפערישע נייי־גונגען האבן זיי אויסגעלעבט אין דער קליינער, מיזערא־בעלער שטעטלדיקער פאליטיק, אין באד־פראגע, אין בשר־כשר מחלוקת, אין דעם אויסטייל פון עליות און הגבה, — אדער אין "קריגע־רייען" איבער דעם פּשט פון א פסוק אדער א סוגיה . . .

פאר א רינענדיקן דאך פון באד־לויטן זיך ניט שפּאנטן קיין קעפּ. אבר א ביצה שנודה ביום־טוב שלאגט מען זיך ניט מיט קיין דרוקעס. פאר דעם זיינען נאנץ גענוג פעטש, פשוט׳ע אידישע און אידיש־לאכע פעטש, און אין די גאר הארבע פאלן — א לייכטער, איינגעוויקלט אבער אין א טלית.

און אזוי ווי אונזער אידישע פאליטיק איז נאך איצט אויך ניט וויינט אויוק פון באד און בשר־כשר מחלוקת׳ן, אדער פון אט די קליין־שטעטל־דיקע באגריפן, אפילו ווען מיר פארמעסטן זיך אויף גרוים פאַ־ליטיק, האלטן מיר נאך אלץ ביי פעטש.

— באטש סימנים פון "רעגעראָנס" זיי־נען שוין דא: רעכטע און לינקע שטעכן זיך שוין מיט מעסער אויף . . .

* * *

נו, אט אזוי קאכט זיך ביי אונז אויף דער גויאישער נאס מיט וואלן, מיט קאמפּ־פון פארטייען פאר דער הערשאפט איבער א גרויסער מדינה אין קאָן.

און אויף דער אידישער נאס — אין סאמע ברען פונ׳ם וואל קאמפּיין, האט זיך צעקאכט א שלאכט איבער בשר־כשר פראגעס, איבער א סענט און א האלבן סענט, איבער א ביצה שלא נולדה . . .

אלץ הייסט געקאכט: מען האט גע־קאנט מיינען. אז אין קאן שטייט א גוואלדיקע סטאוועק. אידן וואס געדייג־קען קוים דעם טעם פון בשר־כשר פון זיי־ערע קינדעריאָרן, האבן זיך אזוי געהיצט, גלייך ווי זיי וואלט דער ענין אין לעבן גע־נאגנען.

דאס האט דאס אידישע פאָלק פון ווי־ניפּעג אזוי אויסגעלעבט דעם איבערפלוס פון זיין ענן רגיע . . .

אבער צו פעטש איז עס ניט דערגאנ־גען: אפנים אז טיף אין הארצן האט מען געפילט, אז קיין פעטש איז דאס שוין אויף ניט ווערט!

אידישע וואַרט

THURSDAY JUN

Classified

לאכעס :: PER

נייע האר

SIMPSON

R. B. OF

זכות געמאכט און

STEPHEN

ארלאנגט :: SITUATIO

Auto Metal and

געמאכט ניי

ארקיפערס

"דאס אידישע

אנגעשריבן פון ס'ערער פארבאנד פון די אידישע וועלטלאכע שולן אין ווייניפעג

א מעשה מיט א חזיר, מיט א גאנז מיט א וואָלף און מיט א קאטשקע

אידיש פון ב. סרוצקי

געווען אמאָל א חזיר, א קאטשקע און א גאנז, וואס האבן געלעבט צווישן זיך זייער גוט. ס'איז געווען אייך א וואָלף, וואס האט געוואיינט ניט ווייט פון זיי אין וואלד. פארגליכט זיך איינמאל די דריי חברים צו בויען יעדער פאר זיך א שטיבעלע.

גייט אוועק די קאטשקע אין וואלד, קלייבט אן מאָך אין בלעטער אין בויט זיך אויס א הייזל. גייט די גאנז אייך אוועק אין וואלד, קלייבט זיך אייך אן בלעטער, מאך אין דינע צווייגן, אין שטעלט זיך אייף א שטיבל. דער חזיר אָבער האט געגנומען בלעטער, טשוויקעס און א האמער און האט אויסגעבויט א פעסטע הויז און אייפ'ן דאך האט ער אָנגעקלאפט א סך טשוויקעס מיט די שפיצן ארויף.

זיי זיינען נאָר פארטיק געווארן מיט דער ארבעט, ערשט דער וואָלף קומט צוגיין. גייט ער צו גלייך צו דער קאטשקעס הויז און זאָגט:— קאטשקע, עפן מיר. איך וויל ארייננקומען צו דיר:

— ניין, איך וויל ניט עפענען!

— נו, וועל איך ארויפקריכן אויף דיין דאך און וועל אזוי שפרינגען, וועל אזוי לאנג קלאפן, ביז איך וועל עס איינגאנצן צעברעכן.

— קריך, אויב דו ווילסט.

קריכט דער וואָלף ארויף אויף דער קאטשקעס שטיבל און צעברעכט עס. די קאטשקע אָבער איז אנטלאפן צו דער גאנז!

— גאנז, עפן מיר, איך דארף די קאטשקע וואס ביי דיר!

— ניין, איך וועל דיר ניט עפענען.

— נו, וועל איך ארויפקריכן אויף דיין שטיבל און וועל אזוי שפרינגען, וועל אזוי לאנג קלאפן, ביז איך וועל זי איינגאנצן איינוואלגערן.

— קריך אויב דו ווילסט.

קריכט ארויף דער וואָלף אויף דער גאנזס שטוב און וואלגערט עס איין. די גאנז איז אנטלאפן מיט דער קאטשקע צום חזיר.

גייט דער וואָלף אוועק צום חזיר: — שווייין, עפן מיר, איך דארף די גאנז מיט דער קאטשקע, וואס ביי דיר!

— ניין, כ'עפן ניט.

— נו, וועל איך ארויפקריכן אויף דיין שטיבל, וועל אזוי שפרינגען, וועל אזוי לאנג קלאפן, ביז איך וועל זי איינגאנצן איבערקערן.

קריכט דער וואָלף ארויף אויפ'ן דאך און הויבט אָן צו שפרינגען און קלאפן. שטעכן אים אָבער די טשוועקעס, וואס דער חזיר האט אָנגעקלאפט, און ער שפרינגט תיכף אראָפּ פון דאך. נעמט דער וואָלף און שטעקט אריין די נאָז אין שלאָס-לאך און קוקט אריין אינווייניק אין שטיבל זעען וואס עס טוט זיך דארטן. הערט ער, ווי דער חזיר זאָגט צו זיינע צוויי חברים: — לאָמיר זיך אָפּקאָכן א קאשע פון קוקורוזע. די, קאטשקע, גיי צעלייג א פייער, די, גאנז, גיי ברייג וואסער, און איך וועל איבערטראָגן די מעל אויף מיין עק.

קוקט דער וואָלף און טורמלט שטיל: — איי, וואָלט איך א בעלן געווען א כאפּ טאָן פון דעם עקל, וואָס טראָגט די מעל, ווי אויף א שטעקל. דערהערט דער חזיר און שרייט: — וואָלף וואָס זאָגסטו?

— עס, כ'זאָג, די קאטשקע צעלייגט גוט דאָס פייער . . . איי, וואָלט איך א בעלן געווען א כאפּ טאָן פונ'ם עקל וואָס טראָגט די מעל ווי אויף א שטעקל.

— וואָלף וואָס זאָגסטו?

— עס, כ'זאָג, די גאנז טראָגט גיך דאָס וואסער . . . איי, וואָלט איך געווען א בעלן צו כאפּן פונ'ם עקל וואָס טראָגט די מעל ווי אויף א שטעקל.

— וואָלף וואָס זאָגסטו?

— עס, כ'זאָג, די טראָגסט גוט די מעל.

אריבערגעטראָגן די גאנצע מעל, נעמט דער חזיר און פארמישט זי מיט קאלטע וואסער, גיסט אריין אין טאָפּ און נעמט מישן מיט א גרויסער קאכליע. דער וואָלף הערט ניט אויף נאָכצוקוקן.

אז די קאשע איז פארטיק געווארן און געווארן הוילע זוד, גיט דער חזיר א געשריי: — וואָלף, ווילסט אביסל?

— ס'א שאלה צי כ'וויל?!

— טאָ שטרעק אויס די לאפע.

עפנט דער חזיר אביסל די טיר, מיינט דער וואָלף, ער וועט קענען אריינכאפּן זיך אינווייניק און שטעקט אריין די לאפע. נעמט אָבער דער חזיר און גיסט אויס אויף איר א פולע קאכליע זודיקע קאשע, וואָס איז געווען אזוי הייס, אז דער וואָלף האט אזש אָנגעהויבן ביטער היילן און איז אנטלאפן אין וואלד אריין. פון דאמאָלסט אָן איז ער שוין מער צו זיי ניט געקומען. און דער חזיר, די קאטשקע און די גאנז האבן זאלבעדרים געלעבט אינאיינעם רואיק און גליקלאך.

שטענדיג

דארפט איהר זוכען דעם רויט-גרינעם פעקעדזש ווען איהר קויפט קאָרן פלייקס. נאָר דאן זענט איהר זיכער אז ס'איז קעלאָגג'ס. די פלייקס מיט דעם „וואונדער" טעם, געפאקט אין דעם אינערליך וואקס-פאַרזיגעלטען פאפיר וואס האלט זיי שטענדיג ווי

פריש-פון-אויוועז

קעלאָגג'ס קאָרן פלייקס זיינען אָבסאָלוט כשר אונטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון קאנאדא

Kellogg's

CORN FLAKES

* סערוויר מיט סילן אָדער קרים. אויסערגעוועהנליך געשמאק מיט פרוכטען אָדער זשעלע

ליד ער

א וויג ליד

אן אויסצוג פון לאָרד טעניסאָנס פּאָעמע: "די פרינצעסן"

אידיש פון דר. א. אייסען

שטיל און לינד, שטיל און לינד,
לינט פון מערבים,
לינד, לינד, אָטעם לינד,
איבער די כוואליעניקע וואסערן, ווי ווינט
אונטער דער זינדיקער לבנה, געשווינד
שיק ווידער אים צו מיר;
ווען מיין ליב קינד, מיין קליינס,
נאך שלאפט.

שלאף און רו, שלאף און רו,
עס קומט צו דיר דער טאטע באלד.
שלאף און רו, מיין ליבלינג דו,
עס קומט צו דיר דיין טאטע באלד;
עס קומט דער טאטע צו זיין קינד
אין נעסט.
זילבערזיגל בלאזן אין דער וועסט
אונטער זילבערגעס לבנה-ליכט:
שלאף-זשע קליין, ליב קינד מיינס, שלאף!

(::)

די פאווע און די גאנז

(פאבל)

פון יהושע גרינבערג

א פאווע מיט פארבנרייכע קאָלירן
האט מיט אורע פערערן געטאן שטאלצירן
און א יעדעס מאל
ווען זי פלעגט דורכגיין דעם גרינעם טאל
באוואקסן מיט גרינע גראז,
פלעגט זי זיך אנבלאזן
און גאוה'דיק דריין מיט'ן עק
ווי געוואלט אנווארפן א שרעק;
אדער זיך בארימען
פאר די גענז וואס פלעגן שווימען
אין א טייכל א קליינעס
מיט בלויע וואסער ריינע.
די גענז אָבער פלעגן זיך ניט אומקוקן,
די קעפּ אין וואסער טוקן
און פרייליך שטיפן
אין טייכל דעם טיפן,
טרעפט זיך אמאל,
אז די פאווע קומט אין טאל
און טרעפט א גאנז שטיין
איינע אליין.
בלאזט זיך די פאווע און
ווי זי פלעגט דאס שטענדיק טאן
און זיך גענומען דרייען ארום
דעם עק אויסגעשטעלט ווי א בלום
דעם קאפּ פארריסן
דער גאנז זאל דאס פארדריסן;
האט איר די גאנז אָנגעקוקט
מיט איר לאנגן האלז נעצויקט
די פליגלען געהויבן הויך
נעוואלט ציינן אז זי פארמאנט אויף
פליגלען אזוינע —
אמת טאקע פערערן ניט קיין שיינע.
אָבער צו וואס אין שיינע פערערן זיך פוצן
אז סוף כל סוף טוען אנדערע דאס נוצן . . .

א דייטש מיט א בייטש

פון מאני לייב

א דייטש מיט א בייטש
האט געשלאָגן זיין קינד;
די בייטש אין דער לופט
האט געפייפט ווי דער ווינט,

דאס קינד האט געוויינט
מיט א בעטנדיק קול,
געוויינט מיט'ן קינד
האט דאס גראז אינ'ם טאל;
א נחמה וואס האט
מאלעגיערט דאס גראז,
און איבער'ן וועג א דערשראקענער האז;

און איבער זיי אלעמען,
הויך אין איר קרוין,
די זון האט געוויינט
מיט א ביטער געוויין.

(::)

א בריוו איז ווי מען לייענט אים

א. ווילנער

א חזן פון א קליין שטעטל האט אוועק-געשיקט זיין אינגל אין א גרויסער שטאט לערנען. איינמאל באקומט דער חזן פון זיין אינגל א בריוו. אָבער גראד האט ער ניט געהאט ביי זיך די בריל, און ווייסן וויל ער זייער וואס זיין זון שרייבט. רופט ער אריין איינעם פון זיינע משוררים, א באס, אז ער זאל איבערלייענען דעם בריוו. א באס האט דאך אָבער א גראבע שטימע, נעמט ער דעם בריוו און לייענט עס מיט א גראבן קול:

"ליבער טאטע! איך דארף נויטיק האבן נייע שטיוול. שיק מיר גלייך געלט אויף דעם. פון מיר דיין זון, חיים".

אז דער חזן האט דערהערט ווי דער באס לייענט דעם בריוו, איז ער געווארן אויסער זיך.

— סטייטש, אזא יונגאטש דאס איז!

דעם טאטן שרייבט ער דאס אזא בריוו! ער בייזערט זיך גאר אויף מיר! ניין, איך וועל אים קיין געלט ניט שיקן!

און דער חזן איז געווען שטארק אויפ-געבראכט אויף זיין אינגל. א ווייל שפּע-טער באטראכט ער זיך, אז אפשר האט דער באס ניט גוט גלייענט דעם בריוו, און ער באשליסט צו הערן נאך איין מאל דעם בריוו גלייענען. דאס מאל האט ער אריינגערופן א אינגל מיט אן אלט שטי-מע. נעמט ער דעם בריוו און לייענט עס מיט געבעט:

"ליבער טאטע! איך דארף נויטיק האבן נייע שטיוול. שיק מיר גלייך געלט אויף דעם. פון מיר דיין זון, חיים".

אז דער חזן האט דערהערט ווי דער אינגל לייענט דעם בריוו איז ער געווארן גאר אנטציקט.

— איי גוט! האט דער חזן גערעד-מיט התפעלות, אָט איצט שרייבט מיין זון ווי א מענש. ער רעדט פיין און אידל, ווי א זון דארף רעדן צו א טאטן. וועל איך אים טאקע שיקן געלט אויף א פּאר נייע שטיוועלאך.

רעטענישן

1. קען א רעגן גיין צוויי טעג נאכאנאנד?
2. יעדער מענש פארמאגט דאס און קיי-נער ווייס ניט, וויפל ער פארמאגט?
3. א קינד זאגט צום טאטן — דו ביסט מיין טאטע און איך בין ניט דיין זון. ווי קען עס זיין?
4. וואס זינגט בעסער ווי א פידל, וואס גראבט טיפער ווי א רידל?
5. וואס איז גלייך צו א האלבן קוכן?
6. פארוואס זיינען פאראן אויף דער וועלט מער קשיות ווי תירוצים?

(::)

ווי צן

אוממעגלאך

אין דער 2טער אפטיילונג דערציילט א לערערן די קינדער לעגענדעס וועגן מבול. דערביי וויל ז'ן געבן אן אנרעגונג, אז די קינדער זאלן דיינקען אביסל זעלבסט-שטענדיק, שטעלט זי זיי דאריבער א פראַ-גע:— נו, ווי מיינט איר, קינדער, מיט וואס האט זיך נח פארנומען די גאנצע צייט וואס ער איז געשוואומען אין זיין תבה?

— ער האט געשפּייזט די חיות — ענטפערט א אינגעלע.

— ער האט געמאלקן די קי — זאגט א מיידעלע.

— ניין, איך ווייס! רופט זיך אָפּ אן אנדער אינגעלע, ער האט געבאפּט פיש.

— דאס איז אוממעגלאך! שרייט א פעאיק אינגעלע פון אן אנדער ווינקל.

— פארוואס מיינסטו אזוי? פרעגט די לערערן.

— ווייל זיי האבן געהאט בלויז איין פּאר ווערים.

* * *

א פראגע

— טאטע, איך האב נעכטן געזען אין צייטונג א פּאטאגראפיע פון צוויי צונויפ-געוואקסענע אינגלאך, איז דאס טאקע אן אמת?

— יא, דאס איז א סיאמיישער צווילינג.

— זיי האבן אויך געדארפט גיין אין שול?

— נאטירלאך . . .

— זיינען זיי געווען אויף גלייך אין די פעאיקייטן?

— איך ווייס-ניט, מסתמא ניט!

— גוט אָבער ווען איינער האט גע-דארפט גיין אין א העכערן קלאס און דער צווייטער ניט — וואס איז דאן געווען.

* * *

דאס הארץ

א מיליאָנער האט זיך געפילט ניט גוט. האט ער געהייסן רופן א דאקטאר. איז געקומען דער דאקטאר, באטראכט דעם פּאציענט און געזאגט: — איך פארזי-כער אייך, מיין הער, אז איר זייט פול-שטענדיק געזונט. דער ארגאניזם אן איי-זערנער, דאס הארץ פונקציאָנירט אזוי, אז בעסער דארף מען ניט.

— אַ, ה" פּראָפעסאָר, מאכט דער מי-ליאָנער, ס'איז קיין וואונדער ניט וואס דאס הארץ איז אין אנדערענונג, איך האב עס אין לעבן זייער ווייניק גענוצט.

* * *

אין דער תקופה פון רעקלאמע

דער קליינער בערעלע, א סוחר'ס א" זון זעט דאס ערשטע מאל אין לעבן א גרויסן רענגבויגן אויפ'ן הימל.

— טאטע, פרעגט ער פארוואונ'דערט מיט א מינע פון א ווייסער, ווער רעקלא-מירט זיך דאס אזוי?

ניי מאשינען

אויף זייער קליי-נע אויסצאלונ-גען קאנט איר קריגן ביי מיר. 15 יאר דערפא-רונג. דער עלט-סטער אידישער אנענט. איך קאן אויך פארריכטן אייער מאשין.
טעלעפאָנירט 52 501

JOS. LITMAN
465 Dufferin Ave. Phone 52 501

Reliance
Ink
100 פּראָצענט קענערייען
די טינט אויף וועלכער איר קענט זיך פארלאזן.

פיינט אייער
הויז איצט
שיין, גוט און ביליק
ראיעלע ארבעט און צופרידנהייט
MAX GORDON
484 FLORA AVE.

אומפארדייאנג

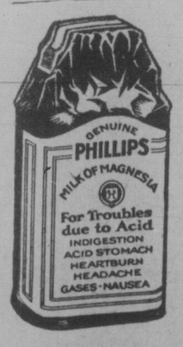

באלדיקע הילף!

דאס וואס א סך מענשן רופן אן אומפארדייאונג איז געוויינלאך אן אר-בערפלוס פון זוירקייט אין מאגן. די שפּייז איז געווארן זויער. די מאמעס טאלע רפואה איז אן אלקאלי וואס נעטראליזירט זוירקייט. אָבער נוצט ניט קיין גראבע מיטלען, נוצט וואס אייער דאקטאר וואלט אייך געראטן.

די בעסטע הילף איז פילופס מילק אף מאגנעזיא. פאר די 50 יאר זינט עס איז דערפונדן געווארן איז עס פארבליי-בען סטאנדארד מיט דאקטורים. איר וועט אויסגעפינען אז קיין אנדער מיטל ארבעט ניט אזוי ווירקזאם, אזוי ניט שעדלאך, אזוי גוט.

איין טעמ'לאזע לעפל. אין וואסער נעטראליזירט א סך מאל איר פארנעם אין זוירקייט. די רעזולטאטן זיינען מאמענטאל, ניט ניט קיין שלעכטע נאך-ווירקזאמקייטן. איינמאל אז איר וועט שטודירן דעם פאקט, וועט איר קיינמאל ניט האבן צו טאן מיט אי-בערפלוס זוירקייט אויף גראבע אופ-נים. גייט שטודירן — אוצט — די דא-זיקע מעטאדע איז וואונדערבאר.

זייט זיכער צו קויפן די ריכטיקע פילופס מילק אף מאגנעזיא צוגעשריבן פון דאקטוירים פאר 50 יאר אין קא-נאדע. אויב אויסגעפינען אז קיין אנדער מיטל ארבעט ניט אזוי ווירקזאם, אזוי ניט שעדלאך, אזוי גוט.

העפלאך דארף מען זיין

(שלום פון זייט 6)

גייער, ווידעראמאל פון העפלאכקייט ווע-גען.

— ניין, ווארט אויס — מאכט יענער

— איר זעט דאס ס'רעגנט. איך וועל אייך צופירן נעענטער, ביז דער טיר פון סטייזשאן.

בלייבט ער שוין זיצן אונזער פוסגייר-ער, און זעט ווי דער העפלאכער מענש דרייט זיך און קלינט זיך און קירעוועט די מאשין, כדי אויסצוקומען וואס נע-ענטער צום אריינגאנג פון דעם סטיי-שאן, כדי אונזער פוסגייער זאל חלילה ניט פארנעצט ווערן.

— אט, איצט קאנט איר ארויסגיין

— מאכט יענער צום סוף מיט גרויס צופרידנקייט מיט זיך אליין.

— א דאנק, א דאנק! — ענטפערט אונזער פוסגייער מיט גרויס העפלאכ-קייט און שפּרינגט ארויס פון דער מא-שין. עגדלאך, באפרייט זיך . . .

ער וויל זיך לאזן גיין ווייטער, גלייך אינ'ם רעגן, נאר ער שעמט זיך. פאר יענעם, מיט די גרויע, און שמייכלענדי-קע אויגן.

ווארט ער צו ביז יענער דרייט אויס די מאשין, שאקלט ווידער צו אים מיטן קאפּ, געזעגנט זיך הייסט עס, און פארט ענדלאך אוועק.

אונזער פוסגייער קוקט אים נאך מיט א פריי הארץ. ענדלאך, ענדלאך קאן ער ווייטער גיין זיין וועג.

און ער גייט.

— — — — — — — — — — — —

איצט פארשטייט איר ווי א מענש דארף זיין העפלאך? . . .

צו אלע פרעזידענטן אָדער סעקרעטארן

— פון —

שולן, פאראיינען, אָרגאניזאציעס, חברות, אנשטאלטן און א. וו.

פון אלע שטעט און שטעטלאך פון גאנץ מערב קאנאדע

איר האט געווים שוין באמערקט אונזערע אנאנסן, אז מיר גרייטן זיך איצט ארויסצוגעבן א

יובילייי בוך

לכבוד דעם 20טן יובילייי פון

"דאָס אידישע וואָרט"

דאך בוך וועט אנטהאלטן אן אויספירלאכע געשיכטע פון דער אנטוויקלונג פון דעם אידישן ישוב אין מערב קאנאדע. איינשליסנדיק א באריכט פון אלע אידי-שע ארגאניזאציעס וועלכע האבן בייגעטראגן צו דער אנטוויקלונג.

מיר גלויבן, אז איר זייט פאראינטערעסירט אין אונזער גרויסער אונטערנע-מונג, און אז איר וואלט געווים וועלן זעען אז אייער ארגאניזאציע זאל פארצייכנט ווערן אין דער דאזיקער היסטאָרישער אויסגאבע.

צוליב דעם שיקן מיר אייך דעם דאזיקן בריוו, און מיר בעטן אייך איר זאלט ענטפערן אויף די באצייכנטע אנפראגעס — און צושיקן אונז דעם ענטפער אזוי שנעל ווי מעגלאך. אויב ס'איז פאר אייך מעגלאך, בעטן מיר אייך געבן מער אויספירלאכע איינצעלהייטן.

זייט אזוי גוט און שרייבט קלאר און דייטלאך, אזוי אז, מיר זאלן קיין טעות ניט מאכן.

מיט דרך ארץ,
"דאס אידישע וואָרט"

אנפראגעס

1. נאמען פון אייער ארגאניזאציע _____
2. ווען איז זי געגרינדעט געווארן? _____
3. ווער זיינען געווען די ערשטע גרינדער אדער די ערשטע אפיסערס?
   פרעזידענט _____
   וויצע-פרעזידענט _____
   וויצע-פרעזידענט _____
   טרעזשורער _____
   סעקרעטאר _____
4. וואס איז דער צוועק פון אייער ארגאניזאציע? _____
5. נעמט אייער ארגאניזאציע אפיציעל אן אנטייל, אדער שטיצט אנדערע אידישע אונטערנעמונגען? _____
6. וועלכע? _____
7. גיט א קורצן איבערבליק וועגן אייער טעטיקייט _____
8. ווער זיינען די איצטיקע באאמטע (פאר 1930):
   פרעזידענט _____ אפיסערס:
   וויצע-פרעז. _____
   וויצע-פרעז. _____
   טרעזשורער _____
   סעקרעטאר _____
   אונטערנעשריבן פון
   נאמען _____
   אדרעס _____

מיר האבן ענלאכע אנפראגעס צוגעשיקט, דורך פאסט, צו די סעקרעטארן אדער פרעזידענטן פון אלע ארגאניזאציעס און א. וו., וועמעס נעמען מיר האבן אין אונזערע ביכער. אויב איר האט נאך ניט באקומען אזא בריוו, קאנט איר דאס אויס-שניידן, אויספילן די בלאנקע שורות פון די אנפראגעס, און עס באלד צושיקן צו:

Israelite Press, 165 Selkirk Ave., Winnipeg, Man.

ספּעציעלע ביישטייערונגען צו רעדן-צירן דעם חוב פון דעם מערב קאנא-דער אידישן בית-יתומים

בראנפמאן פאמיליע	$2,000.00	מר. און מרס. א. א. היפּס	50.00
ליידים סאסייטי בית יתומים	3,000.00	פּראָפּאיסקער ליידים אייד	25.00
מוטער פאראיין פון ת'ת	10.00	ה. פריד	25.00
מר. און מרס. נ. שמעלניצקי	5.00	א. י. זלאטין	25.00
מר. און מרס. פענער (לעדאק)	10.00	ה. א. אייזעקס	5.00
מר. און מרס. ה. סטיינבערג	100.00	מר. און מרס. ס. אסטראוו	5.00
פ. בלומאס	15.00	ווינניפעג טשאפטער הדסה	25.00
דר. דוש. שייען	5.00	ק. ריים	100.00
ראז ארטור (סאסקאטון)	25.00	"דאס אידישע וואָרט"	25.00
כ. ברוזער (בווירטש היל)	5.00	ב. מ. קאהען	10.00
נ. ריטשמאן	10.00	מר. און מרס. ה. נ. טאבייעס	25.00
מ. לייאנס	10.00	מרס. ר. גאלדין (שיקאגא)	5.00
ה. לייבאוויטש (ניפאווא)	5.00	באראריצקי ברידער	25.00
מרס. מ. פינקלשטיין	25.00	מר. און מרס. מ. דארפמאן	25.00
ס. דוש. נעמעץ (וואטראוס)	5.00	מר. און מרס. סעם ראזנער	50.00
מ. ווערב (ריטשארד)	25.00	דר. און מרס. מ. פינקלשטיין	25.00
ליידים אקז. לינת הצדק	10.00	דר. און מרס. מ רייזיד	50.00
באבראוועך ליידים אייד סאס.	25.00	ס. באריש (ראקאנוויל)	5.00
דז. שווארצפילד (דערזשיינע)	25.00	ה. בארסקי (קענוואוד)	5.00
פ. א. ע. דזשארזש האמילטאן	5.00	כ. שווארץ (מוס דזשאו)	5.00
מרס. ב. זלאבינסקי	25.00	ה. קרינדל	2.00
מרס. ר. קעני	10.00	דאמיניאן שיט מעטאל און	
ס. דווארקין (קאלגארי)	25.00	רופינג קאמ.	5.00
מ. ראזען	6.00	וו. י. קריסמאן	5.00
מרס. ה. סילווערמאן	5.00	שולמית טשאפטער הדסה	10.00
מר. און מרס. ס. קאלמאן	10.00	מ. א. ניטיקמאן (גרעטנא)	5.00
פ. מאס	10.00	מ. גאלדבערג (ווינקלער)	25.00
מ. דזשייקאב	10.00	מ. ר. מארקאוויטש	5.00
מר. און מרס. מ. פריד	25.00	ס. בראנסטאן (פּלום קאוליי)	25.00
ב. דזשייקאב	100.00	דזש. וויינסטאק (דזשאנסטאן)	5.00
אינדעפ. פרי לאאן אס'ן		וו. רובין	3.00
מענער און פרויען	50.00	ס. סאפרין	5.00
מר. און מרס. י. הורוויץ	50.00	ה. הערמאן	2.00
מר. און מרס. ה. קיי	25.00	אי. טשערניאק	2.00
ב. ברענמאן	3.00	ד. גורעוויטש (לימעריק)	5.00
מר. און מרס. ב. לעווין	10.00	מ. הוהטיג (פּאָרט ארטור)	25.00
נארט וועסט פישעריס	10.00	ד. קאהען	10.00
דזש. גלאסמאן (דובוק, סאסק.)	5.00	ס. בלוס	10.00
דר. ס. קאברינסקי	5.00	ב. פיערס פאר קא.	5.00
א. באסין (דערזשיינע)	2.00	מרס. ס. נאזיק	3.00
היברו ליידים פון רעדזשיינע	75.75	דזש. גלארסטאן	2.00
סעם רעווקין	3.00	י. פענער (לעדאק)	10.00
א. קרעגדל	3.00	ה. דזש. מינדעס און קא.	3.00
ה. דזשאבינסקי (קאלגארי)	5.00	פ. בעקער	25.00
דזש. אווערבאך	10.00	מרס. מאלקאוו	5.00
א. טרייזדמאן (דענאראא)	3.00	ליידים אקזיל. בית יתומים	50.00
א. טרעסטער (וואולסלי)	10.00		

236,529

פונט פארגרעסערונג אין קאנאדע אליין אין לעצטע פינף וואָכן

"SALADA" TEA

'פריש פון די גערטנער'

בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאן

(פארטזעצונג)

ביי ראָבערט בירנער זיינען די אויגן געוואָרן ווייס אויפגעריסן פון שרעק; זיין געזיכט איז געווען אש־גרוי, און זיינע הענט האָבן זיך אזוי שטארק צוזאמענגעקראָמפּעט, דאָס די נעגל האָבן זיך אייגעגראָבן אין זיין איינגעגעס פלייש. ער האָט געוואוסט, אז ער קאָן ניט דערוואַרטן קיין רחמנות פון די דאָזיקע פאַרצווייפלטע מענשן, וועלכע ער האָט שטענדיק גרויזאַם באַהאַנדלט, דאָך האָט ער אָנגעהויבן בעטן, וויינען און באַשווערן, אז מען זאָל אים דעם דאָזיקן מאָל שיינקען זיין לעבן.

אָבער קיינער האָט אים אפילו ניט געוואָלט הערן.

— חברים, — האָט ראָנאָווין ווייטער דערט, — לויט דעם אידישן געזעץ איז דער קלעגער דער ערשטער אויסצופירן דעם אורטייל איבער דעם פאַר'משפט'ן, און דארום בין איך, אלס דער קלאָגער, באַרייט צו ווערן דער תליין פון דעם האָט געפילט, דאָס מיט דעם דאָזיקן טאָט פאַנגט זיך אָן לאַנגען און בלוטיקער קאַמף צווישן זיי און די דייטשן.

דאַן האָט ראָנאָווין צו זיי א רוף געטאָן:

— חברים, פארגעסט ניט וואו מיר זיינען. מיר מוזן גיין!

ווען זיי זיינען אָבער צוגענאָנגען צו דער טיר און זי געעפנט, האָבן זיי דערזען פאַר זיך א גאַנצע מחנה באַוואַפנטע סאָלדאַטן, וועלכע האָבן איצט זיך א וואָרף געטאָן אויף זיי.

— מיר זיינען פאַרראָטן! — האָט ראָנאָווין אויסגעשריען, — שנעל צו דער צווייטער טיר!

די אַנדערע טיר איז אָבער געווען פעסט פאַרשלאָסן פון דרויסן, און ווען אויפבראָכן זי האָט נאָר קיין לייד ניט געקאָנט זיין, מען האָט זיך געמוזט אומקערן צו דער ערשטער.

קיין קאָמאַנדיר האָבן די חברים ניט געזעען, נאָר זיי האָבן געהערט זיין באַפעל:

— סאָלדאַטן, נעמט זיי געפאַנגען!

עס איז געווען קלאָר, דאָס דער קאָמאַנדיר איז געווען אזוי זיכער אין זיין זיג, אז ער האָט געוואָלט אלעמען ברייגען לעבעדיקערהייד געפאַנגען, אום זיך אויסצוצייכענען פאַר זיינע אפיצערן.

די סאָלדאַטן, וועלכע האָבן געקראָגן דעם באַפעל ניט צו שיסן, האָבן זיך א וואָרף געטאָן אויף די חברים מיט די דיקע זייטן פון זייערע ביקסן, און איינער פון סעמיאָ'ס פריינט איז ווירקלאַך נידערגעשמעטערט געוואָרן צו דער ערד; אָבער אין דעם דאָזיקן אויגנבליק האָט ראָנאָווין אויסגערופן:

— חברים שיסט!

די רעוואָלווערן האָבן געקראַכט און די סאָלדאַטן, וועלכע זיינען געשטאַנען אין די פאָדערשטע רייען זיינען אַלע געפאַלן פארוואונדעטע.

איצט האָט שוין דער קאָמאַנדיר געהייסן שיסן; אָבער עס איז געווען צו שפּעט, דען די מאַראָל פון די סאָלדאַטן, ווי עס ווערט אָנגערופן, איז פאַרשוואונדן, די פּלוצלומדיקע אטאקע פון דעם שונא האָט זיי־צעטומלט און צעמישט, זיי האָבן פאַרלאָרן די מוט און האָבן אָנגעהויבן זיך צוריקקערן.

די חברים זיינען אָבער געווען מוטיקער, און דערצו האָט די פאַרצווייפלונג פון זייער לאַגע, פון וועלכער זיי האָבן געמוזט זיך רעטן, צוגעגעבן זיי א גוואַלדיקן אויפטעט. און אזוי האָבן זיי טריט ביי טריט צוריקגעטריבן די סאָלדאַטן ביז עס איז זיי געלונגען צו קומען צו די טרעפּ, און ווי זיי האָבן געהאַפּט וועלן זיי באַלד דערגרייכן די טיר.

אינטערדעסן אָבער האָבן די סאָלדאַטן צוגעקראָגן פאַרשטאַרקונג, דען אין דער הויפּט קוואַרטיר פון לייוקי האָט מען שנעל דערפאַרן, אז עס גייט אָן א שלאַכט מיט ראָנאָווינס פריינט און מען האָט אַרויסגעשיקט מער סאָלדאַטן, וועלכע האָבן איצט מיט א ווילדער מאַכט זיך א וואָרף געטאָן קעגן דער קליינער הייפּעלע מענשן.

די לאַגע איז געווען א פאַרצווייפלטע. ראָנאָווין מיט זיינע חברים האָבן געזען פאַר זיך אַלע וועגן אָפּגעשניטן, די קאָרידאָרן, די טרעפּ און די צימערן זיין נעגן געווען באַזעצט מיט סאָלדאַטן. פאַר די פריינט איז ניט געבליבן קיין אנדער וועג נאָר זיך צוריקצוציען אין דעם קעלער אונטער די טרעפּ.

— איצט זיינען זיי געפאַנגען ווי די מיין אין פאַסטקע, — האָט זיי געהערט פון אויבן א געלעכטער, ווארשיינלאַך פון דעם קאָמאַנדיר.

און ווירקלאַך איז פאַר ראָנאָווינ'ען און זיינע פריינט ניט געווען קיין רעטונג. דער קעלער איז געווען מורא'דיק טיף און זומפּיק און נאַס, און עס האָט ניט געקאָנט זיין קיין האָפענונג צו אנטלויפן פון דאַנען.

— זיי ווילן אונז פארהונגערן, — האָט סעמיאָן געבראָכן.

אָבער זיי האָבן ניט געדאַרפט וואַרטן אויף א הונגער טויט, דען פּלוצלונג האָבן זיי דערהערט פון דער זייט א שטאַרקן גערויש, און צו זייער גרויסער איבערראשונג האָבן זיי דערזען א וואַסער שטראָם זיך אריינגרייסן צו זיי אין קעלער.

— זיי האָבן געעפנט ערגעץ א קאַנאַל צום ניעמאַן, אום צו דערטרינקען אונז! — האָט ראָנאָווין אויסגערופן מיט שרעק.

דאָס הויז וואו עס האָט זיך איצט געפונען דער דייטשער געריכט און וואָס איז פריער געווען באַוואוינט פון דעם רוסישן פּריסטאַוו, האָט אמאָל געהערט צו דעם פּוילישן מאַגנאַט, גראַף טישקעוויץ, און איז געווען געבויט אין די אַלטע פעאדאַלע צייטן.

אין יענע צייטן, ווען קיין מענש איז ניט געווען זיכער, ניט מיט זיין לעבן און ניט מיט זיין פאַרמעגן פון די באַראָנען און ניט פון די רויב ריטער, פלעגען די הייזער געבויט ווערן מיט געהיימע קעלערן, און מיט באַהאַלטענע גייגנע, אום זיך צו קאָנען רעטן אין צייט. אין פילע הייזער זיינען אין די קעלערן געווען דורכגעגראָבן געהיימע קאַנאַלן צום טייך, וואו א שיפל האָט שטענדיק געוואַרט, אום אין דער צייט פון אן איבערפאַל אויפ'ן הויז זאָלן די איינוואוינער דורכשווימען דעם קאַנאַל און זיך רעטן אין דער שיפל.

אזוי איז אויך געווען געבויט דעם אַלטן טישקעוויצ'עס הויז אין לאָווין, וואָס איז געווען דורך א דורכגעגראָבענעם קאַנאַל טיף אין קעלער פאַרבונדן מיט דעם ניעמאַן. עס איז געווען קלאָר, אז די דייטשן וואָלטן קיינמאָל ניט געוואוסט פון דער דאָזיקער געהיימניש, ווען די איצט אָבער, נאָכדעם ווי עס איז זיי געלונגען אריינצוטרייבן ראָנאָווינ'ען מיט זיינע חברים אין קעלער, האָבן די דייטשן געפונען די טירל, וואָס האָט פאַרשלאָסן דעם קאַנאַל און דאָס וואַסער פון טייך האָט איבערגעפלייצט דעם קעלער.

שוין זיינען די פריינט געשטאַנען אין וואַסער ביז די קנעבלאַך, אָבער באַלד האָט עס זיי דערגרייכט ביז צו די קני און עס איז געשטיגן אימער העכער און העכער.

— מיר זיינען פאַרלאָרן, — האָט דאָזיקן פאַרברעכער. ברייגנט א שטריק און מיר וועלן אים אויפהייגנען טאַקע דאָ, אין דעם דאָזיקן גערעכטס־זאַל אויף דעם הייליגאַכטער, אזוי האָט אויף געטאָן די דייטשע אויטאָריטעט מאַכט מיט פיר־לע פון אירע שונאים, וועלכע זי האָט שנעל דערפאַרן, אז עס גייט אָן א שלאַכט — אן אויג פאַר אן אויג, א צאָן פאַר א צאָן.

דאָ האָט מירקין אלס אַדוואָקאַט פון דעם אָנגעקלאָגטן פּראָטעסטירט.

— אויב די דייטשן, — האָט ער געזאָגט, — האָבן אין געוויסע פעלע באַוויזן גרויזאַמקייטן, דאַרפן מיר זיי נאָכטאָן? מיר דאַרפן דעם פאַר'משפט'ן אוועקפירן מיט אונז און אים געבן א געלעגנהייט פאַר א נייעם פּראָצעס.

— דער אורטייל איז אויסגעשפּראָכן, — האָט סעמיאָן אלס ריכטער געזאָגט מיט א פינסטערער מינע, — און מיר דאַרפן ניט האַלטן לייגנער אויף אונזער בוזעס קיין שלאַנג. דער פאַר'משפּט'ער מוז שטאַרבן, און טאַקע דאָ אויפ'ן אָרט. ווען די לעמקעס אין זיינע פריינט וועלן מאָרגן דאָ געפינען א זייער חבר האָט געקראָגן זיין פולע שטראָף, וועלן זיי וויסן, אז זייער פאַרברעכן ווערט ניט פאַרשווינן, און זיי וועלן מורא האָבן; ברייגנט די שטריק!

מען האָט געבראַכט א שטריק און מען האָט אריפגעוואָרפן די פעטליע צו דעם מיליטערישן פּראָקוראָר אויפ'ן האַלז.

ראָבערט בירנער האָט פון שרעק שיר פאַרלאָרן זיין באַוואוסטזיין. ער איז געווען אין אמת'ן האַלב טויט נאָך איידער מען האָט אים צוגעפירט צום היינע לאַכטער, וואָס איז געווען זיין תליה. ער האָט נאָר געמורמלט עטלאַכע אומפאַרשטענדלאַכע ווערטער אין מיט א מינוט שפּעטער איז זיין קערפּער שוין געהאַנגען אויבאַוועגלאַך אין דעם געריכט זאַל פון לאַווין.

א ווייל זיינען די חברים געשטאַנען אומבאַוועגלאַך, שטום און פאַרשטיינערט. עס איז געווען קלאָר, דאָס יעדער פון זיי האָט געפילט, דאָס מיט דעם דאָזיקן טאָט פאַנגט זיך אָן לאַנגען און בלוטיקער קאַמף צווישן זיי און די דייטשן.

דאַן האָט ראָנאָווין צו זיי א רוף געטאָן:

— חברים, פאַרגעסט ניט וואו מיר זיינען. מיר מוזן גיין!

ווען זיי זיינען אָבער צוגענאָנגען צו דער טיר און זי געעפנט, האָבן זיי דערזען פאַר זיך א גאַנצע מחנה באַוואַפנטע סאָלדאַטן, וועלכע האָבן איצט זיך א וואָרף געטאָן אויף זיי.

— מיר זיינען פאַרראָטן! — האָט ראָנאָווין אויסגעשריען, — שנעל צו דער צווייטער טיר!

די אַנדערע טיר איז אָבער געווען געפעסט פאַרשלאָסן פון דרויסן, און ווען אויפבראָכן זי האָט נאָר קיין לייד ניט געקאָנט זיין, מען האָט זיך געמוזט אומקערן צו דער ערשטער.

קיין קאָמאַנדיר האָבן די חברים ניט געזעען, נאָר זיי האָבן געהערט זיין באַפעל:

— סאָלדאַטן, נעמט זיי געפאַנגען!

עס איז געווען קלאָר, דאָס דער קאָמאַנדיר איז געווען אזוי זיכער אין זיין זיג, אז ער האָט געוואָלט אלעמען ברייגען לעבעדיקערהייד געפאַנגען, אום זיך אויסצוצייכענען פאַר זיינע אפיצערן.

די סאָלדאַטן, וועלכע האָבן געקראָגן דעם באַפעל ניט צו שיסן, האָבן זיך א וואָרף געטאָן אויף די חברים מיט די דיקע זייטן פון זייערע ביקסן, און איינער פון סעמיאָ'ס פריינט איז ווירקלאַך נידערגעשמעטערט געוואָרן צו דער ערד; אָבער אין דעם דאָזיקן אויגנבליק האָט ראָנאָווין אויסגערופן:

— חברים שיסט!

די רעוואָלווערן האָבן געקראַכט און די סאָלדאַטן, וועלכע זיינען געשטאַנען אין די פאָדערשטע רייען זיינען אַלע געפאַלן פארוואונדעטע.

איצט האָט שוין דער קאָמאַנדיר געהייסן שיסן; אָבער עס איז געווען צו שפּעט, דען די מאָראַל פון די סאָלדאַטן, ווי עס ווערט אָנגערופן, איז פאַרשוואונדן, די פּלוצלומדיקע אטאקע פון דעם שונא האָט זיי־צעטומלט און צעמישט, זיי האָבן פאַרלאָרן די מוט און האָבן אָנגעהויבן זיך צוריקקערן.

די חברים זיינען אָבער געווען מוטיקער, און דערצו האָט די פאַרצווייפלונג פון זייער לאַגע, פון וועלכער זיי האָבן געמוזט זיך רעטן, צוגעגעבן זיי א גוואַלדיקן אויפטעט. און אזוי האָבן זיי טריט ביי טריט צוריקגעטריבן די סאָלדאַטן ביז עס איז זיי געלונגען צו קומען צו די טרעפּ, און ווי זיי האָבן געהאַפּט וועלן זיי באַלד דערגרייכן די טיר.

אינטערדעסן אָבער האָבן די סאָלדאַטן צוגעקראָגן פאַרשטאַרקונג, דען אין דער הויפּט קוואַרטיר פון לייוקי האָט מען שנעל דערפאַרן, אז עס גייט אָן א שלאַכט מיט ראָנאָווינס פריינט און מען האָט אַרויסגעשיקט מער סאָלדאַטן, וועלכע האָבן איצט מיט א ווילדער מאַכט זיך א וואָרף געטאָן קעגן דער קליינער הייפּעלע מענשן.

די לאַגע איז געווען א פאַרצווייפלטע. ראָנאָווין מיט זיינע חברים האָבן געזען פאַר זיך אַלע וועגן אָפּגעשניטן, די קאָרידאָרן, די טרעפּ און די צימערן זיין נעגן געווען באַזעצט מיט סאָלדאַטן. פאַר די פריינט איז ניט געבליבן קיין אנדער וועג נאָר זיך צוריקצוציען אין דעם קעלער אונטער די טרעפּ.

— איצט זיינען זיי געפאַנגען ווי די מיין אין פאַסטקע, — האָט זיי געהערט פון אויבן א געלעכטער, ווארשיינלאַך פון דעם קאָמאַנדיר.

און ווירקלאַך איז פאַר ראָנאָווינ'ען און זיינע פריינט ניט געווען קיין רעטונג. דער קעלער איז געווען מורא'דיק טיף און זומפּיק און נאַס, און עס האָט ניט געקאָנט זיין קיין האָפענונג צו אנטלויפן פון דאַנען.

— זיי ווילן אונז פארהונגערן, — האָט סעמיאָן געבראָכן.

אָבער זיי האָבן ניט געדאַרפט וואַרטן אויף א הונגער טויט, דען פּלוצלונג האָבן זיי דערהערט פון דער זייט א שטאַרקן גערויש, און צו זייער גרויסער איבערראשונג האָבן זיי דערזען א וואַסער שטראָם זיך אריינגרייסן צו זיי אין קעלער.

— זיי האָבן געעפנט ערגעץ א קאַנאַל צום ניעמאַן, אום צו דערטרינקען אונז! — האָט ראָנאָווין אויסגערופן מיט שרעק.

דאָס הויז וואו עס האָט זיך איצט געפונען דער דייטשער געריכט און וואָס איז פריער געווען באַוואוינט פון דעם רוסישן פּריסטאַוו, האָט אמאָל געהערט צו דעם פּוילישן מאַגנאַט, גראַף טישקעוויץ, און איז געווען געבויט אין די אַלטע פעאדאַלע צייטן.

אין יענע צייטן, ווען קיין מענש איז ניט געווען זיכער, ניט מיט זיין לעבן און ניט מיט זיין פאַרמעגן פון די באַראָנען און ניט פון די רויב ריטער, פלעגען די הייזער געבויט ווערן מיט געהיימע קעלערן, און מיט באַהאַלטענע גייגנע, אום זיך צו קאָנען רעטן אין צייט. אין פילע הייזער זיינען אין די קעלערן געווען דורכגעגראָבן געהיימע קאַנאַלן צום טייך, וואו א שיפל האָט שטענדיק געוואַרט, אום אין דער צייט פון אן איבערפאַל אויפ'ן הויז זאָלן די איינוואוינער דורכשווימען דעם קאַנאַל און זיך רעטן אין דער שיפל.

אזוי איז אויך געווען געבויט דעם אַלטן טישקעוויצ'עס הויז אין לאָווין, וואָס איז געווען דורך א דורכגעגראָבענעם קאַנאַל טיף אין קעלער פאַרבונדן מיט דעם ניעמאַן. עס איז געווען קלאָר, אז די דייטשן וואָלטן קיינמאָל ניט געוואוסט פון דער דאָזיקער געהיימניש, ווען די איצט אָבער, נאָכדעם ווי עס איז זיי געלונגען אריינצוטרייבן ראָנאָווינ'ען מיט זיינע חברים אין קעלער, האָבן די דייטשן געפונען די טירל, וואָס האָט פאַרשלאָסן דעם קאַנאַל און דאָס וואַסער פון טייך האָט איבערגעפלייצט דעם קעלער.

שוין זיינען די פריינט געשטאַנען אין וואַסער ביז די קנעבלאַך, אָבער באַלד האָט עס זיי דערגרייכט ביז צו די קני און עס איז געשטיגן אימער העכער און העכער.

— מיר זיינען פאַרלאָרן, — האָט דאָזיקן פאַרברעכער. ברייגנט א שטריק און מיר וועלן אים אויפהייגנען טאַקע דאָ, אין דעם דאָזיקן גערעכטס־זאַל אויף דעם הייליגאַכטער, אזוי האָט אויף געטאָן די דייטשע אויטאָריטעט מאַכט מיט פיר־לע פון אירע שונאים, וועלכע זי האָט שנעל דערפאַרן, אז עס גייט אָן א שלאַכט — אן אויג פאַר אן אויג, א צאָן פאַר א צאָן.

דאָ האָט מירקין אלס אַדוואָקאַט פון דעם אָנגעקלאָגטן פּראָטעסטירט.

— אויב די דייטשן, — האָט ער געזאָגט, — האָבן אין געוויסע פעלע באַוויזן גרויזאַמקייטן, דאַרפן מיר זיי נאָכטאָן? מיר דאַרפן דעם פאַר'משפּט'ן אוועקפירן מיט אונז און אים געבן א געלעגנהייט פאַר א נייעם פּראָצעס.

— דער אורטייל איז אויסגעשפּראָכן, — האָט סעמיאָן אלס ריכטער געזאָגט מיט א פינסטערער מינע, — און מיר דאַרפן ניט האַלטן לייגנער אויף אונזער בוזעס קיין שלאַנג. דער פאַר'משפּט'ער מוז שטאַרבן, און טאַקע דאָ אויפ'ן אָרט. ווען די לעמקעס אין זיינע פריינט וועלן מאָרגן דאָ געפינען א זייער חבר האָט געקראָגן זיין פולע שטראָף, וועלן זיי וויסן, אז זייער פאַרברעכן ווערט ניט פאַרשווינן, און זיי וועלן מורא האָבן; ברייגנט די שטריק!

מען האָט געבראַכט א שטריק און מען האָט אריפגעוואָרפן די פעטליע צו דעם מיליטערישן פּראָקוראָר אויפ'ן האַלז.

ראָבערט בירנער האָט פון שרעק שיר פאַרלאָרן זיין באַוואוסטזיין. ער איז געווען אין אמת'ן האַלב טויט נאָך איידער מען האָט אים צוגעפירט צום היינע לאַכטער, וואָס איז געווען זיין תליה. ער האָט נאָר געמורמלט עטלאַכע אומפאַרשטענדלאַכע ווערטער אין מיט א מינוט שפּעטער איז זיין קערפּער שוין געהאַנגען אויבאַוועגלאַך אין דעם געריכט זאַל פון לאַווין.

א ווייל זיינען די חברים געשטאַנען אומבאַוועגלאַך, שטום און פאַרשטיינערט. עס איז געווען קלאָר, דאָס יעדער

האָט ניט קיין זאָרג

ווען איבערפירן אייערע זאַכן אין

ווייניפּעג ביטש אָדער גימלי

סימסינס טראַנספּער

ווען דאָס פאַר אייך טאָן פּינקטלאַך און ראיעל

צו אייער בעסטער צופרידנהייט

מיר מוזן אלצדיינג אין שטאַט און אין קאַנטרי

מעסיקע פּרייזן

טעלעפאָנירט 52 540

S. SIMKINS TRANSFER

456 STELLA AVE. - PHONE 52 540

שיקאַגאָ כשר סאָסעדזש קאָמפּאַני

מיר לאָזן וויסן אַלע אידן אין ווייניפּעג און קאַנטרי, אז מיר וועלן אינגיכן באַקומען דעם לעצטן שיפּמענט פון

פרישע קאָפּטשאָנקעס

פון רוסלאַנד, פאַר דעם יאָר, און איר זייט געבעטן זיך צוצייטן מיט אייערע אָרדערס ווייל דער שיפּמענט איז ניט קיין גרויסער

מיר האָבן אויך "האַם מייד" טראַנקעס

איר קאָנט ביי אונז שטענדיק באַקומען די בעסטע

וואורשט, סאַלאַמי, באַלאָני, פראַנקפורטערס קאָרנד ביף, גערויכערטע פליישן, פּאַסטראַמע און אַלע סאָרטן גערויכערטע פיש

געמאַכט אונטער אויפזיכט פון א דאָמיניאָן גאַווערנמענט אינספּעקטאָר און

שטרייניג כשר בהשגחת הרב י. י. כהנאָוויטש

מיט א שטענדיקן משגיח אין דער פעקטאָרי

די שיקאַגאָ כשר סאָסעדזש קאָמפּאַני

האָט זיך באַרימט געמאַכט מיט אירע פּראָדוקטן אין ווייניפּעג און איבער נאַנץ מערב קאַנאַדע, אין פאַרלויף פון איר לאַנג יאָריקער עקזיסטענץ.

קויפט, פאַרלאַנגט און עסט שיקאַגאָ כשר וואורשטן, געגרויכערטע פליישן און געגרויכערטע פיש — די בעסטע, געשמאַקסטע וואָס איר קאָנט באַקומען, און עס קאָסט אייך ניט טייערער

קאָנטרי אָרדערס פּינקטלאַך און שנעל אַרויסגעשיקט

שיקאַגאָ כשר סאָסעדזש פּראָדוקטן זיינען אומאיבערטרעפלאַך — מען עסט זיי אין יעדער אירישער היים אין ווייניפּעג און מערב קאַנאַדע.

CHICAGO KOSHER SAUSAGE MFG. CO.

358 FLORA AVE. PHONE 54 015

דיעזע מיטטיילונג איז צו מיליאָנען מענשען

אָלל־ברען איז פאַר זיי ווייכטיגע נייעס וועגן געזונט

מיליאָנען מענשען ווייסן אָן קאָפּווער־טאָג, שלעכטע שמיצונג און אַנדערע שטער־צען ווערען פערורזאַכט פון פערשטאָפונג. זיי ווייסן אויך אָן אָפּפיהר מיטלען, פו־לען און פּאַסעמירטע מעדיצינען וועלען נים ווירקען און וועלען זיכער נים ברייג־גען קיין פולשטענדיגע בעפרייונג פון פערשטאָפונג. זיי וועלען זיין שטאַרק פער־אינטערעסירט אין דעם נאַטירליכען, ווירק־זאַמען מיטעל קעגען פערשטאָפונג, וואָס איז ענדלעך געוואָרען פון מיליאָנען מענ־שען דורך זייער ערפאַהרונג.

מען עסט הייגט צו טאָג איבעראַל קעל־לאָגג'ס אָלל־ברען פאַר דער בעפרייונג פון פערשטאָפונג און כדי צו פערהיטען זיך קעגען פערשטאָפונג. דיעזער געשמאַ־קער סיריעל גיט צו שאַרפקע עלעמענטען צו דעם דייעט, וואָס איז אָן אַנסאָלוטע פערזיכערונג קעגען געפעהרליכע קראַנק־הייטען. קעלאָגג'ס אָלל־ברען איז גאַנ־ראַנטירט צו בעפרייען פון צייטווייליגער און ווידערהאָלענדער פערשטאָפונג.

קעלאָגג'ס אָלל־ברען איז דער אָריגינע־לער דורכאויס ברען. נים נור פערהיט דאָס קעגען פערשטאָפונג, נור עס עמפּאַלט אויך אַ סך אייזען וואָס בערייכערט די בלוטמען און ברייגנט אַרויס דעם גלוטענ־דען קאָליר פון געזונט אין אייער געזיכט. נים טויך און זאָרוכ זאַפּען; עס ברייגנט אויך וויכטיגע וויטאַמינס.

אייער גראָסער האָט קעלאָגג'ס אָלל־ברען אין דעם רוימען אין גרונעם פע־קעדוש. עס ווערט פערוויזט איבעראַל. גע־מאַכט פון קעלאָגג אין לאָנדאָן, אנגלאַנד. קעלאָגג'ס אָלל־ברען איז אַנסאָלוט כשר אונטער דער השגחת פון הגודת תרבנים פון מאָראָנטאָ.

Kellogg's ALL-BRAN

אויסגעבעסערט אין אינהאַלט און טעם

מירקין געברומט, — אָבער איך האָב קיין מורא ניט פאַר'ן טויט, נאָר מיר ער־גערט וואָס די דאָזיקע לומפּיקע דייטשן האָבן אונז געקאָכט פאַרנאַכט אהער אום צו דערטרינקען אונז ווי קליינע קעצע־לאַך.

— דאָס וועט זיי ניט געלונגען, — האָט ראָנאָווין גערעדט מיט א פינסטע־פּאַליאַקן וואָלטן זיי עס ניט געוואָנט. דער מינע, — מיינע פריינט, מיר זיי־נען דאָך פאַר־ווי פאַרלאָרן, טאָ מעגן מיר דאָך וואַגן עטוואָס, וואָס איז זייער געפערלאַך, אפשר וועלן מיר דאָך דורכ־פירן אונזער רעטונג, מיר שטייען שוין ביז'ן האַלז אין וואַסער און די נעקי־סטע מינוטן מוזן מיר דערטרונקען ווע־רן, טאָ איז דאָך שוין פיל בעסער דער־טרונקען צו ווערן אין דער אָפענער טייך איידער אלס געפאַנגענע אין א קלער. איך וויל אייך דאַרום זאָגן אז מיר זאָלן זיך אריינוואַרפן אין דעם דאָזיקן אונ־טערערדיישן קאַנאַל. פלייכט וועט אונז דער שטראָם אַרויסטראָגן אין דער אָפענ־נער טייך, און דאַן, האָפּ איך, וועלן מיר זיינען גערעטעט; אויב אונז וועט ניט געלינגען דורכצושווימען דעם גראָבן האָ־בען מיר דאָך סאַרווי גאָרינט וואָס צו פאַלירן.

די חברים, וועלכע זיינען שוין געע־שטאַנען ביז'ן האַלז אין וואַסער האָבן נעמוזט מודה זיין, אז דאָס איז דער איינציקער מיטל, וואָס בלייבט זיי איבער צו טאָן.

און שלמה ראָנאָווין איז געווען דער ערשטער און נאָך אים האָבן זיך די אי־בעריקע אריינגעוואָרפן אין דער טיפער און פינסטערער גרוב, וואָס איז געווען פול מיט וואַסער פון דעם ניעמאַן.

דער געדאַנק אז זיין רחל'ע, וועלכע ער האָט איבערגעלאָזן אַליין שוצלאָז און וועלכע דערוואַרטעט אים, האָט צו־גענעבן ראָנאָווין'ע א גוואַלדיקן אימ־פּעט צו קעמפּן קעגן דעם שטראָם און אזוי איז אים נאָך א קורצער צייט גע־לונגען אַרויסצושווימען אין דעם אָפענעם ניעמאַן.

(ווייטערעס קומט)

שנעלע הילף

רומאַטיזם

לאַמבעגאָ

נוראַלדזשיאַ

קאָפּ־שמערצן

פאַרקילונגען

אַספּירין מאַבלעטס וועלן פאַרלייכטערן דעם שמערץ. קיין צווייפל וועגן דעם. אפילו די שמערצן האָבן זיך שוין איינגעגעבן טיף אין א מאַנ'ס ביינער. אפילו די סיסטעמאַטישע שמערצן וואָס פרוען ליידן. זיי גיבן זיך אונטער די דאָ־זיקע מאַבלעטס! דער עכטער אַספּירין בריינגט פיל וויכטיקע נוצן. לייענט די אויסגעפּרובירטע דירעקשאָנס וועלכע גע־פינען זיך אין יעדן פּעקעדוש פון אַספּירין מאַבלעטס און ליידט ניט קיין אומזיס־טע שמערצן פון נוראַלדזשיאַ, נוריטיס, רומאַטיזם א. ד. ג. האַלט א באַטל פון די דאָזיקע מאַבלעטס אין הויז: טראָגט מיט זיך די פאַקעט פּושקעלע אויב איר ליידט פון אומדערוואַרטעטע קאָפּ־שמערצן, אדער פרעקילונגען. פאַרקילונגען. שנעלע הילף אַז אירגענד וועלכע שעדלאַכע ווירקונגען. אַספּירין גרייפט ניט אַז די הארץ. זוכט נאָך בלויז יעדן מאָל דעם נאָמען אַספּירין און דאָס וואָרט דזשענואין (עכ־טער) וועלכע זיינען גערוקט אין רויטן שריפט אויף יעדער באַקס.

TRADE MARK REG. BAYER ASPIRIN

וואָס טוט זיך אין עדמאָנטאָן?

פון בן־יהודה

אין אַלבערטער אוניווערסיטעט געפי־נען זיך דאָס יאָר 1560 סטודענטן, פון זיי זיינען 38 אידישע, 32 אינגלאַך און 6 מיידלאַך.

פאָלגנדיקע סטודענטן האָבן דאָס יאָר באַזוכט די פאָלגנדיקע פאַקולטעטן:

אַרטס — זעקס: ס. דייוויס, מ. דאָל־גאַי, מערי יאַפּע, סילוויע מאַסבי, עלי מאַרגאָלים און וו. גאָלמאַן.

אַרטס און לאָאָ — צוויי: סעם מילגער און מ. פינסקי.

אַרטס און אַנריקולטור — איינער: זוסיע אַרדין.

אַרטס און מעדיצין — דריי: מערי בעלקין, מ. קיעל, ס. ספּענער.

אַרטס און דענטיסטרי — איינער: מ. הארדין.

לאָאָ — פינף: טעד כהן, ד. סיגלער, ס. מאַסקאָוויטש, מ. וואַרשאָ, ל. פּיקאַרסקי

דענטיסטרי — צוויי: סעם ריסקין און איזי וועלטש.

מעדיצין — אַכט: מ. קאַרנעט, מ. האַלפּערין, ל. לעסקי, ה. לאַפּעל, ב. לייי־אָנס, ב. מאַסקאָוויטש, טש. וו. ווייגלעס, שרה יאַספּאָלסקי.

אַגריקולטור — איינער: ה. ערליך.

אינזשענירינג — פיר: אַסתר ראַסקין, מ. ליסקער, סעם פענער, מ. פעקעט.

קאָמערץ — איינער: י. סמאָלענסקי.

האַוסהאַלד עקאָנאָמיקס — איינע: עלע קריסטאַל.

שול עדוקעישאָן — איינער: אַל. קאַסטמאַן.

פאָלגנדיקע האָבן גראַדואירט דאָס יאָר:

אין לאָאָ: טעד כהן, מעקס וואַרשאָ.

האַוסהאַלד עקאָנאָמיקס: עלע קריסטאַל

מעדיצין: ה. לאַפּעל.

אַגריקולטור: הענרי ערליך.

מ. א. און סקול אָף עדוקעישאָן: אַל. קאַסטמאַן.

פאָלגנדיקע האָבן געקראָגן אויסצייכענונ־גען: סילוויע מאַסבי, סקאָלערשיפּ, די עדמאָנטאָן קאָנסיל אָף דזשואיש ווימען, פאַר די העכסטע סטענדינג, אין צווייטן יאָר אַרטס: סילוויע מאַסבי, די ווייל פרעזענטע פריז, פאַר די העכסטע צייכנס אין ערשטן יאָר פראַנצויזיש: מאַקס וואַר־שאָ, די קאַרסוויל פריז, אין דריטן יאָר געזעץ: ס. מאַסקאָוויטש, די קאַרסוויל פריז, אין צווייטן יאָר געזעץ: מאַקס וואַר־שאָ. טשיף־דזשאַסטיס נאָלד מעדאַל אין געזעץ: סילוויע מאַסבי, אין ערשטן קלאַס אלגעמיינער סטאַנדאַרד.

עלע קריסטאַל איז אָפּגעפאָרן פּראָקטי־צירן אין נייוואַרק אין מאַנטעפּיאָרע האָספּיטאַל.

* * *

סיום התורה

די חברה משניות, האָט דורכגעפירט איר סיום התורה אויפ'ן ספר וואָס זיי האָבן נעגעבן אין שול אריין.

דאָס איינשרייבן פון די אותיות, איז פאָרגעקומען אין די תלמוד־תורה קלוב צימערן, אונטער דער השגחת פון רעוו. א. פינסקי, מר. א. גרויסדאָרף איז געווען דער פירער פון דער גאַנצער אלגעמיינער פּראָגראַם און באַנקעט. פאַרקויפט אותיות און בכודים האָט מר. ישעיה נעלסאָן. די שרייבער, קאַסירער און פאַרוואַלטער זיי־נען געווען: א. נייהויז, ב. שאָ, ס. בער־קאָוו, י. ראַמיסאָן, י. קענגאַ, ק. רודניאַנ־סקי און ז. סלוצקי. די משגיחים איבער'ן לחיים זיינען געווען: ה. סאַטשאָאַף און מ. שעכטער.

די תורה איז געפירט געוואָרן אין שול, וואו עס איז דורכגעפירט געוואָרן א גע־וויסע צערעמאָניע, מ'האָט אויף אויסגע־טייט כבודים ביי די הקפות.

פון שול אין מען אריבער אין ת"ת זאָל וואו א גרויסער מאָלצייט, ביי שיין גע־רעקטע טישן, איז געגרייט געוואָרן. דער־פאָרזיצער, מר. גרויסדאָרף, האָט גערופן די געסט צו דערן אין האָט זיך אַלץ אויף ניט פאַרפעלט מיט. א רעדע. דער עולם האָט פיין אַפּראַבירט.

די איינגאַמע איז געווען צופרידנשטע־לענד, גענוג צו דעקן די הוצאות. די ספר תורה באַלאַנגט צו די חברה משניות און זיי האָבן א רעכט דאָס אויסצוגעבן וועגן נאָר זיי וועלן וועלן.

* * *

פּרוון הכן

א שיינער פּרוון הכן איז פאָרגעקומען ביי מר. און מרס. שמעון איזראַעל צו זייער זון זון אברהם. ה. שמעלצ'יקי איז געווען דער פאָרזיצער און וו. ווייסמאַן איז גע־ווען דער כהן. דער עולם האָט געדערט, יעדער מענינ'ן דיזומא, און געוואונשן די עלטערן גליק און נחת אין זייער זון. י. טאַראַאַש האָט אָפּעלירט פאַר'ן נאַציאָ־נאַל פאָנד אין $50.00 איז באַלד געוואָר מעלט געוואָרן, וועלכע זיינען איבערגע־נגען געוואָרן צו מר. י. טאַראַאַש, פאַר־זיצער פון נאַציאָנאַל פאָנד קאַמיטעט. דער עולם האָט גוט פאַרבראַכט ביי שיין גע־דעקטע טישן.

* * *

באַנקעט לכבוד דר. וואַרשאָ

די עדמאָנטאָנער בני־ציון האָבן דורכ־געפירט א באַנקעט לכבוד דר. וואַרשאָ, פּרעזידענט פון די הינע בני־ציון פאַר די לעצטע דריי יאָר. און זייער גוטער אי־בערגעבענער אַרבעטער.

דר. וואַרשאָ קאָן ניט אָפּגעבן אזויפיל צייט, אָבער ער האָט צוגעזאָגט צו טאָן ז

עטלאכע ערנסטע ווערטער צו אלע סאסקאטונער אידן

פון ב. צוקערמאן

פרעזידענט פון סאסקאטונער תלמוד־תורה "התחיה".

ווי מיר שיינט איז מזל אויך ניט קיין אייביקייט, עס קומט שנעל ווי א בליץ, עס שיינט אויף אויף א קורצער ווײַלע, אויף א יחיד אדער אן אינסטיטוציע, און עס פארשווינדט אין די אייביקייטן אדער אין די עולמות העלזונים. זייער א לאפ־ריזנע זאך איז דאס וואס מיר האבן א טבע אנצורופן — מזל.

מיט 9 מאנאטן צוריק, א קורצע צייט נאך אונזער פייערלאכער דערעפענונג פון אונזער נייער תלמוד תורה אין פארגעקומען וואלן פאר באאמטע, זייער א קליינער עולם איז געקומען צום יערלאכן מיטינג, ארום 30 מענער און פרויען. מיר דוכט אז מער פרויען ווי מענער זיינען געקומען, אויסגעהערט דעם יערלאכן באריכט. און ווען עס איז געקומען צו דער ווײַלן נייע באאמטע פאר׳ן נייעם טערמין האט זיך יעדער אפגעטרייסלט. מ׳האט מיך, ווי מען זאגט אויף אונזער אמעריקאנער לשון, גערדעפט פאר פרעזידענט.

ניט האבנדיק קיין ברירה האט איך אנגענומען די פאראנטווארטלאכקייט אלס פרעזידענט מיט דעם איינציקן באדינג, אז מען וועט מיר גיבן די נויטיקע מיטהילף און קאאפעראציע. אויסגעלאזט האט זיך ווי פון אלע גוטע הבטחות׳ן א טייך . . . קיין פינאנציעלער סערקרעטאר, קיין רעקארדינג סעקרעטאר, קיין ריכטיקער פארנאנווארטלאכער קאסירער. די "באדד אף עדיוקיישאן" איז באשטאנען כמעט פון איין מענשן, מר. איימס, וואס האט געטאן דאס בעסטע אונטער די אומשטענדן, ווי א הילפלאזער קאפיטאן וואס פרובירט אויס אלע מיטלען צו ברייגנען זיין שיף מיט דער מאנשאפט מיט די פאסאזשירן צום האפן צו רעטן זיך פון די שטורמי־שע יס־כוואליעס, אזוי האט איך אויסגע־פרובירט אלע מיטלען, אבער ליידער אז דערפאלג.

פאר די 18 יאר וואס איך בין פארבונדן מיט דער ת״ת האב איך נאך ניט מיטגע־מאכט אזא קריטישע צייט. ניט נראד דער געלט קריזיס דריקט אונזער ת״ת, דאס איז בלויז א קליינער טייל פון אונזערע צרות, דער קריזיס קאן באצייכנט ווערן אלס פוילקיט־קריזיס, אפגעלאזנקייט, אפאטיע, אנווארפן די ת״ת אויף איינציקע יחידים וואס זיינען שוין טאקע מיד פון דער לאנג יאריקער ארבעט — 10-12 יאר און מער שעפ׳ן אויס דאס ביסל ענערגיע וועלכע מ׳קומט פנים־אל־פנים מיט א גלייכ־גילטיקן עולם וואס שיקט טאקע 90 קינ־דערלאך אין ת״ת, אבער נעמען זיך אפילו ניט די מי צו קומען און רעניסטרירן זיי־ערע קינדער צום נייעם לערן־יאר, און ווען מ׳ווערט אביסעלע שטרייענער מיט׳ן אויסמאנען שכר־לימוד, געפינט מען זיך באליידיקט.

מיט איינציקע וואכן צוריק האב איך גע־רופן אן "עמוידרדזשענסי פארזאמלונג", האב ארויסגעשיקט 50 בריוו צו אונזערע חשוב׳ע באלעבאטים. געקומען זיינען 20 און איך האב פאר זיי דערקלערט די לאגע פון תלמוד־תורה. אונזערע הונדערט פראָ־צענטערע צייניסטן האבן זיך פשוט דער־שראָקן פאר׳ן בילד וואס איך האב פאר זיי געשילדערט. די איין־קאלטע באציי־אונג פון פיל גוטע צייניסטן און מאנכע וואס האבן טאקע ביז איצט כמעט קיין אנטייל ניט גענומען אין אונזער ת״ת, אין איינציקע וואס זיינען בלויז געווען סיפאָ־טיקער אז אמאל עטוואס געהאלפן, האבן זיך ארגאניזירט אין אן "עמוידרדזשענסי" קאמיטעט פון 5 פערזאן: נ. שייפער, י. גאלדנבערג, סעם סעקטער, סעם חוירן און משה טשעדטקאוו. דער קאמיטעט פראָ־פאגאנדירט, שאפט פלענער, פאר א בע־סערער צוקונפט פאר אונזער תלמוד־תו־רה. איינציקע פון די פלענער זיינען: אן ארגאניזאציע פון נייע פריישע כחות, באַ־שטימונג פון אלגעמיינע וואלן אויף יוני 29טן. 4 צירקולארן וועלן ארויסגעשיקט ווערן ביז יוני דעם 29טן מיט דערקלע־רונגען צו אונזערע אידן ווי עס האלט מיט דער ת״ת איינציקע פלענער זיינען די פאל־גנדיקע: אז דער ת״ת קאמיטעט זאל באַ־שטיין פון 16 פערזאן: פרעזידענט, ווי־צע־פרעזידענט, פינאנץ און רעקארדינג סעקרעטארן, קאסירער, א באדד אף עדיו־קיישאן פון 3, און 8 דירעקטארן. אלע קינדער ווערן זיך פון דאס נייע מוזן רע־גיסטרירן נאך דער ת״ת וואקאציע דעם 1טן אונגוסט. אין דער צייט ווען די לע־רער און די קינדער קריגן דעם מאנאט יולי וואקאציע וועט מען מוזן צאלן שכר־לימוד. אין פראָאיס איסאיבן א מאָר־לישן דרוק אז די ת״ת זאל ווייניקסטנס האבן 100 מיטגלידער וואס זאלן צאלן א מינימום פון 1 דאלאר א מאנאט. ביי אונז זיינען פארא ארום 165 אידישע פאמיליי־עס, מען מוז אומבאדינגט האבן א דרייטן לערער, ווייל די קינדער קאנען באין אופן ניט קריגן די נויטיקע צייט וואס זיי קומט, ווייל 90 קינדער געטיילט אין 5 קלאסן מיט צוויי לערער איז זייער ניט צופרידנשטעלנד. איך מוז באמערקן, אז מען קען נאך אריינקריגן 15 קינדער ווען מיר זאלן זיך אביסל אנשטריינגען און ווען מיר האבן א דריטן לערער. ביז יעצט האבן מיר 400 דאלאר א מאנאט אויס־גאבן מיט א מאנאטלאכן איינקופס, שכר לימוד אריינגערעכנט, פון 250 דאלאר. האבן מיר טאקע א דעפיציט פון $1,200 וואס מיר זיינען שולדיק אין באנק. די לערערס קריגן זייערע טשעקס אין צייט, אבער די באנק וויל מער ניט גיבן קיין געלט.

אונזער ת״ת וועט זיך פאזיטיוו ניט עפענען ביז די נייע אדמיניסטראציע וועט ארגאניזירן די פינאנצן אויף געזונטע יסו־דות ביז׳ן 1טן אונגוסט. ווענן דעם "מאר־גע־זיש" אויף דער געביידע זאגען מיר זיך ניט, די פרויען אקזילערי מיט מרס. א. גרופער אלס פרעזידענטן, האבן זיך אונ־טערגענומען צו זאלן דעם מארטגיידזש אן די טעקסעס, און זיי האבן טאקע באַ־צאלט $700 ערשט לעצטנס. זיי זיינען גוט ארגאניזירט און האלטן אף רעגלמעסיקע פארזאמלונגען. די מענער מענן זיך טאַ־קען שעמען פאר זייער לייכטזיניקייט און זייער באציאונג צו אונזער לעבעדיקסטער אינסטיטוציע אין סאסקאטון, וואס ווערט געלייבט פון נאענט און פון ווייט. איר ברייטהארציקייט און פריינדליקייט פאר אונזערע נאציאנאלע אינסטיטוציעס, איי־בערהויפט פאר ארץ־ישראל. אבער אזא קאלטקייט צו אונזער ת״ת איז מיר אב־סאלוט אומפארשטענלאך. ניט אנדערש ווי דאס מזל איז פארשוואונדן פון מיר אלס פרעזידענט פון תלמוד תורה.

איך מוז באמערקן, אז די נייע ת״ת געביידע האט דעם קריזיס ניט געבראכט, די געביידע איז א צירונג פאר אונזער קהלה, אלע אונטערנעמונגען קומען פאר אין תלמוד־תורה זאל וואו עס זיינען פאַ־ראנען 400 זיץ פלעצער, עס איז כמעט ווי א צענטער פאר אלע אידישע אקטי־ויטעטן. קודצלאך וועט זיך עפענען א שיינע ביבליאטעק אונטער דער אויפזיכט פון סאסקאטונער ברענטש פון איד. נאַצ. ארב. פארבאנד אין איינעם פון די ת״ת צימערן. ווען די טאטעס און מאמעס וואלטן נעמען אביסילע ערנסטער זייערע קינדערס דערציאונג אן אריינקומען אַב־ווייניקסטנס איין מאל א וואך און באקע־נען זיך מיט׳ן אונטערריכט, מיט די מע־טאדן, מיט די לערער, וואלטן זיי זיכער געהאט א בעסערע באציאונג אין די ת״ת וואלט זיכער ניט איבערגעלעבט אזא קריי זיס ווי זי לעבט יעצט איבער.

א קליינע אילוסטראציע ווי איך באַ־שולדיק די עלטערן אין גלייכגילטיקייט: מיט 7 מאנאטן צוריק האב איך מיט דער הילף פון די לערערס ארגאניזירט זונטאג קלאסן פאר אזעלכע קינדער וואס האבן שוין געענדיקט די ת״ת. אנגעפאנגען די קלאסן האבן מיר מיט 12 קינדער ביז זייער צאל האט זיך פארגרעסערט צו 35. אין די איינלאדונגען צו די קינדער האבן מיר אויך איינגעלאדן די עלטערן ווי א דערמוטיקונג פאר די קינדער. די קלאסן זיינען באשטאנען פון אידישער געשיכטע, אידישע ליטעראטור, געשפרעכן אויף וויכטיקע אידישע פאסירונגען איבער דער וועלט.. אבער די עלטערן זיינען ניט גע־קומען. געשריבן, געווערקט, עס האט ניט געראלפן. דער רעזולטאט: די קלאסן זיי־נען אונטערגעאנגען א דאנק דער גלייכ־גילטיקייט פון די עלטערן.

אין נאמען פון די 90 קינדער וואס לער־נען זיך אין ת״ת בעט איך אויך איר זאלט אלע קומען דעם 29טן יוני און דערווייזן א פאסיקן קאמיטעט. איר זאלט אויף קוי־נעם ניט אנווארפן די ת״ת ארבעט גע־צוואונגענערהייט. פאר דער לעצטער פון לעצטן יאר, דארפט איר עטוואס לערנען. איר זאלט מער באהילפיק זיין דער נייער אדמיניסטראציע וועט זי אוועקשטעלן די תלמוד־תורה ווי עס פאסט פאר אזא שיי־נער קהלה ווי קאסקאטון. איך וועל זיך באנוצן מיט דער געלעגנהייט און אייך דאנקען פאר אייער מיטהילף וואס איר האט מיר געגעבן די 17 יאר, און נאט זאל אייך פארגעבן פאר דעם 18טן יאר. אויך וויל איך דאנקען די איינציקע אלטע ת״ת וועטערענען ווי: יעקב מאלין, מנשה גרד־פער, מיכל דאווידנער, מר. ס. סעקטאר, וואס איך האב געהאט גרויס פארגעניגן צו ארבעטן מיט זיי צוזאמען. אויך מיט מר. איימס, וואס ארבעט געטריי שוין 3 יאר, אלס אלס פארזיצער פון ער החנוך. ניט קוקנדיק אויף אלע שוועריקייטן וואס לינן אויס׳ן וועג פון אונזער אידישער דערציאונג און אלע אינערלאכע שטערונ־גען האב איך גרויס פארגעניגן און פאר־ניטיקונג פאר מיינע 18 יאר ארבעט. מאנ־כעס מאל וועגן מיך באפאלט אביסעלע פעסימיזם, אנטוישונג פון די דערוואקסע־נע און אז איך עפן אויף די ת״ת טיר און עס לויפן ארויס פריילאכע. זארגלאזע משה׳לאך, שרה׳לאך און יענקעלאך, פאר־שווינדן אויגנבליקלאך מיינע געדאנקען און איך ווער פרישער, מוגטע־רער, לערנענדיק זיך פון אונזער קליינ־ווארג ווי אזוי צו באגעגענען אונזער וועלטל מיט שמחה. איך דאנק די ליידים אקזילערי פאר איר מוטערלאכער ארבעט פאר די קינדער, די מענער מענן זיך לער־נען ביי אונזערע פרויען סיסטעמאטישע ארבעט. מיט שטאלץ קוק איך צוריק אויף די 18 יאר ארבעט, פארגעמענדיק פאר־שיידענע עמטער אין ת״ת. איצט וויל איך איבערלאזן מיין פלאץ צו יונגערע מיט מער ענערגיע, מיט מער געשעפטס פע־איקייטן, מיט מער מוט.. איך ווייס זיי זאלן האבן דערפאלג אין זייער ארבעט, איך אלס פראָפעסער סאלאמאן פארבלייב טריי און איבערגעבן אונזער ת״ת. די בין איצטיקע ת״ת באאמטע זיינען:

ב. צוקערמאן; פרעזידענט; מאקס גרד־פער, וויצע־פרעזידענטן; דוד עליס; קאסי־רער; מ. איימס און דר. שולמאן, באדד אף עדיוקיישאן; יעקב מאלין, סעם סעק־טער און מ. דאווידנער, בילדונג קאמיטעט

פולער תלמוד תורה באריכט

די תלמוד־תורה ציילט איצט ארום 90 קינדער, צעטיילט אין 5 העברייאישע און 3 אידישע קלאסן.

אין משך פון יאר איז געלערנט געווארן אין די העברייאישע קלאסן:

שרייבן, לייענען, ריידן העברייאיש פון די כרעסטאמאטיעס; דקדוק; חומש: גע־ענדיקט פאר דעם יאר גאנץ ספר בראַ־שית, גאנץ ספר שמות, גאנץ ספר דברים; אלעס אין אריגינאל; נביאים ראשונים: ספר מלכים א, ספר מלכים ב; נביאים אחרונים: 20 קאפיטלאך אין ישעיהו; היסטאריע ב, מחלקה "ו" האבן די קינ־דער דורכגעלערנט די גאנצע אידישע היס־טאריע, ביבל־תלמוד עפאכע, מיטל־אל־טער, און די נייע צייט ביזן 19טן יאר־הונדערט; אריש: פון מחלקה "ד" אז וועט געלערנט ווערן אידש (שרייבן און לייענען).

אין די אידישע קלאסן איז געלערנט געווארן:

אידיש: לייענען, שרייבן, ריידן פון די כרעסטאמאטיעס; ריידן: ס׳ווערט גע־לייגט געוויכט אויף לערנען ריידן אידיש דורך געשפרעכן, פון אלגעמיינע געשפרעכן מיט די קינדער; היסטאריע: שוין פון צווייטן יאר ווערן געלערנט די לעגענדא־רישע טיילן פון אידישער היסטאריע; מח־לקה "ג" פון אידישן קלאס האט גרינדלאך דורכגעלייענט די אידישע היסטאריע לויט דובנאוו ביז צום חורבן בית ראשון; העב־רייאיש: פון מחלקה "ג" אז, ווערט גע־לערנט אויך העברייאיש.

תפלות: אזוי גוט ווי אידישע ווי די העברייאישע קלאסן לערנען די תפלות, (דאוונען) און אויף די באדייטונג פון די תפלות.

פייערונגען פון ימים־טובים: אלע ימים־טובים און האלבע ימים־טובים, חנו־כה, פורים, ט״ו בשבט, ט׳ באב, תענתים, ל״ג בעומר און א. וו. ווערן געפייערט מיט די קינ־דער און עס ווערט אויף דערקלערט די היסטאָרישע באדייטונג פון די טעג.

חנוכה האבן די קינדער געפייערט גאר אויף א שיינעם אויפן. עס איז געגעבן געווארן אן עפנטלאכער קאנצערט וואו די קינדער האבן געשפילט, געזונגען, דעקלא־מירט, פארגעלייענט אין אידיש און העב־רייאיש.

עלטערע געווען תלמידים: די ת״ת האט דאס יאר ניט פארגעסן אז די געווע־זענע תלמידים און תלמידות, 35 דערוואק־סענע בחורים און מיידלאך, אין עלטער פון 15 ביז 19 יאר האבן רעגלמעסיק באַ־זוכט די ת״ת יערן זונטאג אין ווינטער פאר א צייט פון 3½ חדשים.

ס׳אין אויך געלערנט און געלעקטשערט געווארן איבער די פאלגנדיקע טעמעס:

תנ״ך: (סדרה פון דער וואך) פון רבי יעקב אן מר. קארפ; מר. צוקערמאן: די וויכטיקייט פון אידישע לימודים פאר אמעריקאנער יונגען, די אווגוסט אומרוען אין ארץ־ישראל; מר. איימס: די וויכטי־קייט פון תנ״ך פאר אידישע יונגען; מר. גאלדנבערג: די שאו קאמיסיע אין ארץ־ישראל, די שפאנישע אינקווייזיציע; מר. קארפ: די אירן אין מורח אייראפע, די וועלט מלחמה 1914-1918 (לכבוד אדמס־טים טאג), די אירן אין סאוועט רוסלאנד, דער 19טער יארהונדערט אין דער אידי־שער געשיכטע, די אנטוויקלונג פון מאָ־דערנעם ציוניזם; מר. גאלובס: די אנט־וויקלונג פון דער אידישער ליטעראטור, פארלעזונג פון שלום־עליכם, פארלעזונג פון לאבערן.

עקזאמענען: די עקזאמענעס זיינען אפגעהאלטן געווארן צוויי מאל, חול־המו־עד סוכות פון מר. הערפנאס און דר. שול־מאן און חול המועד פסח פון מר. איימס און דר. שולמאן און טייטלווייז פון מר. צוקערמאן.

צום סוף וויל איך באמערקן אז פון זיי־כערע קוועלן בין איך אינפארמירט גע־ווארן אז א טייל פון די 90 קינדער וואס באזוכן די ת״ת, גיבן זייערע עלטערן אויס פון 6 ביז 7 הונדערט דאלאר א מאנאט אויף זייער מוזיק אונטערריכט, זייער א געזונטע דערשיינונג, אבער אבי־סעלע מער אויפמערקזאמקייט האבן מיר דאס רעכט צו פאדער פאר אונזער ת״ת, ווייניקסטנס 500 דאלאר א מאנאט, וואס זאל טאקע דירעקט קומען פון די עלטערן פון די קינדער.

סאסקאטונער אידן, אויב מיר וועלן פארנאכלעסיקן אונזער יונגן, צוקונפטיגן דור, האבן מיר׳ן אלעס פארלארן. בלויז מיט מוזיק וועלן מיר אונזערע קינדער צו אונזערע שטרעבונגען ניט דערגעענטערן. דאס אידישע קינד מוז באלאנגען פריער פאר אלעס צום אידישן פאלק און נאר דורך א געזונטער נאציאנאלער אידישער דערציאונג קאן מען אונזערע קינדער דער־נענטערן צו זייערע עלטערן און צו זייער פאלק.

——(::)——

ברוך־שניאור סאבלעט ע״ה

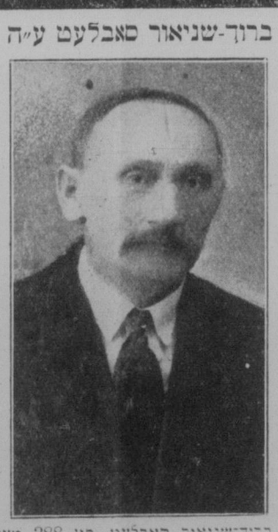

ברוך־שניאור סאבלעט, פון 388 מעג־נום עווע., אין געשטארבן היינטיקן דינס־טאג פארטאג נאך א שווערער האַרץ אטאַ־קע. אין עלטער פון 54 יאר.

דער פארשטארבענער האט איבערגע־לאזן זיין פרוי און זיבן קינדער, איין זון און צוויי פארהייראטע טעכטער: חיים, ראזע קיין און מילי דיימאנד, און אהרן (אין יואנקאווער), דזשוליא, הערי און קראָראַ, ווי אויך אייניקלאך.

די לויה אין פארנעקומען מיטוואך ביי־טאג פון זיין היים. ער איז באערדיקט גע־ווארן אויף דעם שערי צדק בית עלמין. דער פארשטארבענער איז געקומען קיין ווינניפעג פון לאנדאן, ענגלאנד, מיט ארום 18 יאר צוריק. ער איז געווען א פריילאַ־כער ווינניפעגער תושב. זיינע צאלרייכע געווענען פריינט און באלאנגט באדויר־ערן זיין פריצייטיקן טויט. כבוד זיין אנ־דענק. ת׳נ׳צ׳ב׳ה׳.

דאס סאמע געשמאקע, נארהאפטע און עקאָנאָ־מישע שפייז וואס איר קאָנט עסן איז

HOVIS

עס אנטהאלט יעדן קערפער־בייענדן וויטאמין. וואס איר דארפט אין ניט קיין ברעקל ארויסצואווארפן.

איר פארדייאונג און געשמאַ־קער פלייוואָר האט געמאכט א גוטן נאָמען פאר "האָוויס" וואו עס איז נאָר גענוצט גע־וואָרן.

איר קאָנט באקומען האָוויס אין

Buckwold's Electric Bakery
119 SALTER ST. WINNIPEG

איז עס ווערט 51 סענט א טאג צו באשיצן זיי ?

דיינט לעבט איר "געזונט" פרייליאך. אבער שטעלט אייך פאר אז איר ווערט פלוצלונג גערופן אויף דער לעצטער רייזע פונ׳ם לעבען! וואס וועט דאמאלסט ווערן פון אייער פרוי "אייערע קינדער?

אפשר־האט איר אפגעלייגט צו געבן זיי לעבנס פארזיכערונג באשיצונג צוליב דעם וואס עס וואלט געמאכט א לאך אין אייער אינקאם. אבער ליינט ניט אפ ליינער — ווייל איצט, צוליב דער נייער גדעיט־וועסט מינימום קאסט פאליסי, קאן א מאן אין עלטער פון 35 יאר, ארויסנעמען $10,000 אינשורענס צו א קאסט פון ווייניקער וו׳51 סענט א טאג.

THE GREAT-WEST MINIMUM COST POLICY

איז דעווייגד צו באשיצן אייערע אפהייניגקע פון פינאנציעלן אומגליק צו א מינימום קאסט פאר אייך אליין. דאס איז די ביליקסטע פערמאנענטע לייף אינשורענס וואס איר קאנט קויפן.

פרעמיום רייטס פאר $1,000 אינשורענס

עלטער	פרעמיע	עלטער	פרעמיע
25	$13.80	40	$22.35
30	15.80	45	27.50
35	18.55	50	34.40

Protection with Profit

The Great-West Life Assurance Company
HEAD OFFICE - WINNIPEG
Branch Office: 1-2 Home Investment Building
WINNIPEG

פיר ארויסצייגנדע פיטשודס

די נייע גרייט־וועסט מינימום קאסט פאליסי האט פיר באשיצונגען ווען עס קומט צו דערגרייכן אזעלכע אפהייניגקייטן אין דער אומגלייכלעכקייט פון אלטקייט, אז מען וועט שטארק אפע־לירן צו אלע וואס ווילן האבן גידעריקן "קאסט אינשורענס באשיצונג.

1. עס ניט איבערגעגעבן באשיצונג ווען איר דארפט עס — אין דער זעלבער צייט רעדוציירנדיק די קאסט פון גרויסע פרעמיע צאלונגען.
2. די רייטס זיינען צווישן די נידעריקסטע וואס זיינען ווען אנגעבאטן געווארן מאר סטרייט לייף אינשורענס.
3. דאס דערמעגלאכט אייך צו טראגן מער אישורענס ווי עס וואלט אין אנדערע אופשטענדן ניט מעגלאך געווען מיט וועלכער עס אין אנדער פארמע פון לייף אינשורענס.
4. איר האט ניט וואס צו טראגן — אלע בענעפיטס זיינען גאראנטירט.

The Great-West Life Assurance Company
HEAD OFFICE - WINNIPEG

גליקלאכע מענשן

ערשטער: — נו, ווי גייט עס דיר, האסט כאטש שלום בית מיט דיין יונג ווייבע׳ל?

צווייטער: — מיר לעבן גליקלאך.

ערשטער: — אין וואס באשטייט איי־ער גליק?

צווייטער: — איך האב צוגענומען א יונגע שיינע דינסט, און מיין ווייב האט אריינגענומען א יונגן קווארטיראנט. אז מיין ווייב גייט ארויס בין איך גליקלאך, און אז איך גיי ארויס איז מיין ווייב גליקלאך.

יעקב שמעלניצקי ע״ה
(סעאטל, וואש.)

צו זיין פרוי און קינדער און דער גאנצער משפחה דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגע־פיל אין זייער שווערן פאדלוסט. מיר ווינשן זיי אלעמען גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

בנות ציון פרי לאָאן סאסייטי

אידיט פאול ע״ה

אין צער און טהויער דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיט־געפיל צו איר מאן און זון, צו אונזערע מחותנים, פלימעניק און פלימעניצע און צו דער גאנ־צער פאמיליע אין דעם גרויסן פארלוסט וואס מיר האבן אלע געליטן דורך איר פרוצייטיקן טויט אין אירע סאמע בליענדע־קע יאר. נאט זאל אייך אלעמען טרייסטן און איר זאלט שוין מער פון קיין צער ניט וויסן.

מר. און מרס. דזש. ראָזין
מר. און מרס. איזי סילווערמאן
מר. און מרס. דזש. קאָפמאן

ר׳ יעקב בר׳ אברהם אבא ע״ה

אינזער טיפסטע סימפאטיע און מיטגעפיל צו דער פאמיליע שמעלניצקי אויף דעם שמערצ־לאכן פארלוסט פון זייער ברר־דער, אונזער טרייער מעמבער פון בית יעקב שול און באוואוס־טער כלל טוער אין אלע צדקה אנשטאלטן פון ווינניפעג, ר׳ יעקב שמעלניצקי ע״ה. מיר ווינשן זיי מער קיינמאל פון קיין צער ניט וויסן. והמקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים. ת׳נ׳צ׳ב׳ה׳.

אין נאמען פון די אפיסערס און מעמבערס פון

בית יעקב שול

יוסף יעקב בריקמאן,
וויים פרעזידענט

וואָרקינגמענס בעקערי

ווען איר פאָרט אויף אייער וואקיישאן פארגעסט ניט צו עסן!

אייער באליבטן

וואָרקינגמענס בעקערי ברויט

פריש, ריין און געשמאק

לאזט אונז וויסן און מיר וועלן אייך צושיקן אייער ברויט אויף אייער זומער פלאץ.

פרישע בא׳טעמ׳טע ברויט

דעליווערט יעדן טאג אין שטאט צו אונזערע קאסטאמערס

ברעקפעסט ראָלס און דאונאָטס

צו אלע אונזערע קאָסטאָמערס!

איך פאר אף אין די שטאט אויף עטלאכע וואכן, און איך בעט אלעמען וואס ווילן מיך זעען וועגן ביזנעס אנגעלעגנהיי־טען צו זען מיך ביז זונטאג.

S. RACHOOTIN

WORKINGMEN'S BAKERY
312 STELLA AVE. PHONE 52 910

מעלדונג פון וועד העיר

דער וועד העיר מעלדעט צו אלע דעלעגאטן, אויסגעקליבן פון די בתי מדרשים, אזוי ווי די קאמיטע וויל איבערגעבן צו די דעלעגאטן א אויסגע־ארבעטע זאך, אז עס זאל ניט קומען מער צו קיין רייסערייען, איז זי גע־צוואונגען אפצוהאלטן מערערע פארזאמלונגען ווי זי האט געדיינקט, דערפאר קאנען מיר נאך ניט באשטימען דעם טאג פון דער קאנפערענץ. מיר זיינען זיכער אז אלע דעלעגאטן זיינען פאראינטערעסירט אין א דויערהאפטן שלום און זיינען צופרידן אז מען זאל אלעס ארומריידן אין א קלענערער קאמיטע.

אויך בעט דער וועד העיר, אזוי ווי עס איז איינפארשטאנען געווארן צו האבן א שטענדיקן סעקרעטאר, דארום ווער עס פילט זיך פאר פעאיק און גוט געגוג צו קאנען פארנעמען די דאזיקע שטעלע פון סעקרעטאר און בוק־קיפער, זאל זיך מעלדן שריפטלאך צו "דאס אידישע ווארט באקס387. דער סעקרעטאר וועט דארפן אפגעבן דעם נאכצן טאג, ווי אויך די נעבט פון מיי־טינגען. ניט אן רעפערענסעס און וועגן געהאלט.

זיינען מיר בארעכטיקט צולעבן?

די דאזיקע פראגע איז געווענדעט צו אייך

גראָסערי לייט פון ווינניפעג

יעדערער פון אונז ווייסט אונזער לאגע ווי שווער עס קומט אונז אן צו קעמפן פאר אונזער עקזיסטענץ

ברידער, אידישע גראָסערי לייט

עס איז שוין געקומען די העכסטע צייט אז מיר זאלן זיך געמיינשאפטלאך באראטן וואס מיר קאנען טאן צו פארבעסערן אונזער לאגע אין דער איצטיקער צייט פון גרויס קאנקורענץ

זאָל דער דאזיקער רוף ניט זיין קיין קול קורא במדבר

רופט זיך אפ!

קומט צו דער אלגעמיינער

פאר זאמלונג

זונטאג דעם 29טן יוני, 3 אויגגער ביי־טאג

אין שטיימאנס האל

(ענדריוס און סעלקירק)

ברייגנט אייערע שכנים גראָסערי לייט

מיט אכטונג,
די קאמיטע

אויף פרעמדע וועגן

א שפאנענדער ראמאן פון די ליידן און קאמף פון דעם אידישן וואנדערער

פון דר. ל. ב—ן

(פארטזעצונג)

— וועט זיין אן עבירה אייער פארן אחין — האט דאקטאר רייכמאן אונ־טערגעבאפט — ווארום מען וועט אייך זיכער נים ארייללאזן . . .

ליובא האט זיך צעלאכט. הודקין האט אויף א שמייכל געטאן.

— דאס גלויב איך, אז אין א אידיר שער מלוכה וועט מען קיין רעכטן מענ־שען נים ארייללאזן . . . אי, דאקטאר, דאקטאר, עס ו

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

די קליינע קרעמער מוזן זיך פאראייניקן

עס זיינען דאָ א סך צרות אין אנשיקעניש. פון וועלכע די קליינע "ראג" קרעמער ליידן. מיר האָבן וועגן זיי שוין גערעדט ביי אנדערע געלעגנהייטן. און ס'איז ניט נייטיק זיי איבערצוחזר'ן. אגב ווייסן די קליינע קרעמער זייערע אייגענע צרות גאנץ גוט אליין.— זיי פירן זיי כמעט יעדע שעה פון זייער לאנגן ארבעטס טאג. אין פארגעסן אויף זיי ניט אפילו עטלאכע שעה א טאג פון זייער רו. — צווישן צוועלף ביינאכט און זעקס פארטאג . . .

דאס פובליקום. פאר ווערכן אט די קליינע קרעמלאך אונטער'ן האנט זיינען א נויטיקע באקוועמלאכקייט. סימפאטיזירט זיכער מיט די קרעמער. די סימפאטיע איז אבער פארט ניט מער ווי. אזוי צו זאגן, א פארעוץ: פארט קייפט דאס פובליקום זיינע פראדוקטן גיכער אין די "טשיין סטארס" אדער אין די "דעפארטמענט סטארס". וואס באנציט זיך מיט מער מאדערנע האנדעלס מעטאדן. און וואס קאנען פארקויפן. אדער קאנען מאכן דעם איינדרוק, אז זיי פארקויפן סחורה צו ביליקערע פרייזן.

די סימפאטיע פונ'ם פובליקום איז אבער פארט אן ענין וואס דארף ניט איגנאָרירט ווערן. מען דארף בלויז קאנען קאפיטאליזירן זי אין זעען אז זי זאל זיך אויסדריקן אין ממשית'דיקע מעשים. — די קליינע קרעמער דארפן שלאגן די "טשיין סטארס" מיט זייערע אייגענע מעטאדן. אין אנדערע גלייכע אומשטענדן ווערן זיי האבן, מיט דער סימפאטיע פונ'ם פובליקום. די אויבערהאנט.

אבער דאס איז יעדער קליינער קרעמער פאר זיך אליין ניט בכח צו טאן. — ניט ער האט פאר דעם די נייטיקע מיטלען. און ניט די נייטיקע געשעפט דערציאונג. דאס קאן דערגרייכט ווערן בלויז דורך פאראייניקטע כחות. דורך ארגאניזאציע. וואס זאל. צווישן אנדערש. קאנען אויך באנצן זיך מיט דער מיטחליף פון געשעפט עקספערטן (אפשר ספעציעל אנגע־שטעלטע).

די קליינע קרעמער דארפן אויפהערן באטראכטן איינער דעם צווייטן ווי קאנקורענטן. נאר זיי דארפן קוקן איינער אויף דעם אנדערן ווי אויף אן "אח לצרה". א ברודער אין אומגליק. אין פאראייניקונג איז מאכט. און זיי קאנען זייער פיל פארבעסערן זייער לאגע. ווען זיי אלע ארגאניזירן זיך אין פרוכטן לייזן זייערע פראבלעמען מיט פאראייניקטע כחות.

מיר האָבן די טעג געזען א ביישפיל. וואס די קליינע קרעמער קאנען אויפטאן. ווען זיי ארבעטן צעמיינשאפטלאך. א דערלעגאציע פון די אידישע קרעמער האָט באזוכט דעם מעיאר וועגן דעם נייעם געזעץ צו שליסן די שפייז־קראמען מיטוואך נאך האלבן טאג. דער מעיאר האָט געוואוסט אז זיי פארטרעטן הונדערטער און הונדערטער בירגער פון שטאט. און ער האָט זיי דערפאר אויפמערקזאם אויסגעהערט און דערפילט זייער בקשה. צוזאגנדיק. אז ער וועט זען אז דער געזעץ זאל ניט אנגעווענדעט ווערן אויף די קליינע קרעמער. עס איז זעלבסטפארשטענדלאך. אז דער מעיאר וואלט ניט געשטיינקט קיין אויפמערקזאמקייט צו איינציקע פערזאנען. וואס ווענדן זיך אין אזעלכע פאלן מיט בקשות נאר פאר זיך פערזענלאך.

אגב איז דעם מעיארס צוזאג וואגיק בלויז אויף אזויפיל. אויף וויפל ער ענטפערט אויף דעם אויסדרוק פונ'ם ווילן פון אן ארגאניזירטער קער־פערשאפט. זאל דער מעיאר נאך איצט דערווייזן זיך. אז די דעלעגאציע האָט הינטער זיך ניט קיין צאלרייכע ארגאניזאציע. איז עס נאר ניט אויסגע־שלאָסן. אז ער זאל זיך געפינען ניט פארפליכטעט צו האלטן זיין צוזאג. אדער אז ער זאל באווירקט ווערן פון די גרויסע קרעמער. וועלכע וויסן דעם כח פון ארגאניזאציע און באנוצן זיך מיט אים.

און אזוי. אויב די קליינע קרעמער זאל ארויסגעהאלפן ווערן אין זייער שווערער לאגע און זיי זאלן קאנען פארטיידיקן זייערע אינטערעסן. דארפן זיי ניט ווארטן אויף קיין נסים און אויף קיין הילף פון דרויסן. זייער מעגלאכע ישועה ליגט אין זייערע אייגענע הענט. און אָ סך פון זייערע פראבלעמען וועלן געלייזט ווערן. ווען זיי זאלן זיך נעמען צו זיי מיט ארגאני־זירטע פאראייניקטע כחות.

דער גרונדשטיין פאר א פאראייניקונג פון די היגע אידישע קרעמער איז שוין געלייגט געוואָרן. אויב אבער די ארגאניזאציע זאל זיין דערפאָלג־ריך. מוז זי האָבן אין אירע רייען די מיטארבעטערשאפט פון א גרויסער מיט־גלידערשאפט.

זי פאררופט דערפאר א מאסן־פארזאמלונג פון אלע קרעמער פון דער קאטעגאריע אויף דעם זונטאג בייטאג. די קרעמער וואָס פארשטייען זייערע אינטערעסן. וועלן קומען צו דער פארזאמלונג און וועלן צושטיין צו דער ארגאניזאציע. און וועלן דערמיט העלפן איר צו באשיצן זייערע אייגע־נע אינטערעסן און צו לייזן זייערע אייגענע פראבלעמען.

היט אייערע קינדער

מיט'ן שרום פונ'ם לערן־יאָר און מיט דער באפרייאונג פון די קינ־דער פון די שולן אויף א צווייי־חדשים'דיקער וואקאציע. וועלן באלד די גאסן פארהילכט ווערן פון קינדערשן געלעכטער און קינדערשער פרייד.

דאס איז א גרויסע צייט פאר'ן קינדערטום. — אבער אויך א געפער־לאכע. טויזנטער געפארן לויערן אויף די קינדער אין די גאסן. און די גאנ־צע לאסט פון אכטונג געבן אויף זיי און אפהיטן אין באשיצן זיי פון די סכנות. פאלט אויף די עלטערן.

עס איז דאָ. צוערשט. די געפאר פון שלעכטער חבר'שאפט. וואָס פירט ארויף א סך קינדער אויפ'ן גליטשיקן וועג פון פארדארבנקייט. די קינדער האָבן א סך פרייע צייט. און האָבן ניט קיין איפזיכט און קיין פריכטן פון שוד. און זיי קאנען זיך לאזן פארפירן אויף שלעכטע וועגן. די עלטערן דארפן זיי נאכפאלגן מיט טויזנטער אויגן. און באווירקן זיי מיט די איינציקע מעטאָדן מיט וועלכע מען קאן ווירקן אויף אן אמעריקאנער קינד: מיט אויפקלערונג און מיט גוטסקייט. אבער גלייכצייטיק אויך מיט שטרייני־גער דיסציפלין.

עס זיינען דאָ ווייטער אן א צאל געפארן פאר דעם לעבן און וואוי־זיין פון די קינדער פון זייערע אומפארזיכטיקע שטיפערייען און פונ'ם גאסן פארקער. קינדערשע "כראוואדאָ", ווי. למשל. אויעקשטעלן זיך אין וועג פון לויפנדיקע אוטאמאביל כדי אויסצוכארימען זיך מיט זייער מוט פאר זייערע חברים. קאסט ניט איין קינדערש לעבן יעדן יאָר.

די עלטערן קאָנען ניט פארבאטן די קינדער צו שפילן זיך און שטיפן. — דאָס איז דער תמצית פון לעבן פון די קינדער. און דערינען לייגן זיי ארויס דעם איבערפלוס פון זייער ברויזנדיקער ענערגיע. אבער מען מוז פארט אכטונג געבן אויף זיי און אויפקלערן זיי די געפארן. און אָפּגעוויינען זיי פון די שטיפערייען. און וועלכע זיי שטעלן זייערע לעבנס אין קאן.

די שול איז געשלאָסן פאר צוויי חדשים. און די עלטערן זיינען אויף זער צייט די איינציקע. וואָס דארפן אכטונג געבן אויף זייערע קינדער. — און זיי מוזן שיינקען זייער פיל אויפמערקזאמקייט צו דער דאָזיקער אויפ־גאבע.

אידישער הומאָר

פון שלום מילער

סאטירע, ווייץ און הומאָר האבן שטענ־דיק געשפילט א גרויסע ראָלע אין דעם קורטור לעבן סיי פון דער אינדזווידו־אום און סיי פון דער געזעלשאפט. דער ווייץ און שארפער ענטפער זיינען טויי־זענט מאל שטארקער פון דעם לאגישן 2 מאל 2 איז 4. ווען מען דארף עס באר־טיילן אלס א מיטל פון קאמף. דער בעס־טער און שארפסטער לאגישער שלום קאן זיך ניט פארגלייכן מיט דער שארפקייט פון ווייץ. דער אפאנענט, אויב ער האט ניט אין האנט דעם שארפן ענטפער איז חילפלאָז ווי א קינד. עס איז פארשטענד־לאך פארוואס ער איז אזוי. דער סילאָ־גיזם, דער לאגישער שלום, אפעלירט צום געדאנק אליין אבער דער שארפער ווייץ אפעלירט סיי צום געדאנק און סיי צום געפיל. עס רירט אָן די הארץ.

ווייץ, סאטירע און הומאָר זיינען באר־שאפן געוואָרן פון אלע פעלקער אויף דעם ערד־קוגל. אומבאוואוסטזיניק בע־סערן זיי אויס און רעפארמירן א סך פון די לעבערלאכע שטרייכן סיי פון דעם אינדיווידואום און סיי פון דער געזעל־שאפט. און כאטש זיי זיינען לכתחילה ניט געשאפן געוואָרן פאר דעם דאָזיקן צוועק זיינען אבער די רעזולטאטן זייער גינסטיק. עס איז איבעריק צו דערמאָ־נען וויפיל איסכעסערונגען אין לעבן פונ'ם עגגלישן משפחה דיקעעס. האבן ארויסגעבראכט. מארק טווייני'ס ווערק אין דעם אמערי־קאנער פאלק. און א שלום עליכם'ס ווערק אין דעם אידישן פאלק.

—לכתחילה אבער איז הומאָר ניט גע־שאפן געוואָרן אויסצובעסערן דעם לעבן. ער ווערט געשאפן ספאנטאן אן קיין שום צוועק.

מענשן וויצלען זיך. האבן ליב אויס־צולאכן די לעבערלאכע זייטן פון דעם מענשן דערפאר ווייל דאס מאכט דעם לעבן פריילאכער. ניט צו. אזוי צו זאגן, זאלץ צום לעבן און מאכט דעם לעבן בא'טעי'טער. אין וויצלען זיך פארגעסן מענשן זייערע צרות פון לעבן, וועלכעס גייט קיין מאל ניט אין א גראדער ליי־נע. נאר שטענדיק אין א זיגזאגישער, ברייננגענדיק כמעט שטענדיק צרות און יסורים אויף דעם מענשן.

געוויסע פילאסאפן האבן צוגעגליכן דאס לעבן צו א גרויסע שווארצע מא־סע. מיט געוויסע שיינענדיקע מאמענטן. דאס לעבן ווערט צוגעגליכן. אויב נעבן א בולט'ן משל. צו א גרויסער טינט פלייאמע וואס ווערט ווען מען גיסט אויס א טינטער אויף א ווייסן בוינן פאפיר. ווען דאס טינט גיסט זיך פאנאנדער קאן מען באמערקן ביי דיר זיינען פון דעם פלעק פארשייד'דענע שיינע פארמען. עס קאן זיין א שיין בלום אדער א פנים'ל פון א קינד און א. ו. מען קאן זאגן אז הומאָר איז איינע פון יענע מאמענטן וואס דאס לעבן ברייננט ארויס פון הארץ כדי צו פארלייכטערן און פארשע־נערן זיך פון אליין.

א סך מענשן האבן מורא פאר א ווייץ און מיידן אים אויס. דאס קאן זיין א רעזולטאט פון צוויי סבות. עס קאן זיין אז זיי האבן ניט קיין חוש פאר הומאָר. פאר אזעלכע חברה דארף מען זיך היטן ניט צו דערציילן זיי קיין וויצן ווייל זיי וועלן באטראכטן דעם דערציילער פאר א קאָמעדיאנט. א ווייץ האט דעם עלעמענט פון דאס אומדערוואַרטעטע אין זיך און מען דארף דערפאר ניט דערציילן א ווייץ אדער וועלכן עס איז אנעקדאט צו מענ־שען וועלכע זיינען באַרויבט פון דער איינגשאפט אָפּצושעצן דאס אומדערוואר־טעטע. אויב דער צוהערער קאן ניט אָפּ־שאצן די שיינקייט און טיפקייט פון ענטהאלט שיינענדע און שאטנדיקע זיי־נען, א ניט וועט ער האבן א מיאוסן אָפּשניט. אזא אָפּשניט האָב איך אמאל געהאט. איך האָב דערציילט פאר עטלא־כע מענשן דעם באריימטן פאלקס־ווייץ וועגן די צוויי־ערליי נאראנים. עס זיי־נען דאָ — דערציילט דער ווייץ — צוויי מינים טפשים. א ווינטערדיקער טפש און א זומערדיקער טפש. דער ווינטער־דיקער טפש איז אזוי: עס גייט אריין א יונגערמאן אין הויז, טוט אויס דעם פוטער, ווארפט אראָפּ די קאלאשן, נעמט אראָפּ דעם האלזטוך, טוט אויס די ברי־לען, זעצט זיך ביים טיש — און עס זיצט א טפש. א זומערדיקער טפש איז פשוט'ער. עס עפנט זיך די טיר, — און עס קומט אריין א טפש . . .

איר מעגט זיך לאכן, — כאפט זיך ארויס איינער פון די צוהערער, — אבער איך קאן ניט פארשטיין ווי אזוי מען קאן נארישקייט צעטיילן אויף זומערדי־קע און ווינטערדיקע . . .

נאך יענעם אָפּשניט האָב איך זיך שוין געהיט.

א צווייטע סכה פארוואס א סך מענשן האבן ניט ליב צו הערן וויצן נעמט זיך דערפון וואס זיי האבן א סך מאל גע־הערט וויצן פון א געוויסן סארט וואס זיינען לכתחילה באשאפן צו אויפרעגן די נידעריקע אינסטינקטן ביי מענשן. אזעל־כע וויצן, וואס דער יסוד זייערער איז וואונארטעט. דארפן נאטירלאך אויס־געמיטן ווערן. אבער ניט דערפאר ווייל א ווייץ דארף זיין ריין ווי דער טאל אויפ'ן באדג חרמון און דארף נאר באראנדלען "הויכע מאטערעס". ניין. א ווייץ איז א פראדוקט פון לעבן. דאס לעבן אליין איז זייער א קאמפליצירטער ענין. און ענטהאלט שיינענדע און שאטנדיקע זיי־טן. און א ווייץ וואס איז ניט קיין געקינצלטער נאר אן אויפריכטיקער רע־זולטאט פון א געוויסער באטראכטונג פון סיטואציעס אדער פערזאנען. איז ניט. מעג ער אפילו ניט זיין הונדערט פראצענט ראפינירט. א ווייץ, א שאר־פער ענטפער, שארפקייט בכלל האָבן א ספעציפישע איינענע שיינקייט. דער גע־קינצלטער אנעקדאט דארף אויסגעמידן ווערן פשוט צוליב דעם וואס ער איז געקינצלט. און ניט דערפאר ווייל ער איז ניט ראפינירט. קיין ווייץ איז ניט וואול־נאר אויב ער האָט אין זיך שארפקייט און איז לכתחילה ניט געשאפן געוואָרן פאר פן ניט.

א געוויסן צוועק. א תכלית־דיקער ווייץ איז א מענש דארף זיין פרוי. אומגעצוואונ־גען. א מענש דארף האנדלען לויט זיינע אביערצייגונגען. לויט זיין געפיל. מענש דארף . . .

נאר מאלע וואס א מענש דארף . . . חלמאי דארף א מענש זיין העפלאך! איז א מענש העפלאך?

איך וויים וואס איר וועט זאגן: ווער האָט היינטיקע צייטן געדולד פאר אזעל־כע זאכן ווי העפלאכקייט? א מענש דארף זיך דורכשלאגן א שטיקל וועג אין לעבן, קומט עס אָפּ מיט גרינע. ווערים. ארבעט ער נעבאך טאג און נאכט, מיט הענט און מיט פיס, און דער עי־קר, מיט עלנבויגנס. אָן עלנבויגנס קאן מען זיך ניט דורכשפארן.

קומט איר צוגיין און דערציילט א מעשה: העפלאכקייט! העפלאך דארף מען זיין . . .

העפלאך איז גוט פאר'ן ווייטער אין העסטאראן, פאר'ן שווייצער ביי דער טיר, פאר'ן קלויזרק אין דראגסטאר, אבער פאר אונז, פשוט'ע, טאג־טעגלאך מענ־שען, ווי קומט צו אונז העפלאכקייט?

איך וויים וואס איר וועט זאגן: אז מען גייט אין נאס און מען טרעט אָן א צווייטן אויפ'ן הינטערוויג, איז האָט מען צייט, כאפט מען אָפּ אן־"עקסיוז מי", און מען לויפט ווייטער. האָט אבער ניט קיין צייט, איז רעכט אז מען אנט־לויפט מיט'ן "עקסיוז מי". איר פאר־שטייט?

אנטקעגן וואס זשע ווילט איר דאָך אודאי וויסן, דערצייל איך אויך די דאָ־זיקע אלע רייד? און צו וואס איז דאס גאנצע ריידענייש אז איך וויים פון פיר־ער וואס איר וועט ענטפערן — — — איז דער תירוץ, אז איך האָב א מעשה אייך צודערצייל, א מעשה וועגן העפ־לאכקייט. איר מענט עס אויסהערן. עס איז א שיינע מעשה.

און די מעשה האָט געטראָפן, מאלט מיט איינעם — — — — נאר דאס וועל איך אייך ניט אויסזאגן, בשום אר־איז לכתחילה ניט געשאפן געוואָרן פאר פן ניט.

א געוויסן צוועק. א תכלית־דיקער ווייץ איז אויף כפרות. מיט'ן ווייץ איז ווי מיט ליטעראטור. אולטראַ־רעאליסטי־שע באשרייבונגען, וועמעס צוועק עס איז צו געבן אן אָפּשפיגלונג דוקא פון די שאטנדיקע זייטן פון לעבן און דער הויפט־צייל פון וועלכע עס איז סענסאציע עס. זיינען ווערטלאָז. פארקערט, א קינסטלערישע באשרייבונג פון א זייט פון לעבן אן קיין שום סענסאציאנעלע כונות איז ווערטפול, מעג עס אפילו באשרייבן די ערגסטע זייטן פון לעבן.

א ראיה דערצו איז רעמארק'ס בוך: — "אויפ'ן מערב פראנט איז שטיל". עס איז א קינסטלעריש ווערק אין פולן זין פון ווארט, כאטש אפילו עס איז ניט ראַ־פינירט געגוג פאר א געוויסן קלאס פיין־שמעקער; וואס קוקן אויפ'ן לעבן דורך די פינגער און זעען ניט אדער ווילן ניט זעען דעם גאנצן אמת פון לעבן.

יעדעס פאלק האָט זיך זיין ווייץ אין המומאר וועלכע זיינען נאטירלאך א רעזולטאט פון די ספעציפישע נאציאָ־נאלע איינגשאפטן פון פאלק. האבן מיר דעם גראציעזן, לייכטן פראנצויזישן ווייץ, דעם כאראקטעריסטישן רוסישן ווייץ, א צוזאמענשטויס פון פרימיטי־ווער ווידקייט מיט א רמז פון אייראָ־פייאישער קולטור, דעם פלאכן ענגלישן ווייץ, דעם ראפינירטן און שארפן פון לישן ווייץ און אפשר, דעם שארפסטן פון אלע, דעם אידישן ווייץ. דער איד באַ־זיצט אָט די איידעלע, ראפינירטע שארפ־קייט פון מוח וואס איז נאך מסתמא א ירושה פון זיין שארפן און שלייפן אים איבער די פארוויקלטע און טיפע ענינים פון תלמוד מיט זיינע מפרשים. קיין פאלק אפשר האָט ניט געהאט אזא פלפו־ליסטיק און אזעלכע איידעלע האר־שפאל־טענדע ענינים צו באהאנדלען.

פון די עטלאכע סארטן נאציאָנאלע ווייצן מיט וועלכע איך בין באקאנט, דוכט מיר אז קיין איינער פון זיי קאן זיך ניט פארמעסטן אין שארפקייט מיט דעם אידישן, ספעציעל יענעם וועלכער איז באזירט אויף תלמודישע שארפקיי־טען.

א צווייטע כאראקטעריסטיק פון דעם אידישן ווייץ איז אז וואס דער איד ליב מערסטנטייל צו לאכן פון זיך אליין און אויסלאכן זיינע איינענע חסרונות און פעקוליאריטעטן.

נאָך א וויכטיקער שטריך פון דעם אי־דישן ווייץ איז דער וועלכער איז אזוי ריכטיק און באנרינדעט אנגעוויזן גע־וואָרן פון די רוויאנאוועז און דאס איז דער פאקט וואס דער אידישער ווייץ איז מערסטנטייל אן אדיריען ווייץ: דאס הייסט דער יסוד פון אים איז כמעט מעטענדיק א אידיישן שפיל, און דער קא־לאמבור, דער וואָרט־שפיל, שפילט א קליינע ראָלע אין דעם אוצר פון דעם אידישן ווייץ, דאס איז ניט קיין חסרון. פארקערט עס איז א גרויסע מעלה. דער וואָרט־שפיל האָט קיינמאל קיין חשוב'ע רעפוטאציע ניט געהאט סיידן אין חשוב'ע דאָ א נעדאנק פארבאהאלטן אין אים. אזעלכע וויצן זיינען ס'רוב פארבונדן מיט העברייאישע ווערטער און צייטנ־וויין זיינען זיי גאנץ געלונגען. דרויא־נאוו, ראבינעוויץ, מ. ליפסאן ברייננען א קליינע צאָל פון זיי. א פאר אילוסטראַ־ציעס.

יעקב אייכענבוים, דער ראש פון זשיטאמיירער ראבינער שולע האָט אמאל פאהערט זיינע תלמידים אין לשון קודש שרייבן. האָט איין תלמיד געשריבן דאס וואָרט "גוי" אן א "יוד".

גוי איינער, שמייכלט איינבוים — ווייסטו ניט אז א גוי קאן זיך ניט באַ־גיין אן א "יוד"? . . .

אדער:

ניסי בעלזער האָט אמאל געדאוונט אין טאלנער הויף אין געוויזן גרויסע חדושים מיט זיין קאפעליע. ער אליין, ניסי, האָט אבער גאר קיין גבורות ניט געוויזן.

נאָכ'ן דאוונען מאכט צו אים ר' דוד'ל טאלנער — דו ווייסט, ניסי, דיין דאוונען האָט גאר קיין שאץ (ש"ץ) ניט . . .

אדער:

מ'האָט אמאל געפרעגט אברהם בער גאטלאבערן ווער האָט דער ערשטער איינגעפירט חזנים ביי אידן?

שלמה המלך — ענטפערט גאטלאָ־בער. פון וואנען איז די ראיה? — פרעגט מען אים.

א בפירוש'ער פסוק — מאכט גאט־לאבער — רחבעם זאגט; (מלכים א, יב, יא) אבי יסר אתכם בשוטים (דער מאטע מייגער האָט אייף געשטראפט מיט שוטים . . . (שוטים אין העברייאיש האָט ווייי טייטשן: 1 — ריטער; 2 — טפשים — נאראנים.

אדער:

א מחבר איז אמאל געקומען צו ר' אייזיקל חריף מיט א חבור וואָס האָט געהייסן "יהגה חכמה". קוקט ר' אייזיקל אריין אין חבור, גיט נאך אמאל א קוק אפ שער און זאגט: — וואָס? יהגה חכמה? ניין, "צא יענא טא ניע חכמה; און "צא חכמה טא ניע יענא" (דאס וואָס איז זיינס איז ניט קיין חכמה; דאס וואָס איז א חכמה איז ניט זיינס).

אדער:

יאשע, פרעגט אמאל ר' אייזל זיין אידים ר. יאסעלען, — האסטו שוין א נאמען פאר דיין חבור? — ניין שווער, — זאגט ר' יאסעלע, אדרבה, אפשר האָט איר א שיינעם נאמען.

— יא, מאכט ר' אייזיל, כ'האב א גוטן נאמען — "ישת (יאשעס) חשך"...

אזעלכע געלונגענע וויצן זיינען אבער ווייניק. מערסטנטייל וואָרט־וויצן זיי־נען באַרויבט פון א געדאנק. די הויפט זאך אבער איז א ווייץ איז די אייג־נשאפט וואָס באשטייט פון דער חארמא־ניע פון געדאנק און אויסדרוק. מיט'ן צוועק צו איבעראיין דעם צוהערער מיט דאָס אומערוואַרטעטע. א סך מענשן דיינקען דערפאר אז ווען דער וואָרט־שפיל וואָלט איינגענומען דערשווענדן וואָלט מען ניט ביינקען נאך אים און מ'וואָלט אים נאך אפשר פאר שלשים פארגעסן. דאס וואָלט אפשר אויפגעטאן עפעס גוטעס אויף. עס וואָלט פארקלע־נערט די צאָל פון וויצלער. עס וואָלט דאמאלסט געווען מיט'ן ווייץ ווי מיט פאָעזיע. דאס וואָלט איבערגעלאָזן געווא־רען נאר צו יענע וועלכע וויסן וואו און וואָס און ווען צו דערצייל'ן א ווייץ. וואָרום א ווייץ, ווי א ליד, איז ניט קיין נייטווערדיקייט. און איז ביידע ווערט. און מיט רעכט, געפאָדערט קינסטלעריש־קייט. מיר קאנען פארטראגן דורכשניט־לאכקייט אין א סך זאכן, איבערהויפט ווען עס איז נויטיק. מיר וועלן אויסהע־רען זאכן צום הונדערטן מאל אויב נויט־ווענדיק: א ווייץ אבער איז שווער צו פארטראגן א צווייטן מאל. און עס איז אויך שווער צו פארטראגן דאס ערשטע מאל אויב פלאך און ניט ווייציק.

דער איד האָט שטענדיק אפגעשאצט א גוטן ווייץ. דער איד האָט זיך שטענ־דיק געוויצלט. ער האָט דורכ'ן ווייץ זיי־נע צרות פארגעסן. אמת, מיר געפינען ציטן אין דער אידישער געשיכטע אין וועלכע ווייצלען זיי און פרייען זיך בכ־לל איז געווען כמעט ווי פארבאטן. אין גמרא ברכות געפינען מיר א מאמר: "אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה". אדער מיר געפינען אז: "כל המתלוצץ גורם כליה לעולם יסורים באים עליו . . . נופל בגיהנום". א כאראק־טעריסטישע מעשה וועדט דערציילט אין תלמוד אז מר רבינא'ס זון, האָט גע־פראוועט אין זון'ס חתונה האָט ער באַ־מערקט, אז זיינע געסט, גרויסע למד־נים זיינען צופיל בגילופ'דיק. האָט ער אויגגעפירט חזנים ביי אידן?

שלמה המלך — ענטפערט גאטלאָ־בער. פון וואנען איז די ראיה? — פרעגט מען אים.

א בפירוש'ער פסוק — מאכט גאט־לאבער — רחבעם זאגט; (מלכים א, יב, יא) אבי יסר אתכם בשוטים (דער מאטע מייגער האָט אייף געשטראפט מיט שוטים . . . (שוטים אין העברייאיש האָט ווייי טייטשן: 1 — ריטער; 2 — טפשים — נאראנים.

אדער:

א מחבר איז אמאל געקומען צו ר' אייזיקל חריף מיט א חבור וואָס האָט געהייסן "יהגה חכמה". קוקט ר' אייזיקל אריין אין חבור, גיט נאך אמאל א קוק אפ שער און זאגט: — וואָס? יהגה חכמה? ניין, "צא יענא טא ניע חכמה; און "צא חכמה טא ניע יענא" (דאס וואָס איז זיינס איז ניט קיין חכמה; דאס וואָס איז א חכמה איז ניט זיינס).

אדער:

יאשע, פרעגט אמאל ר' אייזל זיין אידים ר. יאסעלען, — האסטו שוין א נאמען פאר דיין חבור? — ניין שווער, — זאגט ר' יאסעלע, אדרבה, אפשר האָט איר א שיינעם נאמען.

— יא, מאכט ר' אייזיל, כ'האב א גוטן נאמען — "ישת (יאשעס) חשך"...

אזעלכע געלונגענע וויצן זיינען אבער ווייניק. מערסטנטייל וואָרט־וויצן זיי־נען באַרויבט פון א געדאנק. די הויפט זאך אבער איז א ווייץ איז די אייג־נשאפט וואָס באשטייט פון דער חארמא־ניע פון געדאנק און אויסדרוק. מיט'ן צוועק צו איבעראיין דעם צוהערער מיט דאָס אומערוואַרטעטע. א סך מענשן דיינקען דערפאר אז ווען דער וואָרט־שפיל וואָלט איינגענומען דעם צוהערער מיט אזעלכע אויגן. דאס וואָלט אויפגעטאן עפעס גוטעס אויף. עס וואָלט פארקלע־נערט די צאָל פון וויצלער. עס וואָלט דאמאלסט געווען מיט'ן ווייץ ווי מיט פאָעזיע. דאס וואָלט איבערגעלאָזן געווא־רען נאר צו יענע וועלכע וויסן וואו און וואָס און ווען צו דערצייל'ן א ווייץ. וואָרום א ווייץ, ווי א ליד, איז ניט קיין נייטווערדיקייט. און איז ביידע ווערט. און מיט רעכט, געפאָדערט קינסטלעריש־קייט. מיר קאנען פארטראגן דורכשניט־לאכקייט אין א סך זאכן, איבערהויפט ווען עס איז נויטיק. מיר וועלן אויסהע־רען זאכן צום הונדערטן מאל אויב נויט־ווענדיק: א ווייץ אבער איז שווער צו פארטראגן א צווייטן מאל. און עס איז אויך שווער צו פארטראגן דאס ערשטע מאל אויב פלאך און ניט ווייציק.

דער איד האָט שטענדיק אפגעשאצט א גוטן ווייץ. דער איד האָט זיך שטענ־דיק געוויצלט. ער האָט דורכ'ן ווייץ זיי־נע צרות פארגעסן. אמת, מיר געפינען ציטן אין דער אידישער געשיכטע אין וועלכע ווייצלען זיי און פרייען זיך בכ־לל איז געווען כמעט ווי פארבאטן. אין גמרא ברכות געפינען מיר א מאמר: "אסור לאדם שימלא שחוק פיו בעולם הזה". אדער מיר געפינען אז: "כל המתלוצץ גורם כליה לעולם יסורים באים עליו . . . נופל בגיהנום". א כאראק־טעריסטישע מעשה וועדט דערציילט אין תלמוד אז מר רבינא'ס זון, האָט גע־פראוועט אין זון'ס חתונה האָט ער באַ־מערקט, אז זיינע געסט, גרויסע למד־נים זיינען צופיל בגילופ'דיק. האָט ער אויגגעפירט חזנים ביי אידן?

— איר גייט דאך אודאי צום סטיי־שאן. יא? שור. איך האָב לאד פאר־שטאנען. א צוויי מייל ביז'ן סטיישאן. איר וועט גוט דורכגענעצט ווערן. איר קאנט זיך נאך גוט צוקילן אויך. איך וועל אייך צופירן ביז'ן סטיישאן.

פילט אונזער פוסגייער, אז מ'דארף אָפּדאנקען מיט העפלאכקייט פאר העפ־לאכקייט. באדאנקט ער זיך מיט א שמייכל פאר דער גרויסער טובה.

— צו וואס — זאגט ער — זאלט איר אנליינען וועג פאר מיר . . .

דאס מאכט ניט — ענטפערט ער — וועל איך אנליינען אביסל וועג. ס'איז א נאסער רעגן, איר הערט? איר קאנט זיך צוקילן, כאטש ס'איז זומער . . . . היינטיקע זומערן . . . . מ'שטיינט גע־זאגט.

שמייכלט ער שוין. אונזער פוסגייער, און טראכט, וואָס ס'וועט זיין, וועט זיין, ער וועט שוין מוזן פאָרן ביז'ן סטיי־שאן. כאטש, אפשר ווייסט איר, וואָס ער דארף דאָרט ביים סטיישאן?

און יענער, דער עלטערער הער מיט די גרויע און שמייכלענדיקע אויגן, צעלאזט די מאשין אין גאנצן ברען, לויפט און יאגט זיך, און יאגט אריבער אלע אנ־דערע מאשינען. און ער האָט שטארק הנאה, ער איז ממש גליקלאך, ווען ער קומט צו צום סטיישאן.

— א דאנק — מאכט אונזער פוס־

(שלום אויף זייט 2)

העפלאך דארף מען זיין

(א שפאס)

פון משה חיקער'ס

איך וויים דאך וואָס איר וועט זאגן: איר מעג דארף זיין פרוי, אומגעצוואונ־גען. א מענש דארף האנדלען לויט זיינע אביערצייגונגען, לויט זיין געפיל. מענש דארף . . .

נאר מאלע וואָס א מענש דארף . . . חלמאי דארף א מענש זיין העפלאך! איז א מענש העפלאך?

איך וויים וואָס איר וועט זאגן: ווער האָט היינטיקע צייטן געדולד פאר אזעל־כע זאכן ווי העפלאכקייט? א מענש דארף זיך דורכשלאגן א שטיקל וועג אין לעבן, קומט עס אָפּ מיט גרינע. ווערים. ארבעט ער נעבאך טאג און נאכט, מיט הענט און מיט פיס, און דער עי־קר, מיט עלנבויגנס. אָן עלנבויגנס קאן מען זיך ניט דורכשפארן.

קומט איר צוגיין און דערציילט א מעשה: העפלאכקייט! העפלאך דארף מען זיין . . .

העפלאך איז גוט פאר'ן ווייטער אין העסטאראן, פאר'ן שווייצער ביי דער טיר, פאר'ן קלויזרק אין דראגסטאר, אבער פאר אונז, פשוט'ע, טאג־טעגלאך מענ־שען, ווי קומט צו אונז העפלאכקייט?

איך וויים וואָס איר וועט זאגן: אז מען גייט אין נאס און מען טרעט אָן א צווייטן אויפ'ן הינטערוויג, איז האָט מען צייט, כאפט מען אָפּ אן־"עקסיוז מי", און מען לויפט ווייטער. האָט אבער ניט קיין צייט, איז רעכט אז מען אנט־לויפט מיט'ן "עקסיוז מי". איר פאר־שטייט?

אנטקעגן וואָס זשע ווילט איר דאך אודאי וויסן, דערצייל איך אויך די דאָ־זיקע אלע רייד? און צו וואָס איז דאס גאנצע ריידענייש אז איך וויים פון פיר־ער וואָס איר וועט ענטפערן — — — איז דער תירוץ, אז איך האָב א מעשה אייך צודערצייל'ן, א מעשה וועגן העפ־לאכקייט. איר מענט עס אויסהערן. עס איז א שיינע מעשה.

און די מעשה האָט געטראָפן, מאלט מיט איינעם — — — — נאר דאס וועל איך אייך ניט אויסזאגן, בשום אר־איז לכתחילה ניט געשאפן געוואָרן פאר פן ניט.

א געוויסן צוועק. א תכלית־דיקער ווייץ איז א מענש. וואָס איר וועט זאגן: איז, גייט זיך אין א רעגנדיקן טאג, אין א זומערדיקן רעגן־טאג, אָן א היטל אויפ'ן קאפּ, אָן א רעקל אויפ'ן לייב. ניט מער ווי א פאר הויזן, זאָלט איר מיר מוחל זיין, א דין העמד מיט קורצע ארבל, שווערע שיך און א שטעקן אין האנט. ער האָט ליב, דער דאָזיקער מענש, צו מאכן לאנגע שפאצירן, אויף די ווייטע וועגן, ארויס פון שטאט, דארט וואו יעד דארט הויז שאטנט זיך. אין גרינסן, און אזעלכע וואו דער זומ פון אספאלט. און ער האָט אין זיינען, דער דאָזיקער מענש, אז אויף דעם דאָזיקן ברייטן וועג לויפן און יאגן מאשינען, אויטאָמאבילן הייסט עס, ארויף און אראָפּ, פון רעכטס און פון לינקס, און אז ער וועט זיך ניט היטן, קאן ער זיך נאך פארפלאנטערן אונטער דאס אין זיינען, דער מענש אונזע־רער. מחמת דאס לעבן איז אים נאך ווייל ניט נמאס געווארן. פארקערט, פון דעם גיין ווי ער גייט, און פון דעם פייפן און מונטערן בליק אין זיינע אויר־גען, און פון דער ברייטקייט מיט וועלד־קאן מען זעען, אז אדרבא ואדרבא, ער האָט דאס לעבן גאר

געשטאַלטן און בילדער פון דער אידישער געשיכטע אין רוסלאַנד פאַר דער מלחמה :: :: פון בן-ציון כץ

באַראַן נפתלי הערץ (אַראַ'ן) גינצבורג

2

שוין פאַר די אַכציקער יאָרן זיינען ביי אונז געווען געצייכנט אידישע עסקנים, נישט בלויז אויפ'ן געביט פון פאַרשפּרייטן בילדונג צווישן אידן, נאָר אויך אויעלכע, וואָס האָבן געפירט א קאַמף פאַר רעכט. ס'זיינען שוין געווען אין אַדעס אידישע אָרגאַנען אין דער רוסי־שער שפּראַך, וואָס האָבן געקעמפט פאַר אידישער גלייכבאַרעכטיקונג. אמת, אפ־ילו מיט האַלבע ווערטער צוליב די צעזו־זער באַדינונגען. די אידישע עסקנים — צווישן וועלכע ס'האָט פאַרנומען דעם ערשטן פּלאַץ די פאַמיליע גינצבורג,— האָבן געאַרבעט לויט זייער איינגענעם פאַר־שאַנד נישט מאַכנדיק קיין גרויסע אַסי־פות, נישט באַמיענדיק זיך צו וויסן די מיינונג פון די אידן אויף די ווערטער. ווען ס'איז אַרויף אויפ'ן טראָן אלעקסאַנדער דער צווייטער, נאָך דער רוסישער מפּלה ביי קרים, איז געקומען א צייט פון א גרויסער רעפאָרם אויף בנונג דער אידן־פראַגע, און ס'איז באמת באַדייטנד פאַר־לייכטערט געוואָרן די אידישע לאַגע. מען האָט געגעבן וואוינרעכט מעגשן מיט הויר בער בילדונג, גרויסע סוחרים און אידישע בעלי־מלאכות. די דאַמאַלסדיקע רעגירונג האָט זיך באַמיט דערנעענטערן רוסלאַנד צו אייראָפּע, און זי האָט דעריבער נישט געקאָנט איינהאַלטן דעם "תחום־המושב" פאַר אידן. עס איז דעריבער געווען א שעת הכושר פאַר די אידישע עסקנים, און זיי וואָלטן געקאָנט פיל דערגרייכן אין יענעם מאָמענט, אבער זיי זיינען געווען צופרידן, ווען מען האָט דערלויבט צו וואוינען די שטאַרקערע עלעמענטן ביי אידן אויסער דעם "תחום". זיי האָבן זיך נישט געפונען באַלייידיקט, ווען מען האָט צעטיילט אידן אויף קאַטעגאָריעס, און האָבן נישט געזען אין דעם קיין נאַציאָ־נאַלע באַלייידיקונג. די אידישע עסקנים — דאַרונטער אויך די באַראַנען גינצ־בורג — האָבן פון אָנפאַנג אַליין מורא געהאַט פאַר'ן פאַרפלייצן די הויפּ־שטעט — פעטערבורג און מאָסקווע דורך אידן, און עלעקסאַנדער דער דריטער האָט נישט קיין פּראָפּעסיע אין דער האַנט און לעבן נאָר מיט ווינט. דער פּרינציפּ פון די רוסישע ליבעראַלן, אַז מען דאַרף אַפּלאָזירן די אידישע לאַגע נאָר פאַרלייכטערן די אידישע לאַגע אין אַלגעמיין, האָט אויפגעהערט אין דער הויפּ־שטאָט פון רוסלאַנד, אין דער אַדרעס־בוך פון די אידישע אַרבעטער, אין דער אַדרעס־בוך פון די אידישע אַרבעטער, אין דער אַדרעס־בוך פון די אידישע אַרבעטער

טראַוולט אין אויסלאַנד?

א לעטער אַף קרעדיט פון דער באַנק וועט גער ערט ווערן פון אונזערע בענקינג קאָרעספּאָנ דענטן אין אַלע טיילן פון דער וועלט. און וועט פאַר אייך קריגן א סך קליינע העפלאַכקייטן פאַר וואָס א גאַסט אין א פרעמד לאַנד איז אַזוי דאַנקבאַר.

IMPERIAL BANK
OF CANADA

HEAD OFFICE - TORONTO

WINNIPEG (Main Office) - A. D. DUNCAN, Manager
ARLINGTON and WESTMINSTER - J. F. MacKAY, Asst. Manager
NORTH END BRANCH - R. S. McCLAY, Manager
ST. VITAL, Man. - W. M. PORTER, Manager
RIVERTON and GIMLI, Man. - R. MAVOR, Manager
H. M. SAMPSON, Manager

מיר פאַרקויפן דרעפּטס, פּאַסט אַנווייזונגען און קייבלס צאָלבאַר אין

אַמעריקאַנער דאָלאַרן

אין פּוילען, רוסלאַנד, רומעניע, גאַליציע, ליטע, טשעכאָסלאָוואַקיע, עסטרייך, דייטשלאַנד און אַנדערע אייראָפּייאישע לענדער.
אויף די נידערינסטע פּריזען.
פרעגט וועגן אונזער וואַרעגער קייבעל איבערווייזונג
שנעלע באַדינונג — קליינער קאָסט.
נידערינסטע רייטס — שנעלע באַדינונג

THE DOMINION BANK

North End Branch, 678 Main St., Winnipeg, Man.
Main St. and Redwood Ave., Winnipeg, Man.
King and McNab Streets, Hamilton, Ont.
City Hall Branch, Toronto, Ont.
Bleury and St. Catherine Streets, Montreal, Que.

THE TRADERS TRUST COMPANY

אפיציעלע אסיינים, עקזעקיוטאָרס, אַדמיניסטראַטאָרס, פינאַנציעלע אַגענטן
4טער פלאָר, יוניאָן טראַסט בילדינג — טעלעפאָן 26 892

העלפט אייערע פריינט אין דער אַלטער היים

שיקט זיי געלט

מיר קאָנען פאַר אייך שיקן געלט צו אייערע קרובים און פריינט אין אַלע לענדער, ווי

רוסלאַנד, פּוילן, רומעניע און פּאַלעסטינע

און אויסצאָלן זיי אין

פּאַקטישע אַמעריקאַנער דאָלאַרן

ביי מעיל, קייבל אָדער דראַט

זיכערקייט — באַדינונג — צופרידנהייט

Alloway & Champion Limited
BANKERS AND STEAMSHIP AGENTS
געגרינדעט אין 1879
667 MAIN STREET WINNIPEG

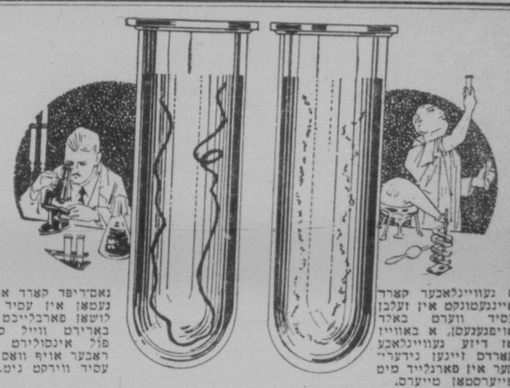

א געוויינלאַכער קאָרב אַריינגעטונקען אין זעלבן עסיד ווערט באַלד אויפגעגעסן, א באַוויז אַז דייזע געוויינלאַכע קאָרבס זיינען נידעריקער אין פאַרגלייך מיט פייערסטאָן טייערס.

גאַם-דיפּט קאָרדס
האַלטן אויס דעם עסיד טעסט

באַטש פייערסטאָן קאָרדס זיינען פון סופּעריאָר שטאַרקייט אין עלאַסטיש איידער זיי ווערן אַריינגעבויט אין פייערסטאָן טייערס, נייען זיי דורך דעם גאַם-דיפּינג פּראָצעס פאַר צוגעגעבענער שטאַרקייט און דויערהאַפטקייט.

גאַם-דיפּינג — אויסשליסלאַך צו פייערסטאָן טייערס — זעטיקן אַז אין אינסולירן יערן פאַדים פון יערן קאָרד אין דעם טייער. דאָס היט אויס די קאָרדס פון דערהיצן איינער דעם צווייטן און שאַפט אַפּ אינערלאַכע רייבונג און הייץ — דער גרעסטער שונא צום טייער'ס לעבן.

דערפאַר האָבן פייערסטאָן גאַם-דיפּד טייערס צווייפאַכע אורזאַכן פאַר זייער שטאַרקייט, שאַרפקייט און אויפאַרלייבאַר אין מיילן — ביי פּאַקטישער אויספּרובירונג האַלטן זיי אַלע וועלט רעקאָרדס פאַר מיילן און דויערהאַפטקייט! באַצייכנט פייערסטאָן אויף אייער קאַר, זעט אייער נאָענטסטן פייערסטאָן דילער היינט.

FIRESTONE TIRE AND RUBBER COMPANY OF CANADA, LIMITED
HAMILTON - ONTARIO

Firestone
GUM-DIPPED TIRES

פּאַרקינג ספּייס, ריפּעירס, געז, אויל, וואַשינג און גרייזינג

זייער באַקוועם פאַרנדיק און קומענדיק פון ראַיאַל אַלעקס. האָטעל פאַרטיס.
פונקט ביים קאָרנער, אַנטריען ראַש פינה שול

HENRY AVE. SERVICE STATION
HENRY AND AUSTIN STS.

ארבעטס קליידער אין א געדריקטער צייט

אַנעגזעגענער אַוועראַל פאַבריקאַנט מאַכט אַן אויספאָרשונגס רייזע — קערט זיך צוריק מיט א דערמוטיקטן באַריכט —פאַדערונג פאַר ארבעט אין שפּיל-קליידער. ווייזט א באַשטימטע פאַרגרעסערונג — פרייז א פאַקטאָר.

פון הערי שטיינבערג *)

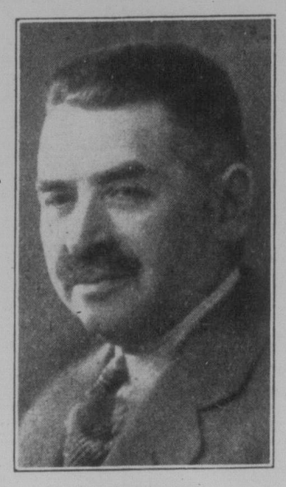

הערי שטיינבערג

(פּרעזידענט פון מאַנאַרק אַוועראַל מאַנופעקטשורינג קאָמפּאַני לימיטעד)

איך האָב לעצטנס געמאַכט א רייזע איבער די שטעט און שטעטלאַך פון מערב קאַנאַדע, כדי צו באַקאַנען זיך, מער אַדער ווייניקער, מיט די קליידער וואָס ווערן געטראָגן ביי דער ארבעט, און אין דער זעלבער צייט צו קאָנטראָלירן די אינפאָרמאַציעס פון אונזערע סייסלייט וואָס מיר באַקומען פון זיי פון צייט צו צייט.

איך האָב אויסגעפונען, אַז בנוגע דעם געברויך פון ארבעטס קליידער צווישן די פאַרמערס, פאַרגרעסערט זיך דאָס מיט אַן אימפּעט, מער ווי ווען עס איז פירער.

איך האָב שוין לאַנג צוריק געזאָגט, אַז אין דעם ענין קליידער, זיינען די אַוועראַלס און אַנדערע ארבעטס קליידער געשאַפן געוואָרן מיט דעם צוועק צו באַשיצן זיך פון שמוץ אין דער צייט פון דער ארבעט, און דער שפּיל-סוט צו שפּיקן פריי און אַן זאַרג אויס מורא צו שעדיקן די בעסערע קליידער. עס זעט אויס אַז די אַוועראַלס זיינען פון מער ווערטפולן געברויך ביי היינטיקן טאָג, ווען עקאָנאָמיע איז צווייפאַך נויטיק.

האָבנדיק אין זינען דעם פאַקט, אַז מיר לעבן אין א צייט פון פאַרטגעזעצטער פּראָדוקציע פון לוקסוס זאַכן, אַזעלכע: ווי דער אוטאָמאָביל, ראַדיאָ, עלעקטרישע וואַשינג מאַשינען, א. א. וו. וואָס ווערן א נויטווענדיקייט פאַר דעם פאַרמער און האַנטווערקער, מוז עקאָנאָמיע פּראַקטיצירט ווערן איבעראַל. ארבעטס קליידער פאַרנעמען דעם פּלאַץ פון א סך זונטאָג אויט פּיטס.

דער קראַך פון לעצטן האַרבסט

דער מאַרקעט קראַך אין דעם לעצטן האַרבסט, האָט געלאָזן זיין צייכן אין מערב קאַנאַדע. און נאָך צו דעם האָבן מיר געהאַט א קלענערע געטרעטעניש אויף די מערב קאַנאַדער פעלדער, און די נידעריקע פּרייזן אויף תבואות אין פעברואַר מאָנאַט האָט געגעבן נאָך א שווערע רעז קלאַפּ צו דעם לאַנד.

די נידעריקע ווייץ פּרייזן איז דער הויפּט געשפּרעך צווישן די פאַרמערס און צווישן דעם אַנגעטייטנעם עולם אַז די גאַנצע סעזן פון מערב קאַנאַדער שטעט.

איבערהויפּט וואַקסט די פּאָפּולאַרי־טעט פון איין מיינונג אין מערב קאַנאַדע, און דאָס איז, אַז די קאַמביין מאַשין (שניט און דרעש מאַשין) האָט רעוואָלוציאָניזירט די פּראָדוקציע אויף דעם אַגריקולטורעלן פעלד און עס שאַפט אַפּ אין א גרויסער מאָס די ארבעטס הענט.

א פאַרמער האָט מיר דערציילט, אַז דאָס וואָס עס האָט ביי אים געדויערט צוויעלף טאָג צו טאָן מיט אַכצן מענשן איידער עס איז געשאַפן געוואָרן די קאָמבין מאַשין, האָט ער די זעלבע ארבעט געפונען לעצטן יאָר מיט צוויי מענשן אין צוויי טעג.

עס זעט אויס אַז די אַגריקולטור דערגרייכט שנעל צו א צושטאַנד פון א מאַסען־פּראָדוקציע מיט דער הילף פון מאַדערנע מאַשינען, ווי די קאַטאָן טעקסטיל אינדוסטריע מיט אירע אוטאָמאַטישע וועבערייען און אונזער אייגענע אינדוסטריע מיט אַזויפיל נייע ספּעציעלע מאַשינען (דריי און פיר נאָדלען נייי־מאַשינען מאַכן דריי אַדער פיר אַפּעריי־שאָנס אין דער זעלבער צייט), פלינקע באַטאָן־האַל־מאַשינען און נאָך פלינקערע אוטאָמאַטישע באַטאָן מאַשינען. דער־פאַר טוט אַגריקולטור שנעל שטיינען צו איבער פּראָדוקציע. פּעריאָדן, פונקט ווי אונזער פּראָדוקציע איז אויסגעזעצט צו דעם.

וועט אימיצער קומען און זאָגן, אַז אַזוי ווי די מאַשינען וואַרפן אַרויס אין א גרויסער מאָס די ארבעטס הענט, דער־פאַר, הייסט עס, קאָן עס ברייגען צו דעם, אַז ווייניקער אַוועראַלס זאָלן גע־נוצט ווערן. אָבער איך געפין אויס אַז די לאַנג שאַפט זיך פונקט פאַרקערט. דורך דעם פענסטער פון וואַגאָן, און פון דער סטאַנציע פּלאַטפאָרמע פון דעם קליינעם שטעטלעך, ווי אויך אין די גרע־סערע שטעטלאַך, קאָנט איר זעען דעם סטיישאָן מאַסטער, ווי אויך די גאַנצע מאַנשאַפט, דער קליינער אינגל און דאָס קליינע מיידל, ווי אויך דעם אַלגעמיינעם עולם וועלכער שטייט אויף דער פּלאַט־פאָרמע צו דערוואַרטן דעם אָנקום פון דער באַן, — זיינען אַלע אָנגעטאָן אין דעם זעלבן סאָרט גאַרמענט וואָס באַ־לאַנגט צו דער אַוועראַל פאַמיליע.

דער סטיישאָן מאַסטער טראָגט א פאַר הויזן און א "ווינדבערעקער", דער באַ־גאַזיש־טרענער טראָגט א פאַר קעקי קאָמ־ביניישאָן אַוועראַלס, דער טעלעגראַף אָפיסטענט טראָגט א פאַר "קאָרדוראָי פענטס" און א ווינדבערעקער", די קליינע אינגלאַך און מיידלאַך קומען צו דער סטאַנציע אָנגעטאָן און "ביי אַוועראַלס" אַדער אין שפּיל סוטס, גרעסערע אינגלאַך טראָגן "וווהופּי" הויזן, אַלע אין פאַרשיי־דענע קאָלירן און טרימינגס, ניט פאַר־נעסנדיק דעם פאַרמער אַליין, וועלכער האָט אימיצן געבראַכט צו דער באַן, אַדער ער דערוואַרטעט אימיצן, טראָגט א פאַר אַוועראַלס אַדער הויזן מיט זיינע הענט אין זיינע פּאַקעטס ווי ער ווערט אָפּגעשפּיגלט אין די מואַוויס.

איך האָב לעצטנס געמאַכט א רייזע איבער די שטעט און שטעטלאַך פון מערב קאַנאַדע, כדי צו באַקאַנען זיך, מער אַדער ווייניקער, מיט די קליידער וואָס ווערן געטראָגן ביי דער ארבעט, און אין דער זעלבער צייט צו קאָנטראָלירן די אינפאָרמאַציעס פון אונזערע סייסלייט וואָס מיר באַקומען פון זיי פון צייט צו צייט.

איך האָב אויסגעפונען, אַז בנוגע דעם געברויך פון ארבעטס קליידער צווישן די פאַרמערס, פאַרגרעסערט זיך דאָס מיט אַן אימפּעט, מער ווי ווען עס איז פירער.

איך האָב שוין לאַנג צוריק געזאָגט, אַז אין דעם ענין קליידער, זיינען די אַוועראַלס און אַנדערע ארבעטס קליידער געשאַפן געוואָרן מיט דעם צוועק צו באַשיצן זיך פון שמוץ אין דער צייט פון דער ארבעט, און דער שפּיל־סוט צו שפּיקן פריי און אַן זאָרג אויס מורא צו שעדיקן די בעסערע קליידער. עס זעט אויס אַז די אַוועראַלס זיינען פון מער ווערטפולן געברויך ביי היינטיקן טאָג, ווען עקאָנאָ־מיע איז צווייפאַך נויטיק.

האָבנדיק אין זינען דעם פאַקט, אַז מיר לעבן אין א צייט פון פאַרטגעזעצטער פּראָ־דוקציע פון לוקסוס זאַכן, אַזעלכע: ווי דער אוטאָמאָביל, ראַדיאָ, עלעקטרישע וואַשינג מאַשינען, א. א. וו. וואָס ווערן א נויטווענדיקייט פאַר דעם פאַרמער און האַנטווערקער, מוז עקאָנאָמיע פּראַקטי־צירט ווערן איבעראַל. ארבעטס קליידער פאַרנעמען דעם פּלאַץ פון א סך זונטאָג אויט פּיטס.

דער קראַך פון לעצטן האַרבסט

דער מאַרקעט קראַך אין דעם לעצטן האַרבסט, האָט געלאָזן זיין צייכן אין מערב קאַנאַדע. און נאָך צו דעם האָבן מיר געהאַט א קלענערע געטרעטעניש אויף די מערב קאַנאַדער פעלדער, און די נ־דעריקע פּרייזן אויף תבואות אין פעברו־אַר מאָנאַט האָט געגעבן נאָך א שווערע רעז קלאַפּ צו דעם לאַנד.

די נידעריקע ווייץ פּרייזן איז דער הויפּט געשפּרעך צווישן די פאַרמערס און צווישן דעם אַנגעטייטנעם עולם אַז די גאַ־סען פון מערב קאַנאַדער שטעט.

איבערהויפּט וואַקסט די פּאָפּולאַרי־טעט פון איין מיינונג אין מערב קאַנאַ־דע, און דאָס איז, אַז די קאַמביין מאַ־שין (שניט און דרעש מאַשין) האָט רע־וואָלוציאָניזירט די פּראָדוקציע אויף דעם אַגריקולטורעלן פעלד און עס שאַפט אַפּ אין א גרויסער מאָס די ארבעטס הענט.

א פאַרמער האָט מיר דערציילט, אַז דאָס וואָס עס האָט ביי אים געדויערט צוועלף טאָג צו טאָן מיט אַכצן מענשן איידער עס איז געשאַפן געוואָרן די קאָמ־ביין מאַשין, האָט ער די זעלבע ארבעט געפונען לעצטן יאָר מיט צוויי מענשן אין צוויי טעג.

עס זעט אויס אַז די אַגריקולטור דער־גרייכט שנעל צו א צושטאַנד פון א מאַ־סען־פּראָדוקציע מיט דער הילף פון מאַ־דערנע מאַשינען, ווי די קאַטאָן טעקסטיל אינדוסטריע מיט אירע אוטאָמאַטישע וועבערייען און אונזער אייגענע אינ־דוסטריע מיט אַזויפיל נייע ספּעציעלע מאַשינען (דריי און פיר נאָדלען נייי־מאַ־שינען מאַכן דריי אַדער פיר אַפּעריי־שאָנס אין דער זעלבער צייט), פלינקע באַטאָן־האַל־מאַשינען און נאָך פלינקערע אוטאָמאַטישע באַטאָן מאַשינען. דער־פאַר טוט אַגריקולטור שנעל שטיינען צו איבער פּראָדוקציע. פּעריאָדן, פונקט ווי אונזער פּראָדוקציע איז אויסגעזעצט צו דעם.

וועט אימיצער קומען און זאָגן, אַז אַזוי ווי די מאַשינען וואַרפן אַרויס אין א גרויסער מאָס די ארבעטס הענט, דער־פאַר, הייסט עס, קאָן עס ברייגען צו דעם, אַז ווייניקער אַוועראַלס זאָלן גע־נוצט ווערן. אָבער איך געפין אויס אַז די לאַנג שאַפט זיך פונקט פאַרקערט. דורך דעם פענסטער פון וואַגאָן, און פון דער סטאַנציע פּלאַטפאָרמע פון דעם קליינעם שטעטלעך, ווי אויך אין די גרע־סערע שטעטלאַך, קאָנט איר זעען דעם סטיישאָן מאַסטער, ווי אויך די גאַנצע מאַנשאַפט, דער קליינער אינגל און דאָס קליינע מיידל, ווי אויך דעם אַלגעמיינעם עולם וועלכער שטייט אויף דער פּלאַט־פאָרמע צו דערוואַרטן דעם אָנקום פון דער באַן, — זיינען אַלע אָנגעטאָן אין דעם זעלבן סאָרט גאַרמענט וואָס באַ־לאַנגט צו דער אַוועראַל פאַמיליע.

דער סטיישאָן מאַסטער טראָגט א פאַר הויזן און א "ווינדבערעקער", דער באַ־גאַזיש־טרענער טראָגט א פאַר קעקי קאָמ־ביניישאָן אַוועראַלס, דער טעלעגראַף אָפיסטענט טראָגט א פאַר "קאָרדוראָי פענטס" און א ווינדבערעקער", די קליינע אינגלאַך און מיידלאַך קומען צו דער סטאַנציע אָנגעטאָן און "ביי אַוועראַלס" אַדער אין שפּיל סוטס, גרעסערע אינגלאַך טראָגן "וווהופּי" הויזן, אַלע אין פאַרשיי־דענע קאָלירן און טרימינגס, ניט פאַר־נעסנדיק דעם פאַרמער אַליין, וועלכער האָט אימיצן געבראַכט צו דער באַן, אַדער ער דערוואַרטעט אימיצן, טראָגט א פאַר אַוועראַלס אַדער הויזן מיט זיינע הענט אין זיינע פּאַקעטס ווי ער ווערט אָפּגעשפּיגלט אין די מואַוויס.

קאָלירן אין ארבעטס קליידער

ניט אַלע וועלן דאָס גלויבן, אָבער עס איז א פאַקט, אַז א גרויסע צאָל אַוועראַל מאַנופעקטשורערס פאַרטראַכטן זיך וועגן די קאָלירן פון אַוועראַלס וואָס עס שפּילט לעצטנס א גרויסע ראָל אין דער דאָזיקער אינדוסטריע, און איז זייער פּאָפּולער אין מערב קאַנאַדע. פאַרשיידענע קאָלירנדיקע פאַדים ווערן געגוצט צו נייען אַוועראַלס. אַרענדזש קאָליר פאַדים איז איצט דער אַנפירנדיקער קאָליר אין דעם גע־ברויך צו נייען אַוועראַלס.

'ווינדבערעקערס' און 'לאַמבערדזשעקס' צו צופאַסן צו "וווהופּי" הויזן קאָנען גע־זען ווערן טראָגנדיק אין די קלענערע און גרעסערע שטעטלאַך. דער דאָזיקער אוט־פיט ווערט אפילו געטראָגן פון דעם בחור, וועלכער וויל אויסזען אין "קאַ־לידזשאַיט סטייל."

איך געפין אויס, אַז דער "פּלייאַל" מיט זיינע אויסגעבעסערטע פּראַקטישע פיטשורס ווערט אַלץ מער און מער א נויטווענדיקייט.

די טרימינגס פאַר "פּלייאַלס" אין כמעט געווען טראַדיציאָנעל פון רויטע קאָלירן, און מיט א פאַר יאָר צוריק האָט עס כמעט אויסגעזען מאָנאָטאָן. איצט האָט די ביוראָ פון עקאָנאָמיקס אין וואַ־שינגטאָן אינדאָרסירט די "פּלייאַל", דעם נאַנען קאָוט, וועלכער איז געמאַכט פון רויטן שטאָף. דער דאָזיקער סוט גיט צו זיכערקייט פאַר דעם קינד ווען עס שפּילט זיך אויף דער נאַס, אַזוי, אַז דער מאַטאָריסט קאָן ניט פאַרפעלן צו דער־זען דעם רויטן קאָליר פון א גאַנץ ווי־טער שטרעקע.

מיר זעלבסט האָבן אָנגעפאַנגען צו פיטשורן דעם דאָזיקן נאָרמענט מיט אַ־בער צוויי יאָר צוריק, און מיר געפינען אויס, אַז דאָס איז אַן עכטער צוגאַב צו אונזער פּראָדוקציע פון ארבעט און שפּיל נאָרמענטס פאַר קינדער.

גרעסערער אינטערעס צו ארבעטס קליידער

דער קאָנסומער, סיי דער פאַרמער, אָדער דער האַנטווערקער, סיי ער איז גע־קומען פנים אל פנים מיט די נידעריקע פּרייזן פון זיינע פּראָדוקטן, סיי מיט ני־דעריקע שכירות אַדער שלעכטע צייטן, זעט אויס אַז ער נוצט אַלץ מער און מער ארבעטס און שפּיל קליידער — נאַטיר־לאַך, מיט די יעניקע וועלכע האָבן א גע־וויסן "סנעפּ" צו זיי.

די שאַנסן זיינען, אַז די וואַלענע קליי־דער אינדוסטריע ליידעט אַביסל דורך דעם, אָבער צו מיר איז עס ניט מער ווי א ביסל קאָנקורענץ צווישן מיטגליידער פון איין פאַמיליע, אַזוי אַז ארבעט און ספּאָרט קליידער וואָס זיינען געמאַכט פּרינציפּיעל פון קאָטאָן פאַרדינען פאַר זיך א "באַקס סיט" אין דער קליידער־אינדוסטריע.

צוזאַמען מיט די נויטיקע שיינע סטייל און טרימינגס וואָס ווערן איצט געמאַכט, באַמערק איך א צאָל נאַרי־שע זאַכן אויך אין אונזער אינדוסטריע. דאָס לעצטע איז א דאַנק, נאַטירלאַך, דעם קאָנקורענץ דרוק, צום ביישפּיל, דער באַ־קעל בעק סטרעפּ, וועלכער איז אויפגעגעב־בען געוואָרן אין דער מלחמה צייט און וואָס האָט ניט קיין שום פּראַקטישן ווערט, ווערט ווידער אויפגעלעבט. דער קופּערנער "ריווועט" וואָס איז קאַסטבאַר אין פאַרשווינדערייש, איז אויך ווידער צוריקגעקומען, אַזוי אַז אַנשטאָט צו באַ־פעסטיקן די קאַרנערס פון די פּאַקעטס, האָב איך געזען, "ריווועטס" אויף א דרייסנדיקן זוים פון א "וווהופּי" פענט, פון דער אויבערשטער קעשענע ביז דעם אונטן פון די הויזן, און אויף א "ווינד־בערעקער" אַרום דעם "קאָף" און די פאַ־קעטס.

א סך נאַרישקייטן ווערן אויך באַוויזן מיט דעם ניט עלאַסטישן וועב אויף די "וווהופּי" קליידער. דאָס איז באַמת ניט צייטגענדיק און איז ריין פאַרשווינדערייש, אָבער דאָס קאָן ניט קאָנטראָלירט ווערן פון דער רעגירונג — פונקט אַזוי ווי די פּראָהיבישאָן צום ביישפּיל.

צו אונטערפירן א סך הכל פון מיין אַר־בערזיכט ביי איצטיקן מאָמענט, קאָן מען אונטער דעם פּערזענלאַכן אויפזיכט פון א. מעקאַוען, אַסיסטענט דזשענעראַל סופּעראינטענדענט פון קאַר אויסשטאַ־טונג, האָט די קאַנאַדער נאַציאָנאַלע אייז־זענבאַן פאַרענדיקט, היינטיקן וואָך, אין פאַרט רודזשער שאַפּס (ווייניפּעג) די אייז בען אָנגעוויזענע קאַר פאַר דעם געברויך פון דער אַנטעריאָ באַאַרד אַף עדיוקיי־שאָן.

דער צוועק פון דעם דאָזיקן וואָגאָן איז צו דערציען מענשן אין פונקטן וואו עס זיינען ניט דערגרייכבאַר קיין סקול פאַ־סיליטעטן, און קינדער ווי אויך דערוואַך־סענע וועלן זיך קאָנען באַנוצן מיט דער דאָזיקער דערציאונגס אינסטיטוט וואָס וועט געבראַכט ווערן צו זיי. אַלע נויטי־קע מיטלען זיינען פאַרזאָרגט געוואָרן אין דעם וואָגאָן צו דערציען די אינגערע ווי אויך די עלטערע קינדער אין אַנקלאַנג מיט דעם וואָס עס ווערט געלערנט אין די בעסטע סקולס, אפילו איינשליסנדיק — טייפּווייטינג.

די קאַר איז אויך דעזיינד געוואָרן צו כאַכן א פּערמאַנענטע היים פאַר די לע־ער מיט אַלע נויטיקע זאַכן פאַר זייער באַקוועמלאַכקייט ווי א קיך, רעפרידזש־רייטאָר, א ליווינג רום, שלאָף צימערן און אַלע אַנדערע נויטווענדיקייטן. דער דיל פון קיך און ליווינג רום איז געדעקט מיט באַשטליף לינאָלעאום.

די סקול רום איז 27 פוס און 3 אינ־טשעס לאַנג, און אַנטהאַלט 6 גרויסע דעסקס און 6 קליינע מיט א טיטשערס דעסק פון איין זייט. און פון דער זייט גע־פינט זיך אויך א שוואַרשע ברעטל און צוויי גרויסע מאַפּעס.

די סטודענטן זיינען פאַרזאָרגט מיט פרישער טרינק וואַסער אין א "קולער" וואָס היינגט אַרום דער טיר.

אין דער קאַר איז פאַראַן גענוג פּלאַץ פאַר אַלע נויטיקע שול מכשירים, אַזעלכע ווי טייפּווייטערס, סקיילס, די גלאָב און אַזוי ווייטער.

דאָס איז די צווייטע קאַר פון דעם סאָרט וואָס איז איבערגעבויט געוואָרן אין פאַרט רודזשער קאַר שאַפּס פאַר די נוצן פון דער אַנטעריאָ באַאַרד אַף עדיו־קיישאָן אויף פונקטן איבער די קאַנאַדער נאַציאָנאַלע אייזנבאַנען.

*) באַמערקונג: — דעם דאָזיקן אַר־טיקל האָבן מיר טייליווייז איבערגעדרוקט פון דעם "קלאָרינג טרייד זשורנאַל" אָפי־ציעלער אָרגאַן פון דער אינטערנאַציאָנא־לער אַסאָסיאַציע פון נאַרמענט מאַנופעק־טשורערס, וואָס דערשיינט אין ניו־יאָרק, דער.

פאַר שטאַרקער, אויסנוץ-ווידערשטייענדער קראַפט

דאַנלאָפּ
באַס טראַק טייערס

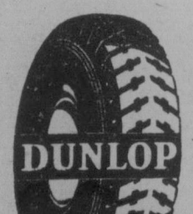

ווייסן ניט פון קיין גלייכן. די דאָזיקע קייסינגס זיינען פאַרזיכטיק געבויט מיט די הענט פון די פיינסטע מאַטעריאַלן פאַבריצירט, און זיי פאַר־קערפּערן אייניקע אויסשליסלאַכע פיטשורס. פאַר עקאָנאָמישער שווערער פליכט באַדינונג פרעגט א דאַנלאָפּ דילער פאַר

דאַנלאָפּ
באַס טראַק טייערס

D.B.T.-2

איך בין דער איינציקער אידישער עקסקלוזיוו דאַנלאָפּ דילער. איך קאָנט ביי מיר קריגן אַלע דאַנלאָפּ טייערס, נייע אָדער פאַררויכטן די אַלטע טייערס. נעז, אויל און אַלעס פאַר אייער קאַר

ALFRED SUPER SERVICE STATION
מאיר ב. זיפּורסקי
S. W. COR. MAIN AND ALFRED PHONE 57 921

HOLLAND AMERICA LINE
שיפסקאַרטען

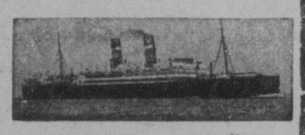

האָלאַנד-אַמעריקע ליין
דירעקטער פּאַסאַזשיר פאַרקעהר צווישן
ראָטערדאַם און האַליפאַקס
גלענצענדע באַדינונג, נוטע באַ־קוועמלאַכקייטן און א כשר'ע קיך. מיר וועלן אייך אַרויסהעלפן אין באַקימען די נויטיקע קאַנאַדער דערלייבנישן. אָפּיסעס און אַגענטור־רען אין אַלע גרויסע שטעט.
פאַר אינפאָרמאַציע ווענדעט זיך צום לאָקאַלן אַגענט אָדער צו
HOLLAND-AMERICA LINE
673 Main Street
WINNIPEG, MAN.

זעט אונזערע נייע ספּרינג סחורות
א גרויסער אויסוואָל פון וואָס אויסצוקלייבן

Dominion Furniture Co., Limited
499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS
INVESTIGATIONS
בוקקיפּינג סערוויס
ס. א. פּאַרטנאַל
— מיט —
דזשא. לוס און קאָמפּאַני
Chartered Accountants, Auditors
204 ייעזעניי בלאָק, טעלעפאָן 23 942
רעזידענס פאָן 24 524

אויב איר האָט וואָס עס איז צו פאַר־ריכטן, אָדער עפּעס איבערצומאַכן אין אייער הויז אָדער בילדינג, רופן מיר. 35 יאָר עקספּיריענס אין דער ארבעט.
ציפרידנהייט גאַראַנטירט.
מעסיקע פּרייזן.
A. B. DESROCHERS
Phone 52 499 1226 Main St.

נעזאָלין און אויל
און אַלץ וואָס איר דאַרפט פאַר אייער קאַר
ביי אייער גוט באַקאַנטן
דוד גלושאָן (נאַלסקי)
Daves Service Station
וואַשינג, גרייזינג, בייטן אויל און טייער ריפּעירינג
עטיל גאַזאָלין, 33 סענט
רעד סיל גאַזאָלין, 31 סענט
ווהייט ראָז גאַזאָלין, 33 סענט
קומט און איבערצייגט זיך
Main and Flora Ph. 57 901

ל. לודוויג
דזשענעראַל קאַרפּענטער, קאָנטראַקטאָר און בילדער
אַלע סאָרטן אַלטערייישאָנס
סטאָר פּראָנטס און פיקסטשורס
480 באָיד עוועי. טעל. 51 431

ללאָיד וועכנטלאַכע פּאַסאַזשירן באַדינונג
צווישן
קאַנאַדע
אין
אייראָפּע
ברעמען
באַראַט זיך מיט אונז וועגן אייער רייזע צו דער אַלטער היים.
לאָזט אונז אויך אָראַנזשירן די טראַנספּאָרטאַציע פון אייערע פריינט אין קרובים פון אייראָפּע. מיר וועלן אייך אַרויסהעלפן צו באַקומען די נויטיקע דאָקומענטן.
אויך רעגולמעסיקע וועכנט־לאַכע עקספּרעס באַדינונג פון ניו יאָרק אויף די שנעל־סטע שיפן.
געלט איבערגעשיקט איבע־ראַל און אויסגעצאָלט אין אַלע געלטן.
פאַר אינפאָרמאַציע זיך ווענ־דען צום לאָקאַלן אַגענט אָדער צו דער
NORTH GERMAN LLOYD
654 MAIN STREET
WINNIPEG, MAN.
Regina - Edmonton
Vancouver
Montreal - Halifax
Calgary

Grant's
BEST PROCURABLE
Scotch Whisky
BOTTLED & GUARANTEED BY
William Grant & Sons Ltd.
TRADE MARK
DISTILLERIES.
THE GLENFIDDICH AND BALVENIE - GLENLIVET, DUFFTOWN SCOTLAND.

דאָס איז דער אַרינגעלער לייבל אויף יעדער פלעשל פון גרענטס "בעסט פּראָקיוריבל" סקאָטש וויסקי. ניט אַכטונג אויף דעם ביי די פאַר־קויפער און פאַרלאַנגט צו באַקומען דאָס.

דערציאונג אויף רעדער

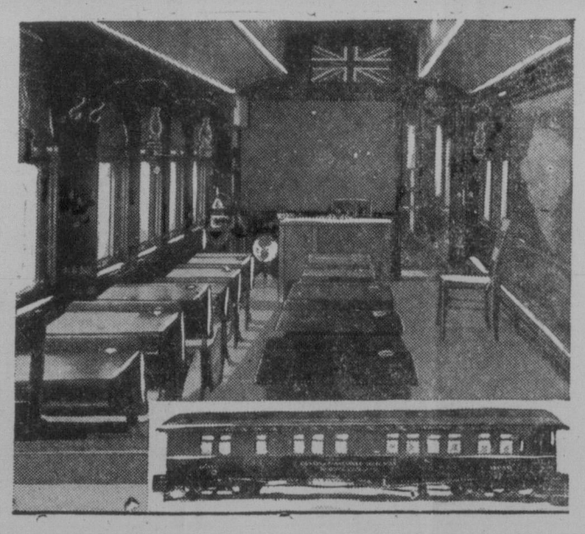

NEW
Palace Theatre
היינט און מארגן ווערט געוויזן
די סענסאציע פון דער לופט
"די סקאי האוק"
מיט דושאן גערוק און העלען
טשאנדלער
א דורכאויס ריידנדיק בילד
א ריידנדע קאמעדי, סעריאל און
פאקס נייעס

קומענדיקע וואך מאנטאג, דינסטאג
און מיטוואך
דער גרעסטער "היט" פון יאר.
זעט און הערט
מעריין מילער אין
"סאלי"
א דורכאויס ריידנדיק, זינגענדיק און
טאנצנדיק בילד
אויך א ריידנדע קאמעדי און
פאקס נייעס

באמערקט די נייע פרייזן:
דערוואקסענע — 25c
יעדער סיט צו יעדער צייט
קינדער, 10 און 15 סענט

אינגיכן קומט
קאהענס און קעלים אין
סקאטלאנד

שלעכטע אומפארדיי אונג און פארשטאפונג פארשווינדן שנעל

"נעליטן שרעקלאך פון אומפארדייאונג און פארשטאפונג, ניט נעקאנט עסן. א פריינט האט געראטן "פרוט־א־טיווס" און איך בין געווארן שנעל געזונט. זיי זיינען מיין דאנקבאר ראדיו, מאנט קארטער, פ. קוו.

בריוו פון טויזנטער זאגן אז כראניש פארשטאפונג און לעבער טראבל האט זיך געענדיקט איבער א נאכט מיט "פרוט־א־טיווס". זוייערער מאגן, איבלקייט, הארץ־ברענונג, גזע, געשווילאכץ פארשוואונדן ווי דורך כישוף. בלאדער און נירן קראנקהייט, ווייטיקן אין פייצע פארשווינדן אין 24 שעה. נערוון בארואיקן זיך. מאגענטאלער שטארקער שלאף. רומאטיזם, נוראלדזשיא, נ'וריטיס, קאפשמערצן פארשווינדן אין א מינוט. פנים רייניקט זיך אפ שנעל.

אנטדעקונג פון א באריומטן קאנאדער דאקטאר. צען פון נאטורס בעסטע רפואות פארא״ייניקט אין באקוועמען קליינעם טאבלעט. איבעראשנד שנעלע רעזולטאטן.

קויפט "פרוט־א־טיווס" פון'ם דראגיסט היינט. פילט פיין מארגן.

9

די פאמיליע אין דער היים

שבת, פרשה בהעלותך, דעם 14טן יוני, אין אין דער תפרת ישראל שול פארגעקומען די בר־מצוה פון דעם אינגעטן זון מר. און מרס. י. גלעדסטאן, פון 443 קאלערדזש עווע. דער בר־מצוה, א קינד פון תלמוד תורה און מיט דער הילף פון מר. קאוואלסאן, דער "פראפעסאר" פון די מפטיר'ים, האט געזאגט זייער א שיינער מפטיר, און נאכ'ן דאוונען האבן דעם בר־מצוה'ס עלטערן אויך פון זייער זייט צופרידן געשטעלט די פריינט מיט משקה און צו בייסן אין שול וואס איז געווען צוגעגרייט פאר דעם גאנצן עולם.

זונטאג איז די שמחה פארטגעזעצט געווארן. עס איז געגעבן געווארן א פארטי אין פיל פריינט זיינען איינגעלאדן געווארן. דא, ערשט, איז געפייערט געווארן די ריכטיקע סעודת־מצוה. ביי שיין געדעקטע טישן פון כל טוב האבן זיך דא פארזאמלט פריינט און לאנדסלייט ווי אויף א חתונה און געגעסן און געטרונקען פון דעם בעסטן און שענסטן. באגריסונגס רעדעס זיינען געהאלטן געווארן פון אב. כהן, מר. קאוואלסאן, ה. כהן, מר. קאה, און פון ברידער ל. גלעדסטאן. אויך זייער א שיינע רעדע איז געהאלטן געווארן פון דעם בר־מצוה אליין. ער האט נעדאנקט אלע פאר די שיינע פרעזענטן, וועלכע מען האט אים געגעבן. דער פאטער און מוטער האבן זייער שיין באדאנקט די פריינט און געסט פאר באשיינען זיי די שמחה מיט זייער אנווענדהייט און געוואנשן ביי זייערע קינדערס שמחה'ס זיי אפצוזינען.

אנוועזנד זיינען געווען: מר. און מרס. ר. קאהען, מה. און מרס. אב. כהן, מר. און מרס. שווארצוואלד, מה. און מרס. ב. קאר, מר. און מרס. וו. קאהען, מר. און מרס. ס. קאהען, מר. און מרס. ל. גלעדסטאן, מר. און מרס. ה. שווארץ, מר. און מרס. פעלדמאן, מר. ס. קאה, מר. קאוואלסאן, מרס. דזש. קאהען, מרס. פ. קאהען, מר. אלבערט קאהען, פרענק קאהען, שרה כהן, פ. גלעדסטאן, עני גלעדסטאן, פרענצעס גלעדסטאן, דזשעני כהן, מרס. שווארץ און גלעדיס קאהען.

שפעט אין אוונט זיינען זיך די געסט צענאגאנגען און די אלגעמיינע מיינונג איז געווען אז אזא בר־מצוה וועט מען לאנג געדיינקען.

* * *

רחל גארעליק, לערערן פון י. ל. פרץ שול 'קינדערגארטן, איז אפגעפאר היינט קיין שיקאגא צו נעמען א זעקס וואכיקן זומער קורס אין א ספעציעלן קינדער גארטן קאלערדזש פון וואנען זי וועט שעפן נייע דערפארונגען פאר אירע ווייטערדיקע קינדער־גארטן ארבעטן.

* * *

מר. און מרס. ה. קאליש פון פלינט, מיישיגען, זיינען צו גאסט אין וויניפעג ביי זייערע עלטערן מר. און מרס. א. קאליש. וועסט קיידאנען, און זיינען אויך די געסט פון מר. און מרס. נ. יאפע, 739 סעלקירק עווענוי.

BOSTON HAT WORKS
איין טאג באדינונג
ליידים און דזשענטס פעלט העטס און
קעפס נעריינינט, געבלאקט און
רעמאדעלט.
מיר קומען נאך דעם און מיר דעליווערן
עס צוריק.
566 מיין סט. טעל. 25 623

אין פעלעס טעאטער

היינט ווערט געוויזן "די סקיי האוק", א דורכאויס ריידנדיק בילד מיט דושאן גערוק אין דער הויפט ראל. צוזאמען מיט אן ערשט קלאסיקן קעסט ענגלישע אקטיאָרן און אקטריסעס. די "סקאי האוק" איז איבעראל געשפילט געווארן מיט'ן גרעסטן דערפאלג. עס ווערט אויך געוויזן א דורכאויס ריידנדיקע קאמעדיע און אנדערע פארווייילונגס נומערן. זעט די דאזיקע פראגראם.

די ערשטע דריי טעג פון קומענדיקער וואך וועט געוויזן ווערן דאס זייער אמורזרדיקע בילד, "סאלי", מיט מאריליין מילער אין דער הויפט ראל. דאס איז א דורכאויס ריידנדיק, זינגענדיק און טאנצענדיק בילד. עס וועט אויך געוויזן ווערן א דורכאויס ריידנדיקע קאמעדיע און פאקס נייעס.

טראב׳ אין הויז

ער: — וואס טוט זיך עפעס ביי אייך אין דער היים?

זי: — ביטער! — דער טאטע איז פארקילט: די מאמע האט די גריפ, די שוועסטער הוסט, דער זיידע ליידט פון בראנקיטיס; דער באבען טוט וויי אין האלז, מיט איין וואָרט — עס איז אומ־מעגלאך צו פארוויבערן אין הויז א סינאר־רעטל!

עדמאנטאן עקסיבישן
יולי 14טן ביז 19טן
גרעסער און בעסער
מיט א סך אויסשליסלאכע פיטשורס.
מארים און קעסטל פארשטעלונגען —
צום ערשטן מאל אין מערב קאנאדע.
טעוויס מוזיקאלישער און טאנץ
רעוויו—ברילליאנטענע
פייערווערק
שיינע און אמוזירנדיקע גרענד סטענד־עקסט.
6 טעג ראנינג פערד רייסעס.
אלבערטא אמאטאר בענד קאנקורס—
פערד פארקאוועס גיים.
סט. פאול העפבריד טענצער.
די פיינסטע לייזן סטאק און אגריקול־טורעלע אויסשטעלונגען אין
דער וועסט.
גלענצענדע רעגירונגס דערציאונגס
אויסשטעלונגען.
שרייבט פאר דעם אנגעצייכנטן
בוקלעט.

ציט - נעלט
און באקוועמלאכקייט געשפארט דורך
נוצן אונזער מאדערנע סאניטארישע
לאנדרי באדינונג.
ווען אין די ביטשעס
נוצט אויס אונזער ספעציעלע ביטש
באדינונג — וואס אין פונקט אזוי גוט
ווי אין שטאט. גיט בלויז אייער אד־רעס צו אונזער דרייווער, אדער
טעלעפאָנירט 22 818
אדער שרייבט צו
PEERLESS LAUNDRY
55 PEARL STREET

א היים!
ווען איר זייט אוועק
פון דער היים
אין
לעווינס כשר רעסטאָראן
49—47 מארטא סט.
בלויז די סאמע פרישע און בעסטע פראדוקטן ווערן גענוצט אין אונ־זערע מאלצייטן און שטרייצנס כשר בחשגחת הרב י. י. כהנאוויטש
ליכטיקע ריינע צימערן פאר געסט מיט דער בעסטער באדינונג
פאר חתונות, פארטיעס, באנקעטן און א. וו. האבן מיר די פיינסטע אקאמאדיישן מיט א טאגע פלאר פאר 100 פארלאד
מיר שטעלן צו מאלצייטן פאר אלע אונטערנעמונגען אויך אייסער אונזער איינענעם פלאץ
Levin's Commercial Kosher Restaurant
47-49 MARTHA ST. PH. 25 219

טעא באהאנדלונג איז פרינטינג
ביי דאס אידישע וואָרט

דער פאסאן פארפולקאמט יעדן קאסטיום מיט די
פינקטלאכע
סילק זאָקן
זאקן — שיין און קאליידיק ווי א ווייבער זומער רעגן, געפארבט אין פיינע פלעש קאלירן און קאסטיום שיידס — פארשיידנארטיק פון א שטארקער באדינונגס געוועב אין דער פרי צו א לופטיקן לייכטן שיפאן צוזאמענשטעל אין אוונט.
מעיפעיר זאָקן אין נייע שיידס
(צו פלעטערן שלאנקע ענקלס)
א ספארטישע סילקענע זאק (געטראגן מיט טווידס און ביזנעס קליי־דער) — וועמעס פארדינסטן עס ליגט אין איר איינגעשרומפענער גלאטקייט און באדינונג. סילק ביז צום אויבן און פארשטארקט מיט לייעל אינ'ם טראט. אן איטאן ברענדעד לייז. געפרייזט
$2.00 א פאָר
"בידזשו בלוז לייץ"
א "סופער" סערוויס־וואג זאקן מיט א פראכטפולער זוידנס פון שיפאן וואס טראגן זיך פעסט! א "סטאפ־ראן" העם טיילט אפ דעם לאנגן שלאנקן פוס פון דעם דאבל וועלט — און פיינער לייעל איז גענוצט צו פאר־שטארקן די פוס און סקווער היל.
$2.50 א פאר
ניע בדימאָר זאָקן
סערוויס שיר, פול פעשאנד זאקן — פאפולער פאר זייער פראכטפולן אויסזעען ווי אויך אויסערגעוויינלאך בע טראג קוואליטעטן. די לאנגע פוס פון קלארן זייד איז געמאכט מיט פיינעם לייעל. קלייבט אויס פון זומער'ס רייצנדסטע שיידס. אן איטאן ברענדעד לייז.
$1.00 א פאר
זאקן סעקשאן, מיין פלאר, פארטערזש
THE T. EATON Co LIMITED

ווען דער פינפטער גראדואירונג אין דער נאציאנאל העסרייאישער שול

אין דעם אנפאנג פון יולי האט גע־דארפט פארקומען די 5טע גראדואירונג פון א 13 תלמידים און תלמידות פון דער נאציאנאל העברייאישער שול. לויט נאך דעם פארלאנג פון די תלמידים ווי אויך פון אייניקע עלטערן פון די גראדואירטע, איז די גראדואירונג אפגעלייגט געווארן ביז אקטאבער דעם ערשטן. נאכדעם ווי די שול וועט זיך דערעפענען נאכ'ן זו־מער אפרו. דעם 15טן אוגוסט. די שול וועט זיך צומאכן פאר מאנאט זומער אפ־רו, דעם 15טן יולי, אזוי ווי זי האט דאס געטאן פאר די לעצטע 10 יאר פון איר עקזיסטענץ.

ביי דער געלעגנהייט וויל די שול פאר־וואלטונג אינפארמירן, אז ניט קוקנדיק אויף די פארשיידענע קלאגנען וועלכע טראגן זיך ארום אז די שול הערט אויף צו עקזיסטירן, ווערט די שול צום נייעם יאר נאכ'ן צוריקקער פון זומער אפרו פאר־שטארקט פארגרעסערט מיט א נייעם פערסאנאל פון לערער און וועט פארדריי־פאכן איר טעטיקייט צוציענדיק נייע תלמידים און תלמידות פאר פארשיידענע קלאסן. די שול שטייט שטארק, האט א געזונגנדע צאל קינדער, גוט קלאסיפי־צירט און מאכט מער פארשריט אין דער דערציאונג, ווי אין אירגענט וועלכע פרי־ערדיקע יארן. די שול פארוואלטונג דריקט אויס איר פולן צוטרוי צו דער אינטעליגענץ פון די עלטערן וועמעס קינדער עס לערנען אין שול, אז זיי וועלן פארעזען צו שיקן זייערע קינדער אין שול ווי געווען מיט דער פארזיכערונג, אז די קלאסן, פארוואלטונג, פראגראם פון דער שול וועט פירן זייערע קינדער צו אן אמת'ן דערפאלג אויפ'ן געביט פון דער־ציאונג. די שול האט א רעקארד פון 10 יאר דערציאונג דערפארונג. די צאל סינ־דער איז די קלאסן זיינען באגרעניצט. די לערער מיט א גוטער דערפארונג, די פראגראם איז שוין אויסגעפרוביט מיט א שטענדיקער שטרעבונג צו פארשענערן, צו מאדערניזירן און אויסבעסערן די מע־טאדן ביי יעדער געלעגנהייט.

מיט אכטונג,
די פארוואלטונג, מ. אווערבאך.

עטאבלירט א פראקטיק אין וויניפעג

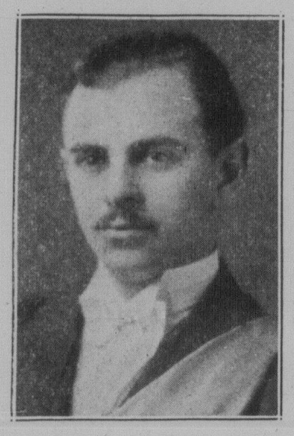

דר. סי. ס. הערשפילד

דר. סי. ס. הערשפילד האט דערעפנט זיין פראקטיק אין וויניפעג און ער וועט זיין פאראייניקט מיט זיין ברודער דר. ה. הערשפילד, 576 מיין סטריט.

דר. סי. ס. הערשפילד איז א גראדו־אירטער פון מאניטאבער אונ'ווערסיטעט, און ער איז געווען אין דעם סטעף פון דעם דזשענעראל האספיטאל, מיט־דזשא, סאסקאטשעוואן אלס דער הויפט אינטע־רן. דר. הערשפילד איז אויך געווען דער הויז דאקטאר אין סט. דזשאזעפס האס־פיטאל, וויניפעג.

דר. הערשפילד איז דער זון פון מר. און מרס. פ. הערשפילד, 493 ראפרין עווענוי.

—(::)—

פעלער אויסבעסערונג

אין דעם באריכט פון ביישטייערונגען ביים באנקעט אין בית־תומים מאנ־טאג אונט, וואס איז געווען פארעפנט־לאכט דינסטאג אין דאס אידישע וואָרט האט נעדארפט זיין א ביישטייערונג צום בית יתומים פון $25 פון דער באברא־ווער פרויען הילפס־פאראיין, אנשטאט פון דער באבריאסקער סאסייטי.

רעמינגטאָן טראָנבאַ־
רער טייפרייטער
וועלט׳ס סאמע פאפולערע
פערזענלאכע שרייב מאשין
לייכט און קאמפאקט פאר טראוולען
אדער היימישן געברויך.
מען קאן עס איצט האבן מיט אידישע
אותיות. קערירזש נייט פון רעכטס
צו לינקס.
פרייז מיט אידישן קיבארד $87.50
פרייז מיט ענגלישן קיבארד $75.00
לייכטע טערמינען אויב געוואונשן
Remington Typewriters Ltd.
220 Bannatyne Ave., Winnipeg

אין דער היים

אין דעם בארכט וועגן די וואלן אין דעם "אסתר המלכה טשאפטער הרסה", וואס איז געווען אפגעדרוקט לעצטן פרייי־טאג אין דאס אידישע וואָרט, האט גע־זאלט זיין געדרוקט: מרס. לענאה, ווייס־פרעזידענטן און פינאנץ סעקרעטארן און מרס. דאשקאווסקי, אנשטאט — באש־קאווסקי.

* * *

מיס סארא באראדיצקי, 418 אייקינס סטריט, איז אפגעפארן קיין עווענסטאן, אילל., וואו זי וועט באזוכן דעם זומער קורס פון דעם נאציאנאלן קינדערגארטן וואָרן. עס איז געגעבן געווארן א פארטי אין פיל פריינט זיינען איינגעלאדן גע־וואָרן. דא, ערשט, איז געפייערט געווארן די ריכטיקע סעודת־מצוה. ביי שיין גע־דעקטע טישן פון כל טוב האבן זיך דא פארזאמלט פריינט און לאנדסלייט ווי אויף א חתונה און געגעסן און געטרונקען פון דעם בעסטן און שענסטן. באגריסונגס רעדעס זיינען געהאלטן געווארן פון אב. כהן, מר. קאוואלסאן, ה. כהן, מר. קאה, און פון ברידער ל. גלעדסטאן. אויך זייער א שיינע רעדע איז געהאלטן געווארן פון דעם בר־מצוה אליין. ער האט נעדאנקט אלע פאר די שיינע פרעזענטן, וועלכע מען האט אים געגעבן. דער פאטער און מוטער האבן זייער שיין באדאנקט די פריינט און געסט פאר באשיינען זיי די שמחה מיט זייער אנווענדהייט און גע־וואונשן ביי זייערע קינדערס שמחה'ס זיי אפצוזינען.

אנוועזנד זיינען געווען: מר. און מרס. ר. קאהען, מה. און מרס. אב. כהן, מר. און מרס. שווארצוואלד, מה. און מרס. ב. קאר, מר. און מרס. וו. קאהען, מר. און מרס. ס. קאהען, מר. און מרס. ל. גלעד־סטאן, מר. און מרס. ה. שווארץ, מר. און מרס. פעלדמאן, מר. ס. קאה, מר. קאו־וואלסאן, מרס. דזש. קאהען, מרס. פ. קא־הען, מר. אלבערט קאהען, פרענק קאהען, שרה כהן, פ. גלעדסטאן, עני גלעדסטאן, פרענצעס גלעדסטאן, דזשעני כהן, מרס. שווארץ און גלעדיס קאהען.

שפעט אין אוונט זיינען זיך די געסט צענאגאנגען און די אלגעמיינע מיינונג איז געווען אז אזא בר־מצוה וועט מען לאנג געדיינקען.

* * *

זונטאג, יוני 15טן, האבן די ליידיס פון די בנות שלום סאסייטי סורפריזט מר. און מרס. לעווין אין זייער היים, 456 קאלערדזש עווע. אויף א גרויסארטי־קען אויפן. דער עולם האט שיין פאר־בראכט ביי שיין געדעקטע טישן מיט גו־טע מאכלים און געטראנקען. די פארזי־צערן איז געווען מרס. גארבער. אלע פארזאמלטע האבן באגריסט מר. און מרס. לעווין מיט א שיינער מתנה אין נאָ־מען פון אלע פארזאמלטע, און האט זיי געוואונשן פיל גליק אין זייער לעבן. מר. און מרס. לעווין האבן אויסגעדריקט א האר־ציק דאנק צו אלע געסט פאר דעם כבוד וואס מען האט זיי צוגעטיילט. דער עולם האט זייער שיין פארבראכט מיט טענץ און געזאנג. פאלגנדע זיינען געווען אנווענדיק: מרס. קאנארסקי, מרס. סעק־טער, מר. און מרס. לעווין, מרס. מעיע־ראוויטש, מרס. גארבערג, מרס. אדלער, מרס. לוסטערניק, מרס. ראדין, מרס. האפמאן, מרס. א. ליפקין, מרס. פראדקין, מרס. פאסטאווסקי, מרס. יאפע, מרס. קאווענסקי, מרס. דובאווסקי, מרס. יוסטער, מרס. בראון, מרס. ר. מעיעראוויטש, מרס. פאגאל, מרס. סיר־קין, מרס. געלער, מרס. לעוויט, מרס. מאסקאוויטש, מרס. לעווארי, מרס. פר־לאווסקי, מרס. מערקל, מרס. סילווערמאן מרס. סאלאמאן, מרס. קרעמער, מרס. ראזענבוים און מרס. פראדקין.

* * *

שבת אונט, 21טן יוני, איז געגעבן געווארן א רעסעפשאן פאר מיס בעקי לורוויץ און דזש. סערעבריין ביי מר. און מרס. ל. מ. טשעטשיק אין הויז, 371 באיד עווענוי, לכבוד דער חתונה וואס וועט פארקומען דעם 29טן יוני. ביי שיין געדעקטע טישן מיט פרישע בלומען און גוטע מאכלים האט דער עולם פיין פאר־בראכט מיט געזאנג און טענץ ביז 5 פאר־טאג. א שיינער פרעזענט איז געגעבן גע־וואָרן צו דעם חתן און כלה פון מר. און מרס. הערמאן, מר. און מרס. סטאלער, מר. און מרס. נ. דיינער, מר. און מרס. ל. מ. טשעטשיק. פאלגנדע זיינען געווען אנווענדיק: מר. און מרס. ל. לור־וויץ (די עלטערן פון חתן־כלה), מר. און מרס. סטאלער, מר. און מרס. נ. דיינער, מר. און מרס. ה. אמין, מר. און מרס. ל. מ. טשעטשיק, מרס. ראכליז, מרס. פ. דאנער, מרס. ד. לודוויץ, מרס. גוטמאן, מרס. קאוואן און מרס. קאץ.

* * *

שבת, דעם 21טן יוני, האט די בנות־שלום פרי לאאן סאסייטי דורכגעפירט א סורפריין פארטיע פאר מרס. פאסטאוו־סקי, 514 פלאָרא עווע. מרס. מייעראוויטש וויצע־פרעזידענטן פון דער ארגאניזאציע, האט אין נאמען פון אלע מיטגלידערנס איר פרעזענטירט מיט א שיינער זילבער־נער מתנה. מר. יוסטער איז געווען פאר־זיצער פון אוונט. דער עולם האט פאר־בראכט זייער יום־טוב'דיק ביז שפעט אין דער נאכט.

די פאלגנדיקע זיינען געווען צווישן די אנווענדיקע: מרס. קאר, מרס. מייעראָ־וויטש, מרס. סעקטער, מרס. גארבער, מרס. ליסטערניק, מרס. אדלער, מרס. ראדין, מרס. האפמאן, מרס. א. ליפקין, מרס. ק. פראדקין, מרס. י. פראדקין, מרס. לעווין, מרס. ראזנבערג, מרס. סטאלבאק, מרס. שערמאן, מרס. י. יאפע, מרס. א. קאווענסקי, מרס. פאגעל, מרס. ה. מייע־ראוויטש, מרס. לעוואנט, מרס. מערקל, מרס. ראזנבאום, מרס. שעפל, מרס. יוס־טער, מרס. דייווים, מרס. וואל, מרס. שניידער, מרס. איידלשטיין.

* * *

מרס. פאקס און איר טאכטער, פון סוויט 9 ראמאנא קאורט, פאָרן אפ וונ־טאג קיין לאס־אנדזשעלעס.

—(::)—

צוואנציק דאָלאר אויף וויניפע־גער אינסטיטוציעס

ביי א פארטי לכבוד זייער ניי־געבאַ־רענער טאכטער אין דער היים פון מר. און מרס. בארני לאב, פארט פרענסיס אנטעריא, איז געזאמלט געווארן צוואנ־ציק דאלאר פון די פאלגנדע געסט: בארני לאב, ג. לערמאן, ס. ראזמאן, ווילאיאם גוטניק, מעקס גוטניק, א. רייט, א. פאז, ל. פרעפעל, ל. שער, (אינטערנעשאנאל פאלס), הערי מארים, דייוו לערמאן און אלעקס לערמאן. דער עולם האט פאר־בראכט אין א פריילאכער שטימונג.

דאס געלט איז אריינגעבראכט געווארן אין אפיס פון דאס אידישע וואָרט דורך מר. ס. ראזמאן, מיט דער בקשה, אז עס זאל פארטיילט ווערן ווי פאלגט: בית־תומים, $5.00; תלמוד תורה, $5.00; מושב זקנים, $5.00 און מאונט כרמל קליניק $5.00.

מאונט כרמל קליניק

דער פרעזידענט און דירעקטארן פון מאונט כרמל קליניק אנערקענען מיט דאנק די פאלגנדע פלעדזשעס פון 3 דאל.

און איבער, צו דער אינסטיטוציע.
$12.00
ה. בארטפילה, 171 מאניטאבא עווענוי.
$10.00
ס. גאלדסטאן, 112 טשארלס סטריט.
ס. קאלטשין, 415 פארטעדזש עווענוי.
אריליקאוו, 446 פריטשארד עווענוי.
וואלטש לימיטעד, 290 מעקדערמאט עוו.
6.00
סי. באעל, 723 סעלקירק עווענוי.
פ. שמעלניצקי, 556 סטעלא עווענוי.
ס. פרידמאן, 418 רעדוואוד עווענוי.
דזש. פארמאן, 621½ סעלקירק עווענוי.
א. ענטעלעף, סט. וויטאל, מאנ.
ה. פערלמאן, 425 אנדערסאן עווענוי.
טאפליצקי און בולשטיין, 190 סוטערלענד
ה. וויינבערג, 31 קארמען אפארטמענטס.
$5.00
דזש. דווערים, 255 אוסטין סטריט.
י. דווערים, 711 פריטשארד עווענוי.
ס. סילבערט, ראבלין, מאנ.
ס. מאלינסקי, 57 באנערמאן עווענוי.
$3.00
ה. באנאר, פארטעדזש לא פרייריי.
ה. בראנסטיין, יוראפעון בלאק.
ס. גלעסבי, 587 אבערדין עווענוי.
ב. פ. גאלדבערג, 437 באראוס עווענוי.
מרס. פ. גרינבערג, 548 דאפערין עווענוי
ס. קאטס, 374 מעגנוס עווענוי.
מ. אווערבאך.

דער פרעזידענט און דירעקטארן פון מאונט כרמל קליניק אנערקענען מיט דאנק די פאלגנדע פלעדזשעס פון 3 דאל.

און איבער, צו דער אינסטיטוציע.
$12.00
ה. בארטפילה, 171 מאניטאבא עווענוי.
$10.00
ס. גאלדסטאן, 112 טשארלס סטריט.
ס. קאלטשין, 415 פארטעדזש עווענוי.
אריליקאוו, 446 פריטשארד עווענוי.
וואלטש לימיטעד, 290 מעקדערמאן עוו.
6.00
סי. באעל, 723 סעלקירק עווענוי.
פ. שמעלניצקי, 556 סטעלא עווענוי.
ס. פרידמאן, 418 רעדוואוד עווענוי.
דזש. פארמאן, 621½ סעלקירק עווענוי.
א. ענטעלעף, סט. וויטאל, מאנ.
ה. פערלמאן, 425 אנדערסאן עווענוי.
טאפליצקי און בולשטיין, 190 סוטערלענד
ה. וויינבערג, 31 קארמען אפארטמענטס.
$5.00
דזש. דווערים, 255 אוסטין סטריט.
י. דווערים, 711 פריטשארד עווענוי.
ס. סילבערט, ראבלין, מאנ.
ס. מאלינסקי, 57 באנערמאן עווענוי.
$3.00
ה. באנאר, פארטעדזש לא פרייריי.
ה. בראנסטיין, יוראפעון בלאק.
ס. גלעסבי, 587 אבערדין עווענוי.
ב. פ. גאלדבערג, 437 באראוס עווענוי.
מרס. פ. גרינבערג, 548 דאפערין עווענוי
ס. קאטס, 374 מעגנוס עווענוי.

פאר אמת שיינע
חתונה בילדער
אדער שיינע
פאמיליען בילדער
קומט צו דער נייער
SHAPIR'AS STUDIO
228 Selkirk Ave. ארום מיין סטריט

פערערנע און וואלענע
קאלדרעס
נעמאכט צו אורדער, פארשיידענע סייזעס. אי־ר בערגעמאכט פון אייערע אייגענע פעדערן.
אויך וואלענע קאלדרעס.
THE PERFECTION QUILT MFG. CO.
682 Selkirk Ave. Phone 52 546

נאָרטערן סאסקאטשעוואנ׳ס
:: גרויסע יערלאכע האָלידעי ::
צוגרייטונגען ווערן איצט געמאכט פאר דער 1930
סאסקאטון עקסיבישאן
יולי 21טן ביז 26טן
פלעגער ווערן איצט געמאכט פאר א פארשטעלונג וואס וועט פארטונקלען אלע פריערדיקע עקסיבישאנס — ענטרים גרעסער אין צאל און פיינער אין קוואליטעט — פאראוויילונג פיטשורס וועלן ערשט דארפן געזעען ווערן אין די געגענען. לאזט ניט דורך די דאזיקע גלאריינכע געלעגנהייט פאר א וואך פון פרייזיקן שפאס און ריכטיקן דערציאונגס ווערט! בלויז ווען אירע פארוקטן זיינען אויף דער אויסשטעלונג ווי זיי זיינען אויף דער סאסקאטו־נער עקסיבישאן קאנען די סאסקאטשעוואנער מענשן זעען דאס גרויסארטיקע נאטירלאכע ייכטום אין אירע גרענעצן. אין נאמען פון בעסערער בירגער־שאפט זעט אז איר און אייער פאמיליע זאלן באזוכן סאסקאטון יולי דעם 21טן ביז דעם 26טן.

הערט די מוזיקאלישע סענסאציע פון סעזאָן
טעוויי׳ס פראדאקשאן
די פיינסטע מוזיקאלישע אטרעקשאן וואס איז ווען אנגעפירט געווארן אונ־טערן אפענעם הימל — אין א פראכטפול קעצנארישער סעטינג ספעציעל רעזיינד און אויסשליסלאך געבויט. איינע פון די צאלרייכע גלענצנדע גרענד־סטענד פיטשורס פון דער 1930 פארוויילונגס פראגראם.

שפאצירט אין דער וואונדער נאס פון שפאס און טרילס
מאָווים און קעסטל׳ס מידוועי
אבסאלוט די סאמע ערשטע דערשיינונג אין גאנץ קאנאדע פון דער באריומ־טער קאלעקציע פון סענסאציאנעלע ריידס, איבעראשנדע זייטיקע פאר־שטעלונגען און צוציענדיקע ביידלאך.

לאכט פון בילי לאָרעט — דער קעניג פון קלאונס
7 גרויסע וואָדעוויל אקטן —
6 טעג פערד רייסעס
אן אויסוואל פון דער וועלט גרעס־טע דרייסנדיקע פארווייילער, ערהא־בענע טענצער, לופט קונסטלער, אקראבאטן, סייקליסטן און פאר־שטעלונגען פון חיות. שיינע פייער־ווערק יעדע נאכט.

אוטאָ קעמפ ביי די גראונדס — ספעציעלע רייטס
אויף אלע אייזנבאנען
יולי 21 ביז 26 יולי 21 ביז 26
SASKATOON INDUSTRIAL EXHIBITION
Robt. Shannon, Pres. John A. East, Vice-Pres. Sid W. Johns, Mgr.

קלאַסיפייד סעקשען Classified Section

ספּעציעלע פּרייזן פאַר אַרויסערטיזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג:

איין מאָל, 5 ס. פּער "אַנייס"		פאַר 3 מאָנאַטן,	$2.15
פאַר אַ וואָרט, 20 ס	"	פאַר 6 מאָנאַטן,	$4.00
פאַר אַ מאָנאַט, 75 ס.	"	פאַר 1 יאָר,	$7.50

:: פערזענלאַכעס :: PERSONAL

פליכטוואַטע מענער — נייע האָר —
אין 10 ביז 60 טעג גאַראַנטירט; שאַרבן קרעץ, דענדראַף, שאַרבן עקזעמאַ, נערוויטע דורך פּערזענלאַכער באַהאַנדלונג.
FRANKS, 207 Montgomery Bldg.
215½ Portage Ave.

א סך באַשטעטיקונגען אויפן פאַרלאַנג

SIMPSON & COMPANY
בייליפס
לייסענסד און באָנדעד
ד. סימפּסאָן, מענערזשער
404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

נעלט!
פאַר אייערע באַלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוויי פּאַנאַסן צו באַצאָלן עס צוריק.
ריזאָנייבל ריינטס. פינקנסלאַכע באַדינונג.
שטריינינג פאַרטרויאַלאַך
אָפן טעגלאַך ביז 7.30 נאַכמיטאָג.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

R. B. ORMISTON
פלאָריסט
צוויי סטאָרס צו אייער באַדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בקומען טעלעגראַפירט איבעראַל

פאַנדיישאָנס פאַר מצבות נעמאַכט און פאַרריכט פאַר אייער צופרידנהייט.
JOHN SCHALER
Phone 5993921

A. MUIR
אוטאָריזירטער
דוקא פינישינג סטיישאָן
פענדערס און באַדי ריפּעירס
376 FURBY ST.
PH. 33 255

Auto Metal and Upholstery Co.
אוטאָ באַדי אַרבעט, פענדערס, ראַדיאַיטערס, טאַפּס, סיט קאַווערס, טרימינגס, ראַדיאַיטאָר קאַווערס און אַ. וו.
198 Garry St., cor. St. Mary's Ave.
Phone 86 996

אייער אַלטע מעבל געמאַכט ניי —
און טאַקע ביי אייך אין דער היים.
בעסטע אַרבעט פאַר ביליקסטע פּרייזן
רופט מיך אָפּ 23 269

גראַנ-ערד סידינג
שוואַרצע ערד און ראָטער מענער ביים לאָך אָדער בעט. סינדערס, בריק באַטס און שטיינער פאַר דרייוועס. דרייוועס אין וואַקס געבויט. גאַראַדזשעס און פויטשער נעמפּסט. אַפּשאַצונג מיט פאַר־גענינג נעגעבן.
DITCHFIELD & OAR
Office Phone 31 647 72 059 אונט.

לייף אינשורענס
בעסער צו האָבן אַ פּאָליסי אין ניט דאַרפן עס, איידער דאַרפן דאָס און ניט האָבן..
P. A. templeton
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

אַ מיטלאַריקער רעליגיעז פראָפעסיאָנעלער מאַן זוכט באַקאַנטשאַפט מיט אַן אָנשטענדיקער פרוי. מוז האָבן אַביסל פאַרמעגן, שרייבט צו "דאָס אידישע וואָרט", באַקס 296.

דער דאָזיקער אַדווערטייזמענט איז גוט פאַר איין דאָלאַר אויף זייגער ריפּעירס איבער $2.00 אַריינגעקראָגן נאָך דעם דאָטום. גוטע אַרבעט און באַדינונג גאַראַנטירט.
STEPHEN E. BRAND
519 Somerset Blk. Winnipeg

C. TRIPLETSEZSIL VERMANSON
מאַסאַזשיסט, באַהאַנדלט אַרטריטיס, אינפלאַמאַטיל פאַראַליזיס, סקיאַטיקאַ, מוסקול און אַנטצינדונגס רומאַטיזם, אומפאַרדייאונג און אַנדערע מאַגן טראַבלס, דייעבעטיס, נערוועזיטעט, שלעכטע צירקילאַציע, שטייפע דזשאָינטס, לאַמבעגאָ, פאַראַליטישע אַדאַרן און שוואַכע אָרגאַנס. אַלע פאַרמעס פון הויט קראַנקהייט.
8 Steele Block, Winnipeg
Phone 80 740

פאַרלאָרענע
טעלעפאָן קאַלס ווען איר זייט ניטאָ אין דער היים אָדער איר זייט אַוועקגעפאָרן, לאָזט אונז זיי אויפנעמען.
PUBLIC STENO.
307 Mining Exchg. Bldg., Ph. 29 490

אַ גוטע געלעגענהייט
איך פאָר אָפּ פון ווינניפּעג דעם 1טן יולי מיט אַ קאַר אין דעטראָיט, איך קאָן מיטנעמען מיט זיך נאָך צוויי מענשן, צו $15 אַ פּאַסאַזשיר. ווער עס וויל מיטפאָרן איז געבעטן צו ווענדן זיך אין 315 פלאָרא עווע., און פרעגן פאַר ב. מענענהאָוו, טעלעפאָן 53 532.

אַרבעטער פאַרלאַנגט HELP WANTED

בלויז פאַר דער שטאָט וואַנקאָווער
אויב איר קאָנט אויסגעבן אַ פּאָר שטונדען אַ טאָג, און איר זייט אַ גוטער סיילסמאַן, האָבן מיר פאַר אייך אַ גוטן אָנבאָט. שרייבט צו דאָס אידישע וואָרט באַקס נומער 8347.

פאַרלאַנגט אַ קענוועסער פאַר אַ פאַריער. אַ גוטע געלעגענהייט פאַר אַן אַנרעסיוון מאַן. זיך ווענדן אין שיקאַגאָ פאַר קאַ. סעלקירק עווענוי. 512

:: צו פאַרקויפן :: FOR SALE

קאַנפעקשאָנערי און גראָסערי, 15 מייל פון שטאָט, מיט פּאַסט אָפיס און פול רום טיט יערלאַכן אומזאַץ בי $25,000. גר 5 צימערן, עטאַבלירט 17 יאָר. צוריק ביי דעם איצטיקן איינגנטימער. מוז איצט פאַרקויפט ווערן צוליב אַ גענוגנדער אורזאַך. דאָס איז אַן אַ צווייפל אַ זייער גוטע ביזנעס פאַרן פּאַסיקן מאַן. פרעגט זיך באַלד נאָך.

5־צימער קאָטעדזש אויף פּרישאַרד עוועניו, מיט גוטן סטייבל פאַר דרייי פערד סוער און וואַסער אין סטייבל. גאַראַדזש. אַ זייער גוטער סנעפּ פאַר $2,100.

7 רום פולי מאָדערן הויז, גרויסע ליכטיקע צימערן. אויסגעפיקסט אין פּירסטן קלאַס קאַנדישאָן. גאַראַדזש. 50 פוס לאָט אַסטראַל עוועניו, איסט אָף מיין סטאָר. פּרייז $6,000. אַ גרויסער באַרגען.

סוויטס צו פאַרדענען אין פאַרשידענע בלאָקס אין דער נאָרט ענד.
אינשורענס־פאַר אַרעריי צוועקן. געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 53

צו פאַרקויפן אַ נייע דואַנס דע לוקס 6 קאַר, געמאַכט אינגאַנצן 500 מייל. אייר געוויינונג $450.00. פאַרלאָז די שטאָט און מוז פאַרקויפן. וועגן 752 מעקדערמאָט עווע., סוויט 12.

סט. דזשאָנס עוועניו, גלענצנדע זעקס רום הויז, זייער ביליק. פּרייז $4,700 אויף לייכטע טערמינען.

47 ניוטאָן עוועניו, 5 רומס, סוער, גרויסער לאָט, $2,300.

GIBBS & McCREA
417 Somerset Blk. Phone 29 439

צו פאַרקויפן אויף מאָקריי עוועניו, 7 רומס, פולי מאָדערן, הייסע לופט באַהיצונג. שטיינערנער ביינסמענט. מייפל פלאָרס, גרויסע סקרינד וועראַנדע און סליפּינג באַלקאָני. וועט פאַרקויפן אויף אַ קליינעם קעש פּיימענט אָדער אויסצאָלטן אויף אַ קליינעם קאָטעדזש. מען קאָן עס פאַרנעמען דעם ערשטן יולי.

SCOTT & MACLEAN CO.
408 McIntyre Blk. Phone 87 848

הייזער צו פאַרקויפן
אַ שיינער 4 רום סעמי מאָדערן קאָטעדזש נאָענט צו אַ קאַר לייַן, אויף אַ 50 פוס לאָט, אַרומגעצאָמט און מיט ביימער אַרום אַ גוטער אייַנקויף פאַר $2,100, מיט $500 קעש רופט אָפּ:
MR. LAWRIE, OF
J. J. SWANSON & CO. LTD.
601 Paris Bldg., Phone 26 349
or Evgs. 503-007

צו פאַרקויפן אייניקע הויז קלאַסיקע באַנגאַלאָו הייסען אין נאָרוואָאוד, צו רעווירטע פּרייזן.
CAMPBELL & CO.
801 Great West Permanent Bldg.
Phone 27 975 or Evgs. 202 484

צו פאַרקויפן 2 טשעסטערפילד סעטס — איינער אַ שפּאַנגל נייער — יעדער סעט אַנטהאַלט 3 שטיק. זיך ווענדן טעלעפאָן 51 652 נאָך 6 אָוונט.

אויב איר קויפט אַ נייע היים, זייט זיכער אַז עס איז מאָדערנע עלעקטריש
עס דאַרף זיין גענוג לייכט און בייסאַרד אוטלעטס צו באַדינען יעדע זייט פון יעדער רום. איר קאָנט ניט מאַכן אייער היים פּרעכטיק אָן גענוג צוגעפּאַסטער עלעקטרישער באַדינונג.
זוכט ניט צו טרעפן! קויפט אַ היים געוויערט צו דער סיל ספּעסיפיקאַציעס — מיט גענוג באַלויכטונג, ניט ווייניקער פון 3 דופּלעקס בייסבאָרד אויטלעטס אין לוויינג רום, 3 אין דייַנינג רום, 2 אין בעד רומס, 1 אין אונטערשטן און אויבערשטן האַל, 2 אין סאַן רום און אַנדערע טיילן פון דער היים צוגלייך באַדינונגספּולע — באַקומענדיקע סווישעס, וואָס פאַרהיטן אַ סך טרעס. ווייערינג צו דער הינטערשטער טיר איז שווער גענוג צו טראָגן, יעדע משא פאַר איצטיקן און צוקונפטיקן געברויך.
אונזער באַדינונג איז פרוי צו יעדן איינעם וועלכער בויט אַ נייע היים. ניט אַכטונג אויף דעם דער סיל עמבלעם אויף נייע הייזער, פרעגט אייער אַרכיטעקט, ביקדער אָדער עלעקטרישן.
שרייבט אָדער טעלעפאָנירט פאַר פרייען האַנדבוך
RED SEAL ELECTRICAL SERVICE
501 SCOTT BLOCK
Telephone 21 028

נעשעפט געלעגענהייטן Business Opportunities

סטאָר בילדינגס
קאַנפעקשאָנערי און טייַלאָר שאָפּ, 2 סטאָרס וואָס בריינגען אַריין $35 אַ מאָנאַט רענט, אויף אַ ערשט קלאַסיקער בייַנעם נאָס. בריק בילדינג. מוז פאַרקויפט ווערן באַלד פאַר מאָרטגעדזש פּרייז פון $1,800. אַ גוטער ביזנעס פּלאַץ און אַ גוטער אינוועסטמענט.
גראָסערי סטאָר און 2 סוויטס אויף אַ גוטן נאָרט ענד קאָרנער לעבן מיין סטאָר. בריק בילדינג. גוטער ביזנעס פּלאַץ. פּרייז בלויז $6,000.
נאָרט ענד סטאָר מיט גרויסן סטייבל און 7 רום מאָדערנע הויז. קאָרנער לאָקיישאָן, מוז שנעל פאַרקויפט ווערן פאַר בלויז $3,500.
אויב איר ווילט אַ געשעפט, זעט
ח. פּערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

דעם מאָקאַריווער רבינס היים איז 413 באַריד עווע. דאָרט דאַוונט ער במנין כל יום בבוקר, 8 אויינער פונקט. ווי אויך אין אָוונט. טעלעפאָן 56 591

Winnipeg Beach and Gimli
שיחט מ. קאַהן, צו יעדער צייט
אין
15 Spruce St.

:: צו פאַרענטן :: FOR RENT

גימלי—צו פאַרענטן אַ 5 רום געפּוצטן נישטן קאָטעדזש אין גימלי, אויף מיין סט. נאָענט צום לייק. האָט אַן אויוון און אייז באַקס. ווענדן אין 375 אַלפּרעד עוו. טעלעפאָן 310 55.

צו פאַרענטן אַ 12 רומיקע הויז. רענט ביליק. זיך ווענדן אין 339 מאַניטאָבאַ עוועניו.

צו פאַרענטן 2 אָדער 3 רום סוויט אין אַ פּריוואַטער הויס, מיט עלעקטריש אויזען און הייסע וואַסער. רענט ביליק. זיך ווענדן אין 681 פּרינסעס עוועניו, טעלעפאָן 51 268.

צו סובלעטן שיינעם 3 רום סוויט, פלאַרא קאָורט, מיין און פלאַרא. זיך ווענדן אין דערשיינס סטודיו, 324 סעלקירק עווע., אָדער טעלעפאָנירט 52 842.

פאַרלאַנגט
אַ יונגע פרוי מיט אַ אינגל 7 יאָר אַלט, פאַרלאַנגט רום און באָרד אין אַ פּריוואַטער הויז אין ווינניפּעג ביטש, פון דעם 12טן ביז דעם 21טן יולי. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 500.

צו פאַרענטן אַ גרויסע שיינע רום פאַר אַ קאַפּל אָדער סינגל, מיט אָדער אָן פּויר־ניטשער. אַלע באַקוועמלאַכקייטן. ווענדן אין 236 אַטלאַנטיק עווע., טעל. 51 969.

צו סובלעטן אַ באַקוועמען פראָנט סוויט מיט אַ פּריוואַטער באַלקאָני אויפן ערשטן פלאָר אין דערבי בלאָק. רענט $35 אַ מאָנאַט. זיך ווענדן גלייך צו סוויט 1 דערבי בלאָק, 102 דערבי סטריט.

צו פאַרענטן איינעם אָדער צוויי צימערן אין אַ מאָדערנער היים מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן. פּאַסיק פאַר אַ יונגן מאַן אָדער קאַפּל. זיך ווענדן אין 496 אַבערדין עווע.

ווינניפּעג ביטש
פּויערנישד רומס מיט אָדער אָן באָרד. נאָענט צום לייק, סטיישאָן און מאַגן זאַל. בעסטע אַטענשאָן גאַראַנטירט.
מרס. מ. קאָהען
4 אש סטריט. טעלעפאָן 53 475
נאָך 6 אָוונט
גרויסער טענט צום פאַרדינגען אָדער פאַרקויפן.

מרס. א. קאָופמאַן
אַנאַנסירט צו אירע פילע פרייַנט און באַקאַנטע אַז זי וועט הייַנטיקן זומער באַזאָרגן מיט באָרד אין רום און באַ'טעמ'טע מאַכלים — נאָכמיטאָג טיי מיט הייַמישע געבעקס. דער אָדרעס איז: 3 אש סטריט. טעלעפאָנירט 51 746.

אין ווינניפּעג ביטש, באָרד און רום —
זייער גוטע מאָלצייַנס און אויפאַסונג. פאַרברייַנגט אייער זומער וואַקאַציע אין אַ באַקוועמער אומגעבונג. ריזאָנייבל ריינטס. ווענדן צו מרס. ה. פרידמאַן, 5 אוק סטריט, ווינניפּעג ביטש.

צו פאַרענטן אין 494 קאַלעדזש עוועניו, אַ 4 רום סוויט, $40 אַ מאָנאַט. גרויסע רומס. טעלעפאָן 51 950.

צו פאַרענטן אַ רום מיט אָדער אָן באָרד אין אַ אידישער היים מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן. זיך ווענדן אין 371 מאַניטאָבאַ עוועניו, טעלעפאָן 52 016.

צו פאַרענטן דריי שיינע רומס, דאָוסטערס. זיך ווענדן אין 272 רעדוואָוד עוועניו.

צו פאַרענטן אַ שיינע רום, פּאַסיק פאַר אַ יונגער מיידל אָדער מאַן. מען קאָן זיך באַנוצן מיטן טעלעפאָן. זיך ווענדן אין 656 מאַניטאָבאַ עווע., טעלעפאָן 54 223.

צו פאַרענטן אַ גרויסע רום דאָוסטערס אָדער אָפּסטערס. אַלע באַקוועמלאַכקייטן. זיך ווענדן אין 269 אַלפּרעד עוועניו, טעלעפאָן 56 857.

:: שטעלע פאַרלאַנגט :: SITUATION WANTED

שו"ב, לערער, גוטער בע"ח, קאָן ענגליש, גוטע רעפערענסעס, זוכט בייטן פּאָזיציע. מעסיקער נעהאַלט. שרייבט צו "דאָס אידישע וואָרט" באַקס 450.

אַ באַ, 17 יאָר אַלט, איז ווילליק צו אַרבעטן שטאַרק אויף אַ פאַרם. אַ אידישער פאַרמער זאָל זיך אָפּרופן צו
S. WEINSTEIN
646 Magnus Ave. Winnipeg

אַכטונג סטאָרקיפּערס
איך וויל קומען אין באַרירונג מיט אַ סטאָרקיפּער אין שטאָט אָדער אין קאַנטרי וועלכער דאַרף האָבן די באַדינונג פון אַ גוטן סיילסמאַן, ווינדאָ טרימער און שאַרקאַרד שרייבער. איך האָב דערפאַרונג אין אַלע ליינס פון מערטשענדייז. פאַר ווייטערדיקע איינצעלהייטן שרייבט באַלד צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 299.

שטעלע פאַרלאַנגט אין אַ קאַנטרי דזשענעראַל סטאָר, 3 יאָר עקספּיריענס. אַלעסקער נעהאַלט. זיך ווענדן אין 360 מאַניטאָבאַ עוועניו.

אַ באַ מיט עקספּיריענס אין דזשענעראַל סטאָר, זוכט אַ שטעלע אין קאַנטרי אָדער אין שטאָט. רעדט ענגליש, אוקראַיניש, רוסיש און פּוילישיש. ווילליק שווער צו אַרבעטן. קאָן אויך זיין אַ גוטער העברייאַישער און אידישער לערער. זיך ווענדן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 358.

אַפּאַרטמענט בלאָק, נאָרט ענד, 11 סוויט, בריינגט אַריין $5,800 אַ יאָר. פּרייז $30,000.

האָטעל, שטעטל פון 700, 16 רומס, קיין אַפּאַזיציע, טוט קאַפּאַסיטי ביזנעס. פּרייז $14,000.

דזשענעראַל, סטאָק $15,000 צו 75 סענט. יערלאַכער אומזאַץ $60,000.

פּיקטשער שאָו, שטעטל פון 650, קיין אַפּאַזיציע, 175 פּלעצער. מאַכט גוטע נעלט. פּרייז $2,200.

זעט אונז פאַר יעדן סאָרט ביזנעס
SCOTT REALTY CO. Ltd.
11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 644

1 מינוט מאַכט אַ סוף צו בייסעניש פון עקזעמאַ
"סוטהאַ־סאַלווא" איבערראַשט דאָקטוירים
"בייבי האָט נעהאַט אַ קלאַכע עקזעמאַ. "סוטהאַ־סאַלווא" האָט נעמאַכט אַ סוף צום ווייטיק אין 1 מינוט. קראַנקהייט איז באַלד פאַרשוואונדן"— מרס. דזש. לאָרענס. שטעלט אָפּ ווייטיק, ברענונג, שטעכעניש אין 1 מינוט. עקזעמאַ פאַרשווינדט אויף שטענדיק אין עטלאַכע טעג. די הויט ווערט ריין און גלאַט.
S-6

היינט אויף דער ראַדיאָ
CKY
ווינניפּעג
3.00—מוזיק.
6.45—ליבעראַלע פּאַרטיי.
8.00—סי. פּי. אַר. טשיין.
9.00—האַנ. דר. ר. דזש. מעניאָ.
CNRW 780
ווינניפּעג
7.00—בעטי לי, געזאַנג: מערי גרייהעס, וויאָלינסט: אינסטרומענטאַלער קוואַרטעט.
CJRW 499.7
פּלעמינג
5.40—מוזיק.
6.15—אַנקל פּיטער.
CJGX 650
יאָרקטאָן
7.15—פאַרמערס פרייַרי ראַדיאָ שעה.
8.30—סטודיע פּראָגראַם.
WTAM 1070
6.00—קלייוולאַנד. קלאַסיקס.
WLW 700
6.30—סינסינאַטי. אָרקעסטער.
WOW 590
7.00—אָמאַהאַ. מעלאָדיעס.
WBBM 770
8.00—שיקאַגאָ. בענד קאָנצערט.
WTAM 1070
8.30—קלייוולאַנד. מוזיקאַל. פּראָגראַם.
WGN 720
9.30—שיקאַגאָ. אָרקעסטער.
WMAQ 670
10.00—שיקאַגאָ. טאַנץ מוזיק.
WIBO 560
11.00—שיקאַגאָ. סעלעבריטי פּראָגראַם.

ער האָט אַ מאַיאָריטעט
ריכטער: — ווי קאָנט איר לייקענען אַז איר האָט ניט געגנב'נט'עט ווען צוויי מענשן זאָגן אייך עדות אין די אויגן, אַז זיי האָבן אַליין געזעען ווי איר האָט גענגנב'עט?
— אָנגעקלאָגטער: — איר האָט אינגאַנצן צוויי עדות, וואָס האָבן יאָ געזעען, און איך וועל אייך ברייַנגען טויזנטער עדות, וואָס זיי האָבן ניט געזעען.

די צייט פון ליכט בענשן איז 8.15
די צייט פון עפענען די בוטשערשאָפּס מוצאי שבת—9.10
וועד הרבנים

מאַדאַם נעמי
ספּעציאַליסטן אין געמאַכטע צום מאַס
קאָרסעטן
און
קאָרסעלעטס
אין די נייסטע סטיילס און פּיטינגס
דאָקטוירים'ס צושריפן אויסגעפילט פּרייזן זייער מעסיקע
MDME NEMY
506 SELKIRK AVENUE
אַנטקעגן פעלעס טעאַטער

דיינקט! דיינקט!
סוטס
פאַרטיקע צום טראָגן הונדערטער פון זיי
$25.00 און העכער
קיין עקסטרא טשאַרדזש פאַר גענייט אָדער פּרייַז אַלטערייטינג
פיינאַל טריי אַז מיר זיינען
מענס קלאַדינג ספּעציאַליסטן
Scanlan & McComb
417½ Portage Ave.

אַ בשורה טובה צו אַלע אידן פון ווינניפּעג
איך
יצחק מאַק
מאַך באַקאַנט צו אַלע מענער און פרויען, אַז איך דערעפן אַ
בוטשער שאָפּ
אין 631 סעלקירק עוועניו
מאָרגן, שבת אָוונט
וואו איך וועל פאַרקויפן די
בעסטע כשרע פלייש
בהשגחת הרבנים דווינניפּעג
רינדענע — 17 סענט אַ פונט
קעלבערנע, 18 סענט אַ פונט
איך בעט אַלע אידן צו פּאַטראָניזיז מיך ווייל איך האָב געליטן מער פון יעדן אַנדער בוטשער.
אַזוי גיך ווי פלייש וועט ווערן ביליקער וועל איך לאָזן וויסן וויגן דעם. איך וועל אויך אינגיכן אַנאַסיזן מיין טעלעפאָן נומער.
מיט אַכטונג,
יצחק מאַק
631 Selkirk Ave.

וואַנצן און קאַקראַטשעס
פאַרניכטעט. אַרבעט גאַראַנטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. Phone 33 529

מיידלאַך!
דאָ האָט איר עטוואָס נייעס.
ווייסע סיילאָר "נאַב" פענטס
סייזעס 8 ביז 20 יאָר
אייניקע האָבן שיינעם רויטן טרימינג
ספּעשל
$1.00

"וווהופי" ראָגער אָקספאָרדס
סייזעס 2½ ביז 8
צו טראָגן מיט "נאַב" פענטס. געמאַכט פון ווייסן קענוועס און געטרימט מיט רויס. האָבן ראָבער פאַדעשוועס.
$1.45

גוירלס "וווהופי" טעמס
געמאַכט אין פענסי דעזיינס פון ווייַבן פעלט. קאָלירן: רויס, ווייס, בלוי, שוואַרץ און אַנד.
49c

גוירלס און באָיס
"וווהופי" שוירטס
רעגולאַר $1.50. סייזעס 11 ביז 14.
שוואַרץ מיט אַראַנדזש אָדער בלוי און רויטן טרים
$1.00

באָיס "וווהופי" פענטס
רעגולאַר $1.50. סייזעס 24 ביז 34.
אויסוואַל פון שוואַרץ אָדער בלוי מיט אַראַנדזש אָדער רויטן טרים. האָט עלאַסטיק געוועבטן וויסט
$1.00

אָקספאָרד ראַנערס!

אין סאָליד קאָלירן פון שוואַרץ, בראַון אָדער ווייס.
סייזעס 11 ביז 2 — **80c**
סייזעס 2½ ביז 8 — **85c**

פאָרט איר אַוועק?
אויף אַ מאָטאָר טריפּ צו די ביטש צו אַ קעמפּ אויב יאָ — פּרובירט קויפן
ביי אָרעצקיס
פאַר אייערע יום־טוב קליידער איר וועט געפינען דעם אויסוואַל גוט, און די פּרייזן בעסער.

פול־פעשאָנד סעמי־סערווים פאָדים סילק זאָקן

גאַראַנטירט ערשט קוואַליטי בלויז.
25 נייע זומער שיידס פון וואָס אויסצוקלייבן
98c אַ פּאָר

לידיס און מענערשע

די "ספּיראַסטער" אין אייַנשטיק סטייל מיט אויסשניטען ביי די זייטן. שוואַרץ אָדער בלוי.
$2.95
מענערשע, לידיס און קינדערשע קאָטאָן ביידינג סוטס
סייזעס 32 ביז 44
75c
קינדערשע זומער סוטס געמאַכט פון ריינע וואָל מיט סילק מעש פראָנט
95c

מענס אָקספאָרד סאַנדאַלן

ווי אילוסטרירט
סייזעס 6 ביז 11. געמאַכט פון ווייכע שוואַרצע לעדער מיט לעדערנע פאַדעשוועס און ראָבער הילס.
$2.85

מענערשע ריכטיקע
פּראַדקלאַט שוירטס
סייזעס 14 ביז 17
אין איינפאַכע שיידס פון ווייס, קרעם און בלוי. סטייל אין מיט צוגעגייטן קאָלנער
$1.00

באָיס וואָלענע
פלאַנעל לאַנגע הויזן
סייזעס 26 ביז 34
שיין געפינישט מיט קאָפּס און בעלט לופּס. בלויז גרויע
$1.95

מענס אָקספאָרד סאַנדאַלן

ווי אילוסטרירט
בוטס און אָקספאָרדס
אין איינפאַכע בראַון אָדער ווייס מיט שוואַרצן טרימינג.
סייזעס:
קליינע באַיס 8 ביז 10½ — **75c**
יונגוואַרג'ס 11 ביז 13 — **80c**
באַיס 1 ביז 5 — **85c**
מענערשע 6 ביז 11 — **90c**

ביידינג שיך
אין ווייס, גרייַ, רויט, בלוי, שוואַרץ
קינדערשע — 52ס
מיידלשע — 62ס
פרויען — 72ס

Phone 56269

487 to 493 Selkirk Avenue

ORETZKI'S
DEPARTMENT STORE LTD.
מיר פאַרריכטן סילק זאָקן
טראָגט "פלעט פוט" ראַנערס
איינציקע אַגענטן אין נאָרט ווינניפּעג פאַר "פלעט פוט" ראַנערס

די צאָל פון אידישע וואָנונגען
די פּראָפעסיע וואָס איז שטאַרק פאַרשפּרייט צווישן אידן, איז — ווינשן זיך, עס איז דערוויזן געוואָרן סטאַטיסטיש, אַז יעדער איד ווינשט אין משך פון איין וואָך 760 מאָל, און יעדע אידעע 2300. אַזוי אין פאַרלויף פון אַ יאָר ווינשט אַ איד — 277.400 מאָל און אַ אידעע — 839.500 מאָל.

די צאָל אידן אויף דער וועלט
וויפיל אידן לעבן אויף דער וועלט? איינגנטלאַך איז שווער צו ענטפערן אויף דער דאָזיקער פראַגע, ווייל ערשטנס לעבן זיי ניט, נאָר מוטשען זיך. און צווייטנס איז שווער צו דערגיין אַ טאָלק וואָס מיינט מען מיט דעם וואָרט "וועלט" — די וועלט אָדער יענע וועלט? אויב מען מיינט יענע וועלט, לעבן זיי ווי נאָט אין אָדעס.

אַן איינלאַדונג
מיר לאָדן העפלאַכסט איין אַלע אידישע פרויען פון ווינניפּעג צו קומען באַזוכן אונזער פלעגנט, פון נעקסטן מאָנטאָג ביז שבת, צווישן 8 פרי און 9 אָוונט
אַ ספּעציעלער מאַן וועט אייך ווייזן אונזער גאַנצן פלעגנט, ווי אַזוי אין פון וואָס אונזערע פּראָדוקטן ווערן געמאַכט. עס וועט זיין אַ ספּעציעלע אויסשטעלונג פון סעמפּלס פון אַלע אונזערע פּראָדוקטן, און איר וועט אַלע זיין וועלקאָם פאַרזוכן זיי פריי פון קאָסטן

WARSAW KOSHER SAUSAGE MFG. CO. LTD.
וואַרשע כשר סאָסעדזש
מאַנופעקטשערינג קאָמפּאַני
BEST MEATS W STRICTLY KOSHER
כשר כשר
בהשגחת הרב

וואַרשע כשר סאָסעדזש
וועלן זיי זיכער באַקומען אַ חשק צו פאַרזוכן עס.
קומט! ברייַנגט אייער מאַן ברייַנגט אייערע פרייַנט
קאָנטרי אידן ווען איר זייט אין ווינניפּעג, זייט איר שטענדיק וועלקאָם צו באַטראַכטן אונזער פלעגנט און פאַרזוכן אונזערע פּראָדוקטן.
שטענדיק פרעגט אייער סטאָרקיפּער אָדער דעליקאַטעסן מאַן פאַר די פּראָדוקטן פון די
ניט אַכטונג אויף דעם טעג. אויף אַלע אונזערע וואַרשטן.
WARSAW KOSHER SAUSAGE
MANUFACTURING COMPANY LIMITED
COR. ANDREWS AND BURROWS PHONE 53 470